Hamlet
Prinţ al Danemarcei
Tragedie
Traducere de Ion Vinea
Persoanele

CLAUDIUS, rege al Danemarcei HAMLET, fiul fostului rege şi nepotul actualului rege HORAŢIO, prietenul lui Hamter POLONIUS, şambelanul curţii LAERTES, fiul său VOLTIMAND CORNELIUS ROSENCRANTZ GUILDENSTERN OSRIC
UN GENTILOM UN PREOT MARCELLUS BERNARDO
FRANCISCO, un oştean REYNALJX), slujitorul **lui Palo-**
nius
UN CĂPITAN, Soli DUHUL TATĂLUI LUÎ HAMLET
FORTINBRAS, prinţul Norvegiei' DOI ŢĂRANI, gropari GERTRUDA, regină a Danemarcei şi mama lui Hamlet OFELIA, fiica lui Pblonius
NOBILI, doamne, ofiţeri, oşteri-, actori, marinari, soli şi suită.

ACTUL I
SCENA 1

Elsenor. O *terasă în faţa castelului, Francisco la postul său. Intră Bernardo.*

BERNARDO Cine-i acolo ?
FRANCISCO
A, nu, răspunde-mi tu : stai şi te-arată.
BERNARDO Trăiască regele !
FRANCISCO Bernardo ? BERNARDO
EI! FRANCISCO
Vii chiar la timp.
BERNARDO
Bătut-a miezul nopţii, Mergi la culcare Francisc.
FRANCISCO
Mulţumesc Că vii să mă schimbi. Ce ger ! Sînt sloi.
'.-

BERNARDO
*fj» a**
Nimic deosebit
în ceasul tau de strajă ?

FRANCISCO
Nici un şoarec.
BERNARDO
Drum bun atunci
Şi dacă-mi vezi tovarăşii de strajă,
Marcellus şi Horaţio, zoreşte-i.
FRANCISCO I-aud, îmi pare. Stai ! CingsL-acoi©--?- .
HORAŢIO Supuşii regelui !
MARCELLUS
Copiii ţării !
FRANCISCO Cu **bine dar** !
MARCELLUS
Viteazule, cu bine ! Au **cin'** ţi-e schimb ?
FRANCISCO
Bernardo. Noapte bună.
MARCELLUS **Hei,** tu **Bernardo** !
, BERNARDO
Ce, e şi Horaţio ?
HORAŢIO
O **parte** doar din el !
BERNARDO
Bine-aţi venit ! MARCELLUS *A*

S-a mai ivit o dată (lucru-axela ?
BERNARDO Eu n-am văzut nimic.
MARCELLUS
Horaţio zice că-i o nălucire
A noastră şi nu vrea saTHea crezare
-%4?ⁿiᵉi de,două ori zărită
De noi - de aceea l-am rugat de veghe .',„.Să stea de-a lungu-acestei nopţi cu noi.
.....5*Şi dacă iax-stafia se arată
/ Să creadă-n ce-am văzut şi să-i vorbească.
HORAŢIO
Poveşti ! N-o să se arate ! BERNARDO
Şezi o clipă
Şi lasă iar să-ţi ciocănim auzul, Ce s-a-ndărătnicit să nu ne creadă, Cu ce-am văzut în două nopţi.
HORAŢIO
Să stăm Şi s-auzim ce-are de spus Bernardo.
BERNARDO
Ieri noapte,
Cînd steaua, _caxe-i,Ja_ apuŞj trecuse Să lumineze cerul chiar pe locul Pe care arde-acum, eu şi Marcellus, Cînd clopotul tocmai bătea de unu...
(Intră Duhul.)
MARCELLUS Tăcere. Lasă vorba. Iată-l iar !
BERNARDO
E chipul regelui cel răposat.
MARCELLUS Eşti cărturar, Horaţio : vorbeşte-i !
BERNARDO Nu seamănă cu regele ? Priveşte-l.
HORAŢIO Leit ! Mă-ncearcă spaima şi uimirea.
BERNARDO Vrei să-i vorbim ?
MARCELLUS întreabă-l tu, Horaţio. HORAŢIO
Tu cine eşti, ce foloseşti şi ceasul Acestei nopţi şi mîndra-nfăţişare Războinică sub care răposatul Rege al nostru se ducea la luptă ? Pe Dumnezeu, vorbeşte, te conjur.
MARCELLUS Jignit e parcă !
BERNARDO
Şi se depărtează.
HORAŢIO
Stai, spune, spune, te conjur, vorbeşte *l (Duhul iese.)*
BERNARDO
Ce zici, Horaţio ? Tremuri şi eşti palid : Aşa-i că-i vorba nu de-o nălucire, Ci de-altceva mai mult ?
HORAŢIO
Pe Dumnezeu, n-aş fi putut-o crede, Dar n-ar fi via şi adevărata Mărturisire-a chiar ochilor mei.
MARCELLUS Nu seamănă cu regele ?
HORAŢIO
Ca tine Cu tine însuţi.
La fel a fost armura ce-o purta Cînd a răpus norvegul îngîmfat Şi-aidoma-ncruntat ca-n sfada-n care Din sanie-n zăpadă-a năpustit De regele polon. Ciudate lucruri.
MARCELLUS
De două ori l-aceeaşi moa£jă_oxă, Ojjgas solemn pe lîngă străji trecu.
HORAŢIQ
La care-anume gind sa ma opresc Nu ştiu, dar îndeobşte-astfel de semne Sînt rău prevestitoare pentru ţară.
MARCELLUS
Să stăm atunci şi cel ce ştie spună-mî
De ce apasă noaptea pe supuşi
O vajnică şi scrutătoare strajă,
De ce atîtea tunuri de aramă
Turnate zilnic, scule de război
Aduse din afară, şi de ce
Dulgheri de nave, mulţi şi strînşi cu sila,

Sînt puşi chiar şi duminica la lucru ?
Ce rost să aibă asudata grabă
Ce-njugă-n trudă noaptea lîngă zi ?
Au cine-mi poate da răspuns ?
HORAŢIO
Pot eu. ;Se zice cum că răposatul rege,
Al cărui chip de-abia ni s-a ivit,
A fost, cum ştiţi, de Fortinbras norvegul
Pe care-l îmboldea o rea trufie –
Chemat la luptă dreaptă.
Dar viteazul iHamLet, faimos în lume ca atare, ÎRăpusu-l-a pe Fortinbras, şi-acesta,
Prin legămînt pecetluit şi scris 'Şi întărit prin lege şi prin crainici,
Lăsă biruitorului la moarte
Tărîmurile toate cucerite
De-acesta, iar al nostru rege-n schimb
:Chezăşuia ţinuturi, deopotrivă
'Lui Fortinbras sortite-n moştenire,
De biruia. Aşa cum prin acelaşi 'Hrisov şi legăminte-n el cuprinse ILe-a-nstăpînit Hamlet. Dar Fortinbras »Cel tînăr, ne-ncercat şi plin de clocot .A strîns acum în marginea Norvegiei, ;De peste tot, pe toţi vîntură-lume, 'Ce pentru-o pîine-s gata la orice Isprăvi ce nu cer decît cutezanţă, Iar scopul lui, la noi mult prea ştiut, *"E* să ne smulgă cu-armele în mînă Şi silnice mijloace-acel ţinut 'Pierdiut de tatăl său. Şi iată, cred, Obîrşia acestor pregătiri Şi tîlcul străjii noastre şi pricina înfrigurată grabe şi-a alarmei "Din ţară.,.
BERNARDO
Cred c-aşa-i şi nu altfel. De-aceea deci prevestitorul chip
i ;

Soseşte armat prin faţa strâjii noastre Atît de-asemeni regelui ce-a fost Şi este cel care-a-nceput războiul.
HORAŢIO
E-un fir de praf ce-ţi tulbur' ochii minţii.
Pe vremea slavei Romei şi în preajma
Căderii prea puternicului Cezar,
Ieşeau din groapă morţii-n giulgiul lor
Cu ţipăt şi aiurare prin cetate.
Prăpăd în soare, rouă-nsîngerată
Şi stele-n cer cu cozi de foc, şi astrul
Cel umed ce domneşte peste ape
S-a-ntunecat de moarte în eclipsă.
Tot semne de-astea de-ntîmplări cumplite,
Precuvîntări dezastrelor ce vin,
Pămîntul azi şi cerul le arată
Cuprinsului şi oamenilor ţării.
(Intră Duhul.)
Tăcere ! Iată-l ! Colo-i, vine iar !
Chiar de mă spulberă, l-întîmpin. Stai,
NălucăJ De-ai vreun glas şi poţi grăi
Vorbeşte-mi !
Vreo faptă bună dacă pot să fac
Să-ţi fie de ajutor, să-mi fac pomană,
Vorbeşte-mi !
De ştii vreun rău de soarta ţării tale,
Ce poate fi pre'ntîmpinat, vestindu-l,
O, vorbeşte !
De-ai îngropat în viaţă vreo comoară
Furată, în pîntecul pămîntului,
Că, zice-se, de-aceea-adeseori
Voi duhurile pribegiţi...
(Cîntă cocoşul.)
Stai, spune-mi... Opreşte-l tu, Marcellus !
Cu lancea ?
MARCELLUS

Să-l străpung
152
153
HORAŢIO
Da, de nu se-opreşte.
BERNARDO
Iată-l ! HORAŢIO
Aici! *(lese Duhul.)*
S-a dus
Nedrepţi sîntem cu el, măreţ cum este,
Cu silnicie să-i aţinem calea.
Şi-i de nevătămat cum e văzduhul,
Şi-s glume ale noastre lovituri.
BERNARDO Ar fi vorbit, de nu cînta cocoşul.
HORAŢIO
Şi-a tresărit precum un vinovat
Chemat de-un glas cumplit. Că, pasămite,
Cocoşul, care-i goarna dimineţii,
Cu viersul lui semeţ şi ascuţit
Pe zeul zilii-l scoală. Şi semnalu-i,
Oriunde-n mare, foc, pămînt, sau aer,
Vreun duh smintit ar fi rătăcitor,
L-întoarce-n locul cuvenit. Dovadă
Stau cele chiar acum aci-ntîmplate.
MARCELLUS
La cîntecul cocoşului s-a stins. Că-n preajma sărbătorilor, se zice, Cînd naşterea lui Crist o prăznuim, Cocoşii, păsările dimineţii, întreaga noapte cîntă, şi atunci Nu-i duh, să se încumete pe-afară, Blajină-i noaptea, zodiile-s blînde, Nici iele nu pîndesc, nici vrăjitoare ; Atît de plin de har şi sfînt e ceasul.
154

HORAŢIO
Am auzit şi eu şi cred în parte.
Dar iată, dimineaţa-nveşmîntată
In mantă roşiatică, prin rouă,
La răsărit, pe dealul nalt se-arată.
Să mergem. Şi să-mpărtăşim, mi-e sfatul,
Tot ce-am văzut azi-noapte lui Hamlet
Cel tînăr. Duhul ăsta, eu vă jur,
E mut cu noi, dar lui îi va vorbi.
Cu voia voastră, să-l înştiinţăm
De toate-acestea-aşa cum datoria
Şi dragostea ce i-o purtăm ne-o cere.
MARCELLUS
Să mergem deci. Ştiu unde să-l găsim Fără de greş, în dimineaţa asta.
(Ies.)
SCENA 2
Sala tronului în castel. Intra regina, Hamlet; Polonius, Laertes, Voltimand, Cornelius, gentilomi şi suită.
REGELE
Deşi ni-i vie-n amintire moartea
Iubitului Hamlet, al nostru frate,
Şi-ar fi mai potrivit să ne-nchinăm
Tristeţii sufletul, şi-n ţara-ntreagă
Să fie numai jale şi mîhnire,
In cuget totuşi ne-am luptat cu firea
Atît de mult, că azi cu o cuminte
Durere-l pomenim şi totdeodată
Putem a ne-ngriji şi de-ale noastre.
Cu o cernită bucurie deci,
C-un ochi rîzînd, cu celălalt în lacrimi,
155

Voioşi în jale, prohodind la nuntă
Şi cumpănind răsfăţul cu mîhnirea,
Pe-a noastră, soră ieri, regină astăzi,
Părtaşă-augustă-ntru ocîrmuirea
Războinicului nostru stat, cu noi
Am luat-o de soţie ţinînd seama
De sfatul ce ne-aţi dat cu-acest prilej
De bună voie. Şi vă mulţumim.
Aflaţi acum ca Fortinbras cel tînăr -
Punînd nu mare preţ pe vlaga noastră ;
Sau socotind că statul nostru-i gata
Prin moartea fratelui Hamlet scump nouă,
Să se dărîme, dezbinat ; sau poate
întemeiat pe visu-i de putere -
Ne-a tot trimis solii peste solii
Să-i dăm'napoi acele ţări pierdute
Pe drept, de-al său părinte, în folosul
Viteazului meu frate. Asta-i totul.
Cît despre noi şi rostu-acestui sfat,
Aflaţi-l : scris-am regelui norveg
Ce tînărului Fortinbras i-e unchi,
Dar slăbănog pe patu-i de zăcere
Abia de-o fi ştiut din auzite
De scopul urmărit de-al său nepot -
Să curme toate-aceste pregătiri,
Cu-atît mai mult cînd chiar supuşii săi
Sînt cei înscrişi şi strînşi la oaste.
Deci vă trimit pe voi cu-acest răvaş,
Tu, Voltimand şi bunule Cornelius,
La regele bătrîn, dar fără altă
îndrituire în solia voastră
Decît este cuprins şi-amănunţit
Aci-n acest tratat. Drum bun. Iar zelul
Să vă-ndrumeze-n datoria voastră.
CORNELIUS şi VOLTIMAND în tot şi-n toate slugi prea credincioase. 156
REGELE
Nu mă-ndoiesc. Din inimă, drum bun. *(Voltimand şi Cornelius ies.)*
Şi-acum, Laertes, spune-mi, ce-i cu tine ?
Vorbeai de-o rugăminte. Spune-mi, care ?
Că nu poţi regelui să-i ceri ceva
Pe drept, şi glasul în deşert să-ţi fie.
Ce poţi să-mi ceri şi eu să nu pre'ntîmpin
Cu darul meu ? Căci nu-i mai credincioasă,
Laertes, mintea inimii, nici mîna
Mai slujitoare gurii nu-i, decît
Mi-e tronul de legat de tatăl tău,
Laertes, spune-mi !
LAERTES
Doamne prea temut : Bunăvoinţa şi-nvoirea ta Să plec în Franţa iar, cu toate că De bună voie m-am întors în ţară, La-ncoronare vrînd să fiu de faţă. Dar azi, cînd datoria mi-e-mplinită, Mărturisesc ca gîndul meu şi dorul Se-ndreaptă iar spre Franţa şi mă rog Măriei tale să-ncuviinţezi.
REGELE Ce spune tatăl tău ? Ce spui, Polonius ?
POLONIUS
Mi-a smuls cu greu îngăduinţa, sire, Prin rugăminţi prea mult stăruitoare, Dar, în sfîrşit, pe-a lui dorinţă pus-am Cu greu pecetea învoirii mele. îngăduie-i, te rog în genunchi, să plece.

REGELE
Alege-ţi ceasul potrivit, Laertes, A ta e vremea, harul şi răsfăţul. Şi-acum, Hamlet, nepotul meu şi fiu-mi...
157
HAMLET
Mai mult de-un neam, Dar mai puţin de-un soi...
REGELE De ce atîrnă încă norii-asupră-ţi ?
HAMLET
Prea stau lîngă soare.
Părere, sire
REGINA
Dezbară-te de portul tău cernit, Hamlet, iubite, şi prieteneşte Te uită l-al tău rege. Nu căta Cu genele necontenit plecate Pe nobilul tău tată în ţărînă. Aşa e dat. Tot ce trăieşte moare, Tu ştii, trecînd prin viaţă-n veşnicie.
HAMLET Da, doamnă, aşa e dat.
REGINA
Şi dacă-i astfel, De ce îţi pare atît de nefiresc ?
HAMLET
Să mi se pară, doamnă ? Nicidecum. Nu mi se pare : este. Bună mamă, Nici mantia-mi întunecată, nici Veşmintu-ndătinat, de mare doliu, Nici furtunosul răsuflării hohot Nestăpînit, şi nici izvorul plin Al lacrimilor, nici mîhnirea feţei
158
Cu fel şi chip de semne-ale durerii Nu-s în măsură să m-arate lumii Aşa cum sînt. Acestea pot să pară Făţărnicii ce sînt la îndemîna Oricărui om. Dar ce e-n minte-nţrece Tot ce se vede. Celclalte-s doar Găteli ale durerii şi-amăgiri.
REGELE
Spre laudă şi cinste firii tale
E acest prinos de lacrimi, închinat
Părintelui tău. Dar tu ştii, Hamlet,
Că tatăl tău şi-a fost pierdut un tată,
Tatăl acesta mort pierdu pe-al său,
Şi urmaşul e ţinut de datoria-i
De fiu, pe-un timp, la jale-adîncă. Dar
Să stărui într-un doliu îndărătnic
Semn este de orbire nepioasă,
De chin neînţelept; el mai arată
Un cuget răzvrătit faţă de cer,
O minte simplă şi neînvăţată,
Că noi, ceea ce ştim că-i scris şi-obştesc,
întocmai celui mai de rînd din lucruri,
De ce s-o pui la inimă-n această
Ursuză-mpotrivire ? E un păcat
în faţa cerului şi-n faţa morţii,
în faţa firii, şi un gînd smintit
în faţa judecăţii omeneşti,
Al cărei înţeles obştesc e moartea
Părinţilor şi care de la mortul
Cel mai dintîi şi pînă la cel care
Muri chiar azi, necontenit ne strigă :
„Aşa e dat să fie !" Te dezbăra,
Rugămu-te, de-un doliu de prisos
Şi ne priveşte ca pe un părinte,
Să afle lumea toată că tueşiL
De tronu-mi cel mai apropiat supus,
Iar eu cu o dragoste nu mai prejos
Decît o poartă-un tată mult duios
Odraslei sale, voi veni spre tine.
Cît despre gîndul tău de-a te întoarce
159

La şcoală-n Wittemberg e mult potrivnic

Dorinţei mele. Şi stăruitor
Te rog, înclină-te ; rămîi aci,
Răsfăţ şi-alean ochilor mei şi cel mai
Dintîi printre curteni, nepot şi fiu.
REGINA
O, nu lăsa, Hamlet, pe mama ta
Sa-şi irosească rugile-n zadar ;
Rămîi cu noi aci, şi nu pleca
La Wittemberg : aceasta-i rugămintea-mi.
HAMLET
în tot şi-n toate celea, doamna mea, Sili-mă-voi să-ţi fiu cît mai supus.
REGELE
O, iată un răspuns frumos şi blînd.
Ca mine însumi fii în Danemarca.
Să mergem, doamnă. Aceasta-nduplecare
Nesilnică şi blîndă a lui Hamlet
E un zîmbet sufletului meu. Şi-n cinstea-î
Nu va-nchina o cupă regele
Pe care tunul să n-o dea de ştire
Şi norilor. Iar vorbele regeşti
De ceruri fie iarăşi îngînate,
Răsunet tunetului pămîntesc.
Să mergem.
(Regele, regina şi curtenii ies.)
HAMLET
O, carnea aceasta mult prea închegata De s-ar topi şi s-ar preface-n rouă, \ Sau dacă Cel-de-sus n-ar sta-mpotrivă. Cu legea lui, uciderii de sine ! /
O, Doamne, cît de obosit şi searbăd,/
Şi de prisos, şi muced mi se pare
Tot rostu-acestei lumi. E o grădină
Ce creşte neplivită. Ierburi rele
în voie-o cotropesc. Unde-am ajuns !
Doar două luni de cînd muri... nici doua r
Un rege atît de bun ! Ca un luceafăr
Pe lîngă un satir, faţă de acesta,
Şi-atîta de duios cu mama mea,
Că n-ar fi îngăduit să se atingă
Nici vîntului ceresc mai cu asprime
De chipul ei. O, ceruri şi pămînt !
Să mai rni-aduc aminte ? Cît de strîns
De el se alipea, de parcă doru-i
Creştea din chiar îndestularea sa...
Şi-apoi, după o lună... De-aş putea
Să nu mă mai gândesc ! O, slăbiciune^
Ţi-e numele femeie ! Doar o lună,
Cînd nici încălţămintea-i nu s-a rupt
Cu care a dus pe tatăl meu la groapă
în lacrimi toată-ntocmai ca Niobe -
Cum, însăşi ea, chiar mama mea, o, Doamne-,.
Cînd şi o fiară fără judecată
Ar fi jelit mai mult - s-a măritat
Cu unchiul meu, al tatălui meu frate,.
Dar semănînd cu tata nu mai mult
Decît cu Hercul eu ! O lună-abia,

Cînd sarea mincinoaselor ei lacrimi
Din ochii ei roşiţi nici nu s-a şters,
S-a luat cu el ! O, desfrînată grabă
Ce-atîta de dibaci a repezit-o-n
Culcuşul patimei nelegiuite !
Nu-i bine aşa, şi nici poate fi.
Dar frînge-te, o, inimă. Că trebui |
De-acum încolo lacăt să-mi pun gurii. <
(Intră Horaţio, Marcellus şi Bernardo.)
HORAŢIO Mă-nchin măriei tale.

HAMLET
Bucuros
'Că eşti aci şi teafăr. Nu mă-nşel, Eşti chiar Horaţio.
HORAŢIO
însuşi el, stăpîne, Şi slujitor smerit întotdeauna.
HAMLET
Prieten, domnul meu, aşa să-mi zici. Din Wittemberg ce te-a adus, Horaţio ? Marcellus ?
MARCELLUS Da, stăpîne.
HAMLET
Mă bucur că te văd. *(Către Bernardo).* Bine-ai venit. '. Dar zău, ce vînt din "Wittemberg te-aduce ?
HORAŢIO
"Un dor hoinar, prea bunul meu stăpîn. HAMLET
"N-aş vrea s-aud nîcî chiar pe-al tău duşman Rostind cuvîntul ăsta împotrivă-ţi Şi n-ai putea urechea mea s-o-ndupleci Să creadă-n ce chiar tu mi-ai spus, Horaţio : Te ştiu prea bine : nu eşti un hoinar. •Ce treburi te-au adus la Elsenor ? Te învăţăm să bei vîrtos aicea.
HORAŢIO 'Stăpîne, am venit la-ngropăciune.

HAMLET
O, laolalt-am fost prin şcoli ; nu-ţi rîde De mine, rogu-te. Că mai degrabă Socot ca vii la nunta mamei mele.
HORAŢIO Au fost, ce-i drept, cam una după alta.
HAMLET
Economii, Horaţio, economii !
Fripturile rămase de la praznic
Au fost aduse reci la masa nunţii.
Decît să văd această zi, Horaţio,
Era mai bine să mă fi-ntîlnit
în cer cu cel mai crunt duşman al meu.
O, tatăl meu ! Parcă-l zăresc pe tata.
HORAŢIO Stăpîne, unde ?
HAMLET în ochii minţii mele.
HORAŢIO Eu l-am văzut o dată. Mîndru rege !
HAMLET
Dar mai presus de toate-a fost un om Cum nu mi-e dat să văd ca el un altul.
HORAŢIO Stăpîne, cred că l-am văzut ieri noapte.
HAMLET Văzut ? Pe cine ?

HORAŢIO Pe regescu-ţi tată.
HAMLET Pe rege, chiar pe tatăl meu ?
HORAŢIO
Stăpîne,
Uimirea ta ţi-o stăpîneşte-o clipă Şi fii cu luare-aminte, să-ţi vorbesc De faţă cu-aceşti domni ce-mi stau ca martori, De-acea minune...
HAMLET Te conjur, vorbeşte !
HORAŢIO

De doua nopţi de-a rîndul - aceşti prieteni,
Marcellus şi Bernardo, stînd de strajă-n
Deşertul mort al miezului de noapte,
Au fost întîmpinaţi astfel : un chip
Asemeni tatălui măriei tale
Şi-mplătoşat la fel, din tălpi în creştet,
Ieşi-naintea lor cu pas solemn,
Măreţ şi-ncet trecînd pe lîngă ei.
De trei ori, el s-a perindat în şir
Sub ochii lor uimiţi şi plini de groază,
Şi-atît de-aproape că-i putea atinge
Cu sceptrul. Dar ei, muţi şi îngheţaţi
De frică, n-au vorbit nimic cu el.
în mare tain-apoi mi-au spus acestea.
A treia noapte-am stat cu ei de strajă.
Şi-acolo-ntocmai cum mi-au povestit
De ceas şi loc şi de regescul chip
S-a adeverit în faptă şi-n cuvînt.
Stafia s-a ivit. Recunoscut-am
Pe tatăl tău. O mînă cu cealaltă
Nu seamănă mai mult.

HAMLET Dar unde asta ?
HORAŢIO Stăpîne-acolo unde stăm de strajă.
HAMLET Vorbitu-i-aţi ?
HORAŢIO
Stăpîne, i-am vorbit,
Dar n-a răspuns. O dată-mi pare, totuşi, Că fruntea şi-a-nălţat într-o mişcare De parcă ar fi vrut să ne vorbească, Dar chiar atunci cocoşul a cîntat Şi cîntul lui, zoritu-l-a deodată Şi ne-a pierit din ochi.
HAMLET
Ciudat e foarte ! HORAŢIO
E-adevărat, stăpîne, tot atît Cum este că trăiesc, şi ne-am gîndit Că-i scris adînc în datoria noastră Să-ţi spunem tot.
HAMLET
Aşa-i, aşa-i, prieteni, într-adevăr, mă tulbură ce-mi spuneţi. La noapte sînteţi iar de strajă ?
MARCELLUS şi BERNARDO Da!
HAMLET în zale, ziceţi ?
MARCELLUS şi BERNARDO Da, stăpîne-n zale.

HAMLET Din coif în tălpi ?
MARCELLUS şi BERNARDO
Din creştet în călcîie.
HAMLET
Deci chipul nu i l-aţi văzut ? HORAŢIO
O, da
Stăpîne, avea viziera ridicată.
HAMLET Era-ncruntat ?
HORAŢIO
Părea mai mult mîhnit, Decît în prada unei mari mînii.
HAMLET Şi pal sau rumen ?
HORAŢIO
Palid, foarte palici.
HAMLET Iar ochii lui stăteau ţintiţi asupră-ţi ?
HORAŢIO Stăruitor.
HAMLET O, de-aş fi fost de faţă !
HORAŢIO Ai fi rămas uimit din cale-afară.
HAMLET Nu-ncape îndoială. Şi-a stat mult ?

HORAŢIO
Cît numeri pîn' Ia sută fără grabă. MARCELLUS şi BERNARDO Mai mult, mai mult.
HORAŢIO
Nu cînd am fost şi eu* HAMLET
Şi barba lui era căruntă oare ? HORAŢIO
Cum ai văzut-o-n viaţa- lui, de-un negru > Cu fire de argint.
HAMLET
La noapte fi-voi Cu voi de strajă, poate vine iar:
HORAŢIO
Mă ţin chezaş că se arată iar. HAMLET
De-ntr-adevăr stafia mi se-arată
Sub chipul nobilului meu părinte,
Am să-i vorbesc, chiar de se cască iadul t
Silindu-mă să tac. Şi-acum, vă rog,
De vreme ce-aţi ascuns cele văzute,
Păstraţi-le-n tăcerea voastră încă,
Şi orişice s-ar mai ivi la noapte
Să ţineţi doar în cuget, nu pe buze.
Drum bun. Voi răsplăti credinţa voastră..
La noapte, deci, pe locul cel de strajă,
Voi fi cu voi.
HORAŢIO, BERNARDO şi MARCELLUS. Stipuşi măriei tale.
UT
HAMLET Din inimă, prieteni, bun rămas.
(Ies toţi, afară de Hamlet.)
Al tatălui meu duh, în za. Nu-i bine ! Presimt o mîrşăvie. Vino, noapte ! Iar pînă-atunci, fii suflete pe pace, Că făr'delegea iese la iveală •Chiar dacă-ntreg pămîntul se prăvale Ca s-o ascundă de-ochii omeneşti.
(Iese.)
SCENA 3
O *cameră în casa lui Polonius. Intră Laertes şi Ofelia*
LAERTES
Rămîi cu bine, soră. Totu-i gata. Iar dacă vînt prielnic se iveşte "Şi pleacă vreo corabie, nu dormi, Dă-mi veşti de-acasă.
OFELIA
Oare te-ndoieşti ? LAERTES
Cît despre gingăşiile cu care Hamlet azi te răsfaţă, ia-le doar Ca pe o toană - un joc al sîngelui, "O floare-a tinereţii-n primăvară, *Zorită* dar nu veşnică, duioasă Dar trecătoare, o mireasmă numai "Şi-avîntul unei clipe. Doar atît.
Atîta numai ?
OFELIA

LAERTES
Nu-i da preţ mai mare. Că firea-n creştere nu se-mplineşte Doar în puteri şi-n stat, dar cînd lăcaşul Cel sfînt sporeşte, atunci şi slujba minţii Şi-a sufletului creşte. Se prea poate Să te iubească azi cu o iubire Curată şi neprihănită. Dar Tu trebuie să te temi de-a lui mărire ; El însuşi nu-i stăpîn pe voia lui, Că e supusul obîrşiei sale Şi nu e slobod să-şi croiască soarta Ca orice om de rînd ; şi ştii prea bine De cununia lui că-i strîns legată Statornicia-ntregii noastre ţări, Şi-alegerea-i e-anume mărginită De glasul şi-nvoirea-acelui trup Al cărui cap e el. Şi dacă-ţi spune Că dragă-i eşti, tu fii cuminte totuşi Şi crede-l numai în măsura-n care Din naltul loc şi din a sa pornire îi poate fi îngăduit să-şi schimbe Cuvîntu-n faptă. Dar nu mai departe Decît dă voie glasul Danemarcei. Măsoară deci cît poate cinstea ta Şi inima să piardă şi comoara Făpturii tale, dacă s-ar supune Nestăpînitei sale stăruinţi. Deci teme-te de el, o dulce soră Ofelia, şi dorul tău ascunde-l Departe de primejdia ispitei. Şi cea mai îndărătnică fecioară Prea darnică-i cu frumuseţea ei Dezvăluind-o chiar şi-n faţa lunii. Virtutea însăşi pradă-i defăimării, Lăstarul primăverii-e ros de viermi Cînd muguru-i nici n-a prins încă viaţă Şi-n rouă şi în zorii tinereţii Ades se-abate-un vînt înveninat. Ia seama deci ; scăparea e-n veghere ; Duşmanul tinereţii e-n ea

însăşi. Chiar şi cînd nimeni nu o ameninţă.

N

OFELIA
Povaţa ta-nţeleaptă-o voi păstra
Ca strajă inimii. Dar, bune frate,
Nu-mi arăta doar asprul drum spre ceruri
Asemeni preoţilor fără har
Pe cînd tu însuţi ca un desfrînat
Sătul şi fără grijă iei poteca
De flori împodobită-a desfătării,
Uitînd de-nvăţătura ta.
LAERTES
N-ai teamă ! Am zăbovit. Dar iată, vine tata.
(Intră Polonius.)
Prilejul îmi surîde la plecare Şi-o îndoită binecuvîntare Pogoară-asupră-mi har de două ori.
POLONIUS
Laert, ruşine ! Tot aici ? La navă !
Prielnic vînt se umflă-n pînza ei.
Eşti aşteptat. Te binecuvîntez,
Şi să-ţi întipăreşti aceste sfaturi
în mintea ta : să nu dai grai gîndinii
Nici împliniri smintitelor dorinţi.
Nu fi trufaş, dar nici nu te-njosi.
Prieteni încercaţi, de ţi-ai ales,
De suflet* prinde-i cu verigi de-oţel,
Dar palma să nu-ţi toci în cîrdăşie
Cu-orice fîrtat golaş de-abia ouat.
Fereşte-te de vrajbă, dar o dată
Intrat în ea, te poartă-n aşa chip
încît duşmanului să-i pară rău.
Urechea ta ţi-o pleacă orişicui,
Dar să-ţi audă glasul doar aleşii.
Pe fiecare află-l ce gîndeşte,
Dar nu-i destăinui ce cugeti tu.
Te-mbracă-n scump veşmînt dacă-ţi dă mîna,
Nu însă fistichiu : bogat, dar nu prea,
C-adesea judeci omul după port.
în Franţa cei mai mari în rang şi-avere Se-arată-n asta iscusiţi şi darnici. Nu da şi nu lua bani cu împrumut, Că pierzi şi banii şi prietenia, Căci împrumutul seacă buna stare. Iar mai presus de-orice : nu te minţi Pe tine însuţi. Şi de-aci urmează, Ca noaptea după.zi, că nimănui Nu vei putea să-i fii de rea-credinţă. Drum bun. Şi binecuvîntarea mea Rodească-n tine sfaturile-acestea. /
LAERTES * ' Smerit îmi iau, stăpîne, bun rămas.
POLONIUS Eşti aşteptat. Te du. E tocmai vremea.
LAERTES
Rămîi cu bine, soră. Ţine minte
Povaţa mea.
OFELIA
Mi-e-n cuget zăvorită, Iar cheia ei o vei păstra chiar tu.
LAERTES Adio.
(Iese.)
POLONIUS Ce ţi-a spus Laert, Ofelia ?
OFELIA
Cu voia ta, ceva despre Hamlet. POLONIUS
E bine, zău, că mi-ai adus aminte. Am prins de veste că de la o vreme Domnia-sa ţi-nchină-ntreg răgazu-i, Iar tu te-arăţi faţă de el cu mult

Prea darnică şi primitoare. Dacă-i
Aşa, şi-i chiar ce mi s-a spus, mă simt

Dator să-ţi spun că nu-ţi dai bine seama
De ceea ce se cade şi ce nu
Fiicei mele şi onoarei sale
Să nu-mi ascunzi nimic : ce e-ntre voi ?
OFELIA
Mi-a dat, stăpîne, nu demult, dovezi De dragostea ce-mi poartă.
POLONIUS
De dragoste ? Vorbeşti ca o fetiţă Ce n-a trecut prin sitele primejdiei. Te-ncrezi în ceea ce numeşti dovezi ?
OFELIA Nici eu, stăpîne, nu ştiu ce să cred.
POLONIUS
Te-nvăţ eu, zău ! eşti chiar ca un copil ! Dovezile-astea tu le iei drept bune Şi-s numai fleacuri. Ţine-te mai mîndră, Altminteri, ca să nu-mi pierd şirul vorbei - C-am luat-o razna - o să-mi pari o proastă.
OFELIA
Zoritu-m-a cu dragostea-ntr-un fel, Stăpîne, plin de cuviinţa.
POLONIUS Un fel sau altul, lasă, zi-i nainte !
OFELIA
Şi spusele-i şi le-a-ntărit, stăpîne, Jurîndu-se pe toate cele sfinte.
POLONIUS
Hei, laţuri de prins prepeliţe. Ştiu, Cînd sîngele e-n clocot, cît de darnic E sufletul cu gura-n jurăminte.
172
Vâpăile acestea, fata mea
Ce strălucesc şi nu prea dau căldură,
Stingîndu-se cînd crezi că-s mai în toi,
Tu nu le lua drept foc. Fii mai zgîrcită
Cu feciorelnica-ţi prezenţă ; pune.
Mai mult preţ pe tovărăşia ta,
încît să nu i-o dărui la poruncă.
Cît despre prinţul Hamlet, să nu uiţi
Ca tînăr e şi-i este-ngăduit
Să joace-n ham mai slobod decît tine.
Pe scurt, Ofelia, nu te-ncrede-n el ;
Căci jurămintele-i nu sînt misiţii
Vopselii ce pe straie li se vede,
Ci soli ai unui gînd nelegiuit
Şoptind ca un codoş mironosit
Să poată păcăli mai bine. Atît.
De-acum încolo nu mai vreau s-aud
Că-ţi înjoseşti pînă-ntr-atît răgazul
La vorbă şi la glumă cu Hamlet.
Ia seama,-ţi poruncesc. Te du cu bine...
OFELIA
Stăpîne, am să te ascult. *(Ies.)*
SCENA 4
Terasa, Intră Hamlet, Horaţio şi Mar-cellus.
HAMLET E-un frig cumplit şi aeru-i tăios.
HORAŢIO E-un aer aprig şi pătrunzător.
HAMLET O fi tîrziu ?
173
HORAŢIO E-aproape miezul nopţii.
MARCELLUS
A şi bătut.
HORAŢIO
Adevărat ? N-am auzit. E vremea Cînd duhu-obişnuieşte-a rătăci.
(Fanfare. Salve de artilerie.)
HORAŢIO

Măria ta, ce-nseamnă asta ? HAMLET
în noaptea asta regele veghează. Fălosul face chef, se-mpleticeşte, Şi cînd mai dă pe gît un vin de Rin, Chimvalul şi trompeta rag în cinstea Măreţei lui isprăvi.
HORAŢIO E-o datină ? HAMLET
O, doamne, da !
Dar eu socot, deşi sînt băştinaş,
Cu datina crescut, c-ar fi mai bine
S-o rupi cu ea, decît s-o ţii. Aceste
Chiolhanuri ne-au făcut de rîs şi-ocară
La răsărit şi-apus, la alte neamuri.
Ne zic beţivi şi cîte alte vorbe
Porceşti, spre-a ne mînji, şi asta scade
Din meritu-ne-oricît de mare-ar fi,
Şi măduva şi miezul vredniciei.
Aşa se-ntîmplă-ades cu unii oameni
Năpăstuiţi de fire, din născare
Cu vreun cusur - de care nu-s de vină,
Căci nimeni nu-şi alege obîrşia -
Prin chiar prisosul vr'unei însuşiri
174
Ce rupe stăvilarul cumpătării, Sau prin cîte-un nărav dospit în ei Rupînd tiparul celor cuvenite - Făpturile-astea, zic, purtînd pecetea Metehnei lor, din soartă sau din fire, Virtutea lor, de-ar fi ea preacurată Ca sfîntul har, şi-ar fi nemărginită Cît poate firea omului s-o-ncapă, Şi lumea tot o va huli, că dramul De rău, îi strică-ntregul, vrednic miez.
(Intră Duhul.)
HORAŢIO Măria ta, priveşte !
HAMLET
îngeri şi soli cereşti, păziţi-ne ! De eşti duh sfînt sau blestemat strigoi, De-aduoi duhori din iad sau o mireasmă Din cer, de vii cu gînd milos sau vitreg - Te-arăţi c-un chip atît de îmbietor, încît îţi voi vorbi. îţi spun Hamler, Părinte, rege-al ţării. O, răspunde-mi ! Să nu mă laşi să ard în neştiinţă ; De ce, sfinţite, ale tale oase, Culcate-n raclă, giulgiul şi l-au rupt ; De ce mormîntu-n care te ştiam Dormind în tihnă-ntocmai ca-ntr-o urnă, îşi cască fălcile de marmură Zvîrlindu-te afară ? Ce să-nsemne Că tu, leş mort, împlătoşat cutreieri Sub raza blîndă-a lunii, bîntui noaptea, Pe cînd pe noi, paiante ale firii, Ne scuturi groaznic mintea cu gîndiri Ce trec hotarul sufletelor noastre ? De ce acestea ? Spune-mi, ce să fac ?
(Duhul îi face semn lui Hamlet.)
HORAŢIO
îţi face semn să-l însoţeşti, de parcă Doreşte să-ţi vorbească numai ţie.
175
MARCELLUS
Priveşte cu ce-ndemn curtenitor Te-mbie spre un loc mai singuratic. Dar nu te duce !
HORAŢIO Nu, cu nici un chip !
HAMLET Nu va vorbi ; deci trebui' să-l urmez.
HORAŢIO Stăpîne, nu-l urma !
HAMLET
De ce m-aş teme ? Nu dau pe viaţa-mi preţul unui ac, Iar sufletului meu ce-i poate face Cînd e nemuritor cum e şi el ? Mă-ndeamnă iar. Am să-l urmez.
HORAŢIO
Dar daca
Te-atrage, o stăpîne, spre talazuri, Sau către-ngrozitorul stîncii pisc I Ce-atîrnă aplecat deasupra mării Şi-acolo, luînd vr'un alt chip, mai de spaima. Ce te-ar putea lipsi de-al minţii reazim, Te va tîrî apoi în nebunie ? Gîndeşte : locul, numai, şi-i destul Să iste jocurile deznădejdii în orice cuget, dacă stă acolo La înălţime de atîţia stînjeni Să vadă marea şi să o audă Cum urlă dedesubt.
HAMLET
Mă cheamă iar. Porneşte ! Te urmez !
176
MARCELLUS Stăpîne, nu te duce !

HAMLET Mîna jos !
HORAŢIO' Fii tare ! Nu te du i
HAMLET
Mă strigă soarta,
în orice fir plăpînd al cestui trup Turnînd puteri ca-n leul din Nemeea. Mă cheamă iar. Jos mîna, domnii mei *V*
Fac un strigoi din cel ce-mi ţine calea, V-o jur. în lături ! Te urmez ! Porneşte;'
HORAŢIO închipuirea-l face-a-şî pierde mintea.
MARCELLUS Hai după el. Să nu-l fi ascultat !
HORAŢIO Hai, luaţi-i urma. Unde-or duce-acestea ?-
MARCELLUS Ceva în ţara Danemarcii-i putred.
HORAŢIO
Păzească-l cerul !
HAMLET
Nu ! Hai să-l urmănr. *(Ies.)*

[redacted]
1
SGENA 5 *Altă parte a terasei.*
HAMLET
Unde mă duci ? Vorbeşte ! Mai departe Nu merg !
DUHUL Ascultă-mă.
HAMLET
Te-ascult.
DUHUL
Curînd
îmi bate ceasu-ntoarcerii la chinuri în flăcări şi pucioasă.
HAMLET
Duh sărman ! DUHUL
Să nu mă plîngi. Dar fii cu luare-aminte La tot ce-ţi voi destăinui.
HAMLET
Vorbeşte ! Mi-e dat să te ascult...
DUHUL
Şi-ţi va fi dat Apoi să mă răzbuni.
HAMLET
Ce vrei să spui ?

DUHUL
Sînt duhul tatălui tău Şi-s osîndit să rătăcesc prin noapte O vreme, ziua să postesc în flăcări, Păcatul vieţii-n foc să-mi curăţesc. De mi-ar fi-ngăduit să cuvîntez, De taina temniţii mele ţi-aş spune Ceva din care-o vorbă-ar fi destul Să-ţi răscolească sufletul, să-ngheţe în tine tînărul tău sînge. Ochii Ca două stele ţi-ar ţîşni din cap, Zulufii-ţi cîrlionţaţi s-ar dezbina Şi fir de fir a sta zbîrliţi apoi Ca ţepii-unui arici înspăimîntat. Vecia însă nu-i pentru urechi De carne şi de sînge. O, asculta, Pe tatăl tău de l-ai iubit cîndva...
HAMLET
O, Doamne !
DUHUL
Răzbună-i mîrşava ucidere.
Ucidere ?
HAMLET
DUHUL
O mîrşavă ucidere, ca toate - Aceasta însă mai presus de-oricare, Ciudată, mîrşavă-mpotriva firii.
HAMLET
Grăbeşte-te şi spune-mi. Să-mi iau zborul. Cu aripi iuţi ca dorul şi ca gîndul Să mă răzbun.
DUHUL
Eşti vrednic, văd. Şi-ai fi Mai lînced decît buruiana grasă Ce creşte-n ţărmul apelor uitării.

De nu te-ai îngrozi. Acum ascultă, Hamlet. S-a spus că adormit fiind Odată, în livadă, m-a muşcat Un

şarpe. Danemarca-ntreagă a fost Prin ticluita veste-a morţii mele Minţită grosolan. Dar afl-acum, Nobile tînăr, şarpele acela Ce tatălui tău viaţa i-a răpus-o îi poartă azi coroana.

HAMLET

Unchiul meu ! O, sufletu-mi profetic !

DUHUL

El, scîrnava şi desfrînata fiară Cu duh de vrăjitor, viclene daruri - O, josnic duh şi daruri ce-au putinţa De a momi astfel - a-nduplecat La pofta-i ruşinoasă pe regina-mi Ce după chip părea virtutea însăşi ! Ce prăbuşire, o, Hamlet ! s-ajungă De la iubirea mea care-i păstrase Sfinţenia jurată la altar, De gîtul unui ticălos, ce-n daruri Fireşti e-un nevoiaş pe lîngă mine. Dar după cum virtutea nu se lasă De viciu ispitită, chiar cînd pare Ca un luceafăr - patima, în schimb, De-ar fi c-un înger luminos unită, Se satură de-un pat ceresc ; o cheamă Gunoiul. Dar tăcere. Parcă simt Mireasma dimineţii. Să fiu scurt. Dormeam ca de-obicei după-amiaza Într-o grădină, cînd, în tihna mea, Cu zeamă blestemată de cucută într-o sticluţă, unchiul tău veni Şi-n porţile urechii-mi deşertă Acel venin, de lepră dătător, Şi-atît de duşman sîngelui de om, - Că iute ca argintul viu pătrunde

380

Prin ale trupului poteci şi stăvili
Şi cu năprasnică putere-ncheaga,
Precum oţelul picurat în lapte,
Un sînge limpede şi sănătos.
Aşa şi eu. Am fost, numaidecît,
Acoperit, asemenea lui Lazăr,
De o pecingine cu hîde coji,
Pe trupu-mi neted.
Astfel, în somn, un frate mi-a furat
Cu mîna lui regina, tronul, viaţa,
Şi m-a trimis neuns, nespovedit,
Nepregătit, la marea judecată,
Tăiat cînd înflorea pacatu-n mine,
Cu nedesăvîrşirea-mi toată-asupră-mi.
O, groaznic, groaznic, groaznic, mult prea groaznic !
De-ai inimă în tine, nu răbda î
Nu-ngădui regescul pat al ţării
Desfrîu s-adăpostească şi incest.
Da-n orice chip ai urmări păcatul
Nu-ţi pîngări nici sufletul, nici gîndul,
Cercînd ceva-n potriva mamei tale.
Mai bine las-o Domnului şi-acelui
Spin care-n sîn o-nghimpă şi o-njunghie.
Rămîi cu bine-acum, că licuriciul
Vesteşte-apropierea dimineţii
Şi-şi stinge-ncet zadarnica văpaie.
Să nu mă uiţi. Adio, o adio.
(Iese.)

HAMLET

O, voi oştiri cereşti ! Pămînt ! Ce încă ?
S-adaug iadul ? Inimă, fii tare !
iar voi, puteri, nu-mbătrîniţi deodată,
Mă ţineţi drept! Să nu te uit ? Pe tin^ !
Cit timp în globu-acesta rătăcit
Va dăinui aducerea aminte,
Sărmane duh, n-am să te uit ! Voi şlerge
Din amintire orice dor mărunt,
Tot ce-am aflat din cărţi, învăţături

181

Şi chipuri, cercetate-n tinereţe,

Şi fără-amestec cu-alte griji de rînd
Trăi-va singură porunca ta
în cartea şi-n cuprinsul minţii mele.
Femeie, mult primejdioasă ! O,
Mişel, o zîmbitor şi blestemat
Mişel ! Tabletele ! Să-nsemn că poţi
Zîmbi şi iar zîmbi şi fi mişel !
Aşa e, cel puţin, în Danemarca,
Sînt sigur. Unchiule, eşti al meu ! Şi-acum
Lozinca mea-i : „Să nu mă uiţi ! Adio,
Adio". Am jurat.
HORAŢIO şi MARCELLUS Stăpîne Hamlet !
MARCELLUS Hamlet !
HORAŢIO
Doamne-ajută-l *l*

f

HAMLET
Aşa să fie !
MARCELLUS Hehehei ! Lord Hamlet !
HAMLET Hehehehei, băieţi ! Hai, puişori !
(Intră Marcellus şi Horaţio.)
MARCELLUS Mărite prinţ, ce e ?
HORAŢIO Ce-i nou, stăpîne ?
182
HAMLET O, minunat!
HORAŢIO Ne spui, stăpîne ?
HAMLET
Nu ! Veţi da-n vileag, HORAŢIO Eu nu, stăpîne, jur !
MARCELLUS
Nici eu, stăpîne !: HAMLET
O, cine şi-ar fi-nchipuit ? Ce ziceţi > Dar veţi tăcea ?
HORAŢIO şi MARCELLUS
Pe cer, stăpîne, da î HAMLET
în toată Danemarca nu-i mişel Ce ticălos de frunte să nu fie.
HORAŢIO
Nu trebuia să vie-un mort din groapa Ca s-aflam asta !
HAMLET
Sigur, ai dreptate
Şi fără multă vorbă, deci, mai bine-i Să ne dăm mîna, să ne despărţim Care-ncotro-l duc trebile şi dorul, Că toţi avem dorinţe şi nevoi De-un fel sau alt. Iar eu, vedeţi voi, eu Mă duc, şi-am să mă roe.
183
HORAŢIO
'Stăpîne, astea-s **vorbc-n** vînt şi goale... HAMLET
Că te-au jignit, îmi pare rau din suflet, Da crede-mă,,.
HORATIO
Nici o jignire, prinţe ! HAMLET
~Ba da, pe sfîntul Patrick, este una, Horaţio, o jignire grea. Cît despre Vedenie, îngăduie-mi să-ţi spun, E-un duh cinstit. Iar nerăbdarea voastră S-aflaţi ce-a fost între noi doi, frînaţi-o
"Cum ştiţi. Şi-acum, prieteni dragi de-mi sînteţi, Ca fraţi de arme şi de-nvăţătură,
îndepliniţi-mi o umilă rugă.
HORAŢIO
Tot ce doreşti, stăpîne, spune !
HAMLET TSlci un cuvînt de cele ce-aţi văzut!
HORAŢIO şi MARCELLUS Stăpîne, nu, nu vom vorbi !
HAMLET
Juraţi-mi ! HORAŢIO
Pe legea mea că nu !

MARCELLUS
Ni oi eu, vă jur !
HAMLET Pe spada mea!
MARCELLUS Dar am jurat, stăpîne !
HAMLET Pe spadă totuşi, rogu-vă, pe spadă !
DUHUL Juraţi !
HAMLET
Aha, băiete ! spui şi tu la fel ? Aci mi-erai comoara mea ? Ei, haideţi, - îl auziţi pe-acel fîrtat din beciuri - Vă rog, juraţi !
HORAŢIO
Cum sună jurămîntul ? HAMLET
A nu vorbi nicicînd de ce-aţi văzut, Juraţi pe spada mea !
DUHUL *(Dedesubt.)*
Juraţi ! HAMLET
Hic et ubique ? Să schimbăm deci locul ; Veniţi pe lîngă mine, domnii mei, Şi puneţi mîna iar pe spada mea.
Juraţi.
DUHUL
HAMLET
Că bine zici, sobol bătrîn. Poţi oare
Să scormoni sub pămînt atît de grabnic ?
184
Ce vrednic săpător ! încă o dată Din loc să ne mişcăm, prieteni buni !
HORATIO O, zi, o, noapte ! Cît de stranii lucruri !
HAMLET
întîmpină-le deci ca un străin, Căci se petrec în cer şi pe pămînt Mai multe lucruri de cîte-a visat Horaţio, filozofia ta. Veniţi dar, şi-mi juraţi aci din nou, Pe Dumnezeu, că niciodat', oricît Vi s-ar părea de ne'nţeles, ciudată, Purtarea mea - căci s-ar putea-ntîmpla Să mă arăt, cîndva, cam năzdrăvan - Văzîndu-mă atunci, voi, niciodată, Prin braţe-ncrucişate-aşa pe piept Sau clătinări din cap, sau alte vorbe De îndoială : „Da, se poate", sau : „Sînt şi-unii ce-nţeleg", sau orice alte Cuvinte în doi peri, să n-arătaţi Că ştiţi ceva anume despre mine. Aşa să vă ajute sfmtul har.
Juraţi !
DUHUL
HAMLET
O, pace ţie, suflet chinuit !
Şi-acum, din toată inima, cu voi sînt,
Şi tot ce poate face, domnii mei,
Un om sărman ca mine, să v-arate
Iubirea lui, va face-o cu-nvoirea
Lui Dumnezeu. Să mergem împreună.
Şi ţineţi degetul, vă rog, pe buze,
Că vremile ieşitu-şi-au din matcă -
O, soartă blestemată, nenoroc
Să fiu născut ca să le-adun la loc.
Veniţi, să mergem împreună.
(Ies.)

ACTUL II

SCENA 1

O *încăpere în casa lui Polonius. Intră Polonius şi Reynaldo.*
POLONIUS
Dă-i banii şi scrisorile acestea, Reynaldo.
REYNALDO Da, stăpîne.
POLONIUS
Ar fi cuminte, dragul meu Reynaldo, înainte de a-l vedea, să cercetezi, Cam cum se poartă.
REYNALDO
Chiar aveam de gînd.
POLONIUS
Nu, zău, că bine zici. Cată, Reynaldo,
De află ce danezi sînt la Paris,

Ce viaţă duc, ce cheltuială fac
Din ce mijloace şi cu cin' se-adună,
Şi-aflînd prin întrebări meşteşugite
Că îl cunosc pe fiul meu, te-apropie
Mai mult decît dacă-i întrebi de-a dreptul.
Prefă-te că-l cunoşti din auzite,
De pildă : „Mda,-l cunosc pe tatăl lui,
Şi neamurile, poate şi pe el"...
Reynaldo, înţelesu-m-ai tu bine ?
187
REYNALDO Stăpîne, de minune.
POLONIUS
„...Şi poate şi pe el"... şi poţi s-adaugi :
„Dar nu prea bine ; şi, de nu mă-nşel,
E cam nestăpînit, cam zvăpăiat".
Şi dă-i nainte-aşa cu născociri,
Dar cu măsură, nu-l făcea de-ocară,
Să bagi de seama bine la aceasta,
Poţi, domnul meu, vorbi despre crailîcuri,
Greşeli şi pozne bine cunoscute
Ca fiind tovarăşele tinereţii
Lăsată-n voia ei.
Stăpîne...
REYNALDO
Jocul de cărţi.
POLONIUS
Cheful, sfada sau duelul, Muierile, fireşte, dar atît !
REYNALDO
Stăpîne, dar înseamn-a-l necinsti. POLONIUS
Zău nu, de te pricepi a cumpăni Să nu-l împovărezi cu alt cusur Decît, de pildă, al nestăpînirii. Nu asta-aveam de gînd, dar adu vorba Atît de gingaş de-ale lui năravuri, încît să pară-un rod al libertăţii, Scînteia şi zbucnirea minţii-n flăcări, Dezlănţuirea sîngelui în clocot Ce iureş dă.
REYNALDO Dar, scumpul meu stăpîn...
188
POLONIUS De ce anume-aşa ?
Aş vrea să ştiu.
REYNALDO O, da, stăpîne,
POLONIUS
E chiar ce urmăresc Şi cred că planul meu e fără greş ; Că ponegrind niţel pe fiul meu Şi-mpovărîndu-l cu uşoare-abateri, Ia bine seama,
Acel pe care-l iscodeşti cu vorba De l-a văzut cîndva păcătuind Pe tînărul pe care l-ai bîrfit, în strună-ţi va cînta în felul ăsta : „Prietene", sau : „domnul meu", „seniore' Precum o cere buna-cuviinţă, Sau graiul ţării, sau al celui om.
Stăpîne, bine.
REYNALDO
POLONIUS
Şi, pe urmă, domnul meu, El o să te., el o să... Pe sfinta liturghie, tocmai Voiam să spun ceva. Unde rămăsesem ?
REYNALDO
La : „O să-ţi cînte-n strună",
La : „Domnul meu, prietene"... Sau aşa ceva.
POLONIUS
Da, tocmai. „Cunosc pe domnu-acesta
 - o să-ţi spună
Şi l-am văzut chiar ieri-alaltăieri, Sau altă dată cu vreun ins sau altul, Şi-aşa cum spui, juca la cărţi sau bea Din cale-afară", sau : „La joc cu mingea
189
Se-ncăiera cu toţi", sau : „L-am văzut Intrînd în cîte-o casă deocheată", Adică la bordel, şi multe de-astea Ia

seama, deci ! Momeala vicleşugurilor tale Agaţă capul adevărului, Iar noi, cei cu pătrundere şi minte, Prin sforării şi prin piezişe căi Ajungem cu ocoluri drept la ţintă. La fel şi tu, prin sfatul meu şi prin Învăţătura dată, ai să te-apropii De fiul meu. M-ai înţeles, aşa-i ?
REYNALDO Stăpîne-am înţeles.
POLONIUS
Drum bun, Reynaldo, Şi mergi cu Dumnezeu.
REYNALDO
Stăpîne scump !
POLONIUS Ia seama la năravu-i, pe tăcute.
REYNALDO Stăpîne, da.
POLONIUS Şi-l laşi să tot vorbească.
REYNALDO Stapîne-aşa voi face.
POLONIUS
Cale bună ! *(Intră Ofelia.)* Ofelia, ce-i ? Ţi s-a-ntîmplat ceva ?
190
OFELIA Stăpîne, m-am speriat atît de rău.
POLONIUS
în numele lui Dumnezeu, de ce ? OFELIA
Pe cînd coseam, stăpîne, în iatac, Hamlet intră, cu capul gol, cu haina în neorînduială, cu ciorapii Desprinşi, căzuţi pe glezne, răsuciţi, Şi alb la faţă cum îi e cămaşa ; Genunchii-i se ciocneau unul de altul Şi-atît de jalnic la înfăţişare, Că parc-atunci ar fi scăpat din iad Să spună lumii groaza de acolo, încet venit-a pînă-n faţa mea.
POLONIUS Nebun din dragoste ?
OFELIA
Stăpîne, nu ştiu, Dar, zău, mă tem că da.
POLONIUS
Şi ce ţi-a spus ?
OFELIA
M-a prins şi strîns de-ncheietura mîinii
Şi dînd 'napoi lungime ca de-un braţ,
Cu palma pusă streaşină la frunte
Cu-atîta luare-aminte s-a uitat
La chipu-mi, parcă îmi făcea portretul ;
A stat aşa-ndelung şi-ntr-un sfîrşit,
Uşor de tot m-a scuturat de mînă,
A dat din cap, la rînd, de vreo trei ori,
191
Şi-atît de-adînc a suspinat şi jalnic De parcă-ntregu-i trup se zguduia Să-şi dea sfîrşitul. M-a lăsat, şi-apoi Cu capu-ntors spre mine, peste umăr, Părea că fără ochi îşi află calea, Căci fără de-ajutorul lor ieşi Pe uşă-afară, iar lumina lor Asupră-mi şi-a ţintit-o pîn' la urmă.
POLONIUS
Mă duc la rege. Vino, hai cu mine.
E nebunia dragostei, fireşte,
A cărei însuşire-i să se piardă
Pe sine însăşi în mînia ei,
Mînînd pe calea deznădejdii vrerea
Mai mult ca orice patima sub cer
Din cele ce ne bîntuie pe noi.
îmi pare rău. Vorbitu-i-ai prea aspru ?
OFELIA
Stăpîne-o, nu ! dar cum mi-ai poruncit, întorsu-i-am scrisorile, oprindu-l De-a mai veni.
POLONIUS
Dintr-asta-a-nnebunit ! îmi pare rău că nu l-am cîntărit Mai cu măsură şi cu judecată. Temutu-m-am c-a vrut doar să se joace Şi să se ducă astfel la pierzare. O, blestemată fie-mi bănuiala ! Mă jur că e cusurul vîrstei noastre Să judecăm prea aspru ce vedem, Aşa cum tinereţea se pripeşte Ades şi ea. Să ne grăbim la rege, El trebuie să afle de-acest lucru Ce-i mult mai primejdios ţinut în taină Decît dacă-l voi da-n vileag. Sa mergem. *(Ies.)*
192
SCENA 2

O *sală în castel. Fanfară. Intră regele, regina, Rosencrantz şi Guildenstern. Curteni.*

REGELE

Dragi Rosencrantz şi Guildenstern, salut.
Pe lîngă dorul de-a vă revedea
Nevoia mea de ajutorul vostru
Mă-ndeamnă să vă chem în mare grabă.
Aţi auzit ceva despre Hamlet
Şi de schimbarea-i ? O numesc aşa,
Fiindcă nici lăuntric nici la faţă
El nu mai seamănă cu sine însuşi.
Ce altă pricină l-a scos din fire,
Afară de-a părintelui său moarte,
Nu-mi pot închipui. Vă rog din suflet
Pe amîndoi, voi ce-aţi crescut cu el
Din fragedă copilărie şi
Vă potriviţi la vîrstă şi la fire,
Binevoiţi a sta un timp la curte.
Căci poate prin tovărăşia voastră
Să-l ispitiţi către petreceri iarăşi
Şi c-un prilej sau altul să culegeţi
Din spicuiri, ca să puteţi afla
Ce rău ascuns anume-l copleşeşte,
Ca dezvelindu-l, să-i găsim un leac.

REGINA

Aflaţi, o domnii mei, că mi-a vorbit Aşa de mult de voi, că nu-s pe lume Alţi doi ce pot să-i fie-atît de dragi. De vreţi a fi atît de buni cu noi, Jertfindu-vă răgazu-aci-n folosul Şi-ndeplinire-a ceea ce dorim, Şederea voastră va fi răsplătită Cu mulţumiri ce-s vrednice de-un rege.

ROSENCRANTZ

Putere-au ale voastre maiestăţi Prin dreptul suveran asupra noastră De-a-şi împlini temutele dorinţi, Dar nu prin rugăminţi, ci prin poruncă.

GUILDENSTERN

De bună voie însă, amîndoi, Măriei-voastre punem la picioare Supunerea deplină şi-aşteptăm Poruncile.

REGELE

Prea scumpe Guildenstern Şi Rosencrantz, vă mulţumim.

REGINA

Da, vouă,
Prea scumpe Rosencrantz şi Guildenstern, Vă mulţumim şi vă rugăm din suflet în chiar această clipă să-l vedeţi Pe mult schimbatu-mi fiu. Iar dintre voi Să-i ducă unul pe aceşti domni la prinţ.

GUILDENSTERN

Şi facă cerul ca şederea noastră Şi felul cum ne vom purta cu el Să-i placă şi să-i folosească.

REGINA

Amin !

(Ies Rosencrantz, Guildenstern şi cîţiva curteni. Intră Polonius.)

POLONIUS

Solia din Norvegia, stăpîne S-a^ntors cu voie bună.

REGELE Ai fost mereu un tată de veşti bune.

POLONIUS

Stăpîne-aşa-i ? Măria ta să ştie Că sufletul şi datoria mea Le-nchin pe amindoua deopotrivă Lui Dumnezeu şi bunului meu rege. Şi cred, sau mintea-mi nu mai este-n stare S-adulmece o urmă ca pe vremuri, C-am desluşit pricina-adevărată A nebuniei prinţului Hamlet.

REGELE

Te rog, vorbeşte-mi. Ard de nerăbdare. POLONIUS

întîi solia, sire. Ştirea mea Va fi desert ospăţului acesta.

REGELE întîmpină-i şi adu-mi-i aci.
(Iese Polonius. Către regină.)
îmi spune c-a găsit, regină scumpă, Izvorul şi pricina tulburării Care-a cuprins pe fiul tău Hamlet.
REGINA
Socot că alta nici nu poate fi Afară de a tatălui său moarte Şi de zorită noastră cununie.
REGELE
Tot ce se poate. îl voi cerceta. *(Reintră Polonius cu Voltimand şi Cornelius.)*
Prietenii mei buni, bine-aţi venit !
Ce veşti de la-al meu frate din Norvegia
Mi-aduci tu, Voltimand ?
VOLTIMAND
Cu bucurie
Salutul şi urarea ţi le-ntoarce. A luat măsuri din chiar întîia zi
13*
li'5
S-oprească ridicările de oşti
Făcute de nepotul său, de care
Credea că-i ameninţă pe poloni.
Dar mai de-aproape cercetînd aflâ
Că-s împotriva înălţimii tale.
Mîbnit că vîrsta, boala şi sleirea-i
Au fost neomenos batjocorite,
A dat poruncă să-l întemniţeze
Pe Fortinbras. Pe scurt, el se supuse,
Primi dojana regelui, şi-n urmă
Făgădui, jurînd unchiului său
Că niciodată n-are să pornească
Război potrivnic înălţimii tale.
Atunci moșneagu-n culmea bucuriei
I-a dat în dar, venit, trei mii de galbeni
Şi-i porunci să-şi folosească-ostaşii
Din vreme strînşi, Poloniei împotrivă,
Cu ruga-nscrisă-aci, să-ngăduiţi
Cu ţelu-acesta, trecerea prin ţară,
Chezăşuind de linişte şi pace,
Precum arată-aci.
REGELE
Solia-mi place.
La cel dintîi răgaz o voi citi Şi chibzuind asupra-acestei trebi Voi da răspunsul. în acelaşi timp Vă mulţumesc pentru strădania voastră. Duceţi-vă acum de v-odihniţi Deseară ne vom ospăta-mpreună. Cu bine.
(Ies Voltimand şi Cornelius.)
POLONIUS
Iată o ispravă bună. Stăpîne-ocrotkor şi doamna mea, De-ar fi să tălmăcesc ce-i maiestatea Şi ce e datoria şi apoi De ce e ziua zi, şi noaptea noapte, Şi timpul timp - atunci ar însemna Să pierd aşa şi timp şi zi şi noapte.

Fiind scurtimea sufletul gîndirii, Iar vorba lungă trupul şi podoaba-i, Voi fi deci scurt. Prea nobilul tău fiu E chiar nebun şi spun că e nebun Căci nebunia ce poate să fie, La drept vorbind, decît a fi nebun ? Să trecem mai departe.
REGINA
Miez mai mult Te rog şi mai puţin-oratorie.
POLONIUS
Jur, doamnă, că nu fac oratorie.
Că e nebun, e drept. Că-i drept, păcat e,
Păcat că-i drept. Prostească vorbărie - ■
Adio ei : am să vorbesc deschis.

Nebun, să-i zicem. Şi ne mai rămîne
S-aflăm de unde vine-acest efect,
Sau mai degrabă de-unde-acest defect,
Efect-defect, ce-i vine de-undeva.
Rămîne asta şi o rămăşiţă, :
Gîndiţi-vă :
O fată am - o am cît timp e-a mea -
Şi care-ascultătoare şi supusă
Mi-a dat, vedeţi ? aceasta
Culegeţi deci şi trageţi încheieri.
(Citeşte.)
„Cereştei făpturi şi-al sufletului meu idol, mult prea frumoasei Ofelia". E o vorbire schimonosită. E o vorbire urîtă. *„Mult prea frumoasă",* e o vorbire vulgară, dar ascultaţi ce vine. Iată :
(Citeşte.) „La sinul tău cel dalb şi fără seamăn, această..." etc. etc.
REGINA I-a scris Hamlet aceasta ei ?
197
POLONIUS
O clipă, doamnă, n-am s-ascund nimic. *(Citeşte.)*
„Tu poţi să te-ndoieşti de soare, De focul ce scînteie-n stea, De legile nemuritoare, Dar nu şi de iubirea mea.
O, scumpă Ofelia, nu mă pricep la versuri, nu cunosc meşteşugul de-a-mi potrivi suspinele, dar crede-mă că te iubesc cu o dragoste adevărată. Adio. Al tău pe veci, doamna mea mult iubită, cită vreme lutul ăsta mai este încă al meu. H."
Deci iată ce anume fata mea Mi-a-ncredinţat, supusă şi cuminte Şi încă şi mai mult, destăinuindu-mi în ce fel, cum şi unde-a urmărit-o.
REGELE Dar ea, Ofelia, i-a primit iubirea ?
POLONIUS Stăpîne, oare ce crezi despre mine ?
REGELE Eşti om cinstit şi de credinţă-n toate.
POLONIUS
Aş fi prea bucuros s-o dovedesc.
Ce-ai fi crezut de imine, însă, dacă
în faţa-acestei dragoste-nfocate
Şi^n plin avînt - că vă mărturisesc
C-am prins de ea de veste chiar nainte
Ca fata mea să-mi fi vorbit de el -
Ce-ai fi crezut măria-ta de mine,
Şi scumpa-ne regină-aci de faţă,
De-aş fi făcut pe surdul şi pe mutul,
Ca un pupitru sau un catastif,
Făcîndu-mi inimii un semn cu ochiul
Şi-aş fi privit cu nepăsare totul ?
Ce-ai fi crezut ? Dar nu, m-am pus pe lucru,
(
Vorbit-am astfel, domnişoarei mele : „Hamlet e prinţ, nu eşti de seama lui. Ce-ar vrea el, nu se poate !" Poruncit-am Să-şi pună lacăt inimii şi uşii, Să nu primească daruri, nici solii. Curînd culese-al sfatului meu rod. Hamlet respins - să nu lungesc povestea -Căzu-n tristeţe-adîncă, flămînzi, De-aci-n nesomn, apoi în vlăguire, De-aici în aiureală, lunecînd în nebunia în care-acum se zbate Şi care ne-a-ntristat pe toţi.
Crezi asta ?
REGELE
REGINA
Pare foarte cu putinţă. POLONIUS
Aş vrea să ştiu de s-a-ntîmplat vreodată Să spun eu cu tărie : este-aşa Şi-altfel să fie ?
REGELE
Nu, precît ştiu eu. POLONIUS *(arătînd spre capul şi umerii săi)*
Desparte ce-i aici de ce-i aici, Dac-o fi altfel. Şi dacă m-ajută împrejurările-aflu adevărul De-o fi

ascuns şi-n iad.
REGELE
Atunci, cum facem ? POLONIUS
Hamlet, cum ştiţi, se plimbă uneori Pe-aci, prin galerie, ore-ntregi.
198
199
REGELE într-adevăr, aşa e.
POLONIUS
Chiar atunci,
Pe fata mea o fac să-i iasă-n cale Iar noi pîndim de după o perdea Tot ce se-ntîmplă. Dacă n-o iubeşte, Şi dacă nici nu şi-a ieşit din minţi, Mă las de sfetnicie şi mă fac Plugar şi căruţaş.
REGELE Să încercăm.
REGINA Dar cît de trist, citind, vine sărmanul !
POLONIUS
în lături, rogu-vă pe amîndoi. L-întîmpin eu. O, daţi-mi voie.
(Ies regele, regina si curtenii. Intră Hamlet, citind.)
POLONIUS Cum îi mai merge bunului meu stăpîn Hamlet ?
HAMLET Slavă Domnului, bine.
POLONIUS Mă mai cunoşti, măria ta ?
HAMLET Cum să nu ! Eşti un negustor de peşte.
POLONIUS Eu nu, stăpîne.
200
HAMLET Măcar de-ai fi atît de cinstit.
POLONIUS Cinstit, stăpîne ?
HAMLET
Ei, domnul meu, în lumea noastră a fi cinstit înseamnă a fi unul dintr-o mie.
Adevărat, stăpîne.
POLONIUS
HAMLET
Căci dacă soarele dă naştere la viermi într-un dine mort, dar'mite cînd e vorba de un hoit bun de sărutat. Ai vreo fată ?
Am, măria ta.
POLONIUS
HAMLET
Nu lăsa s-o bată soarele. A zămisli e un har al cerului, dar nu în felul în care ar putea zămisli fata domniei-tale. Ia seama, prietene !
POLONIUS
Ce vrei să spui, măria-ta ? *(Aparte.)* Merge cu gîndul la fata mea. Totuşi la început nu m-a recunoscut. Ma lua drept un negustor de peşte. A luat-o razna de tot. La drept vorbind, am îndurat şi eu în tinereţe multe necazuri din dragoste. Aproape tot ca şi el. Să-i mai spun ceva. *(Tare.)* Ce citeşti măria-ta ?
HAMLET Vorbe, vorbe, vorbe.
POLONIUS Şi despre ce e vorba, stăpîne ?
201
HAMLET între cine şi cine ?
POLONIUS
Adică despre ce e vorba în cartea pe care o citeşti, măria-ta. HAMLET
Vorbe de clacă, domnul meu. Pamfletarul ăsta nemernic susţine că bătrînii au bărbi cărunte, obrazuri zbîrcite, că din ochi le curge un clei vîscos ca răşina prunului, că sînt cu totul slabi la minte şi totodată au şi încheieturile slăbite. Toate acestea, domnul meu - deşi sînt pe deplin încredinţat că aşa şi este - nu se cuvine totuşi să fie aşternute pe hîrtie, fiindcă şi domnia-ta, domnul meu, ai putea fi de vîrsta mea, dacă ai da înapoi ca racul.
POLONIUS *(aparte)*
Oricît ar părea că e nebunie ceea ce spune, e totuşi o nebunie bine chibzuită. *(Tare.)* Măria-ta, nu ai vrea să pleci din aerul ăsta ?
HAMLET
Unde ? în mormînt ?
POLONIUS
Da, în adevăr, înseamnă a pleca din aer. *(Aparte.)* Ce răspunsuri pline de înţeles are uneori. E un noroc de care mai adesea are parte nebunia decît un cuget sănătos şi chibzuit, care nu le nimereşte aşa de uşor. Să-l las singur. O să pun la cale îndată un prilej de întîlnire cu fata mea. *(Tare.)* Mărite stăpîne, îmi iau cu plecăciune bun rămas.
HAMLET

Nici nu poţi, domnul meu, să-mi iei ceva de care să mă despart mai bucuros, în afară de viaţa mea, de viaţa mea, de viaţa mea.
■ POLONIUS Rămîi cu bine, măria-ta.
202
HAMLET Plicticoşi mai sînt nebunii ăştia batrîni !
(Intră Rosencrantz şi Guildenstern.)
POLONIUS îl căutaţi pe prinţul Hamlet ? Iată-l aci.
ROSENCRANTZ
(către Polonius) Domnul să te aibă în pază !
(Iese Polonius.)
GUILDENSTERN Mărite stăpîne !
ROSENCRANTZ Prea iubitul meu stăpîn !
HAMLET
Bunii mei prieteni ! Cum îţi mai merge, Guildenstern ? Şi Rosencrantz ! Ce mai faceţi, dragii mei ?
ROSENCRANTZ Ce face orice copil al pămîntului.
GUILDENSTERN Ferice de noi că nu sîntem prea fericiţi.
ROSENCRANTZ Nu sîntem chiar mărgăritarul de pe tichia Norocului.
HAMLET Dar nici sub talpa încălţărilor lui.
ROSENCRANTZ Nici acolo, măria-ta.
HAMLET Atunci vă aflaţi cam pe la brîu, în mijlocul plăcerilor.
203
GUILDENSTERN Fireşte. Sîntem aleşii soartei.
HAMLET
în locurile ei cele mai tăinuite. într-adevăr, soarta e o curtezană. Ce veşti îmi aduceţi ?
ROSENCRANTZ
Nici una, stăpîne. Doar atît că lumea s-a făcut cinstită. HAMLET
Atunci se apropie sfîrşitul lumii. Dar vestea voastră nu e adevărată. Lăsaţi-mă să vă întreb ceva ce vă priveşte în-deosebi : cu ce-aţi greşit, prieteni, soartei voastre, de v-a trimis în această temniţă ?
GUILDENSTERN Ce temniţă, măria-ta ?
HAMLET Danemarca e o temniţă.
ROSENCRANTZ
Atunci şi lumea întreagă e tot o temniţă. HAMLET
Şi încă una straşnică, plină de cotloane, hrube şi carcere. Danemarca e una dintre cele mai rele.
ROSENCRANTZ
Nouă nu ni se pare aşa, stăpîne. HAMLET
Atunci, pentru voi nici nu e temniţă ; fiindcă orice lucru e 'bun sau rău, numai după cum îl face închipuirea noastră. Pen ■ tru mine e o temniţă.
ROSENCRANTZ
Doar ambiţia te face s-o vezi aşa. Danemarca e prea neîn-■căpătoare pentru mintea măriei tale.
204

HAMLET
O, Doamne ! Aş putea fi închis într-o coajă de nucă şi să mă socotesc un rege al văzduhului nemărginit, numai de n-aş. avea visuri rele.
GUILDENSTERN
Visurile acestea nu sînt, fireşte, decît ambiţie. Fiindcă cel ambiţios se hrăneşte doar cu umbra unui vis.
HAMLET Visul însuşi nu e decît o umbră.
ROSENCRANTZ
Adevărat ; şi socotesc ambiţia un lucru atît de uşor şi de străveziu încît nu e decît umbra unei umbre.
HAMLET
Dacă e aşa, cerşetorii sînt trupuri, iar domnii şi vitejii cei vestiţi sînt doar umbra cerşetorilor. Mergem la curte ? Pe legea mea, nu mai sînt în stare să judec.
GUILDENSTERN şi ROSENCRANTZ Stăm la porunca măriei tale.
HAMLET
Nicidecum. Nu vreau să vă număr printre ceilalţi slujitori ai mei. Cinstit vă spun că sînt cumplit de prost slujit. Dar, în numele vechii noastre prietenii, ce căutaţi la Elsinor ?
ROSENCRANTZ
Am venit să te vedem, stăpîne, nimic mai mult. HAMLET
Un cerşetor ca mine e sărac pînă şi în mulţumiri. Vă mulţumesc, totuşi ; de bună seamă, însă, mulţumirile mele nu fac nici două parale. Nu v-a chemat nimeni ? Aţi venit din chiar îndemnul vostru ? De bună voie ? Hai ! spuneţi drept. Haide, haide, vorbiţi o dată.

205
GUILDENSTERN Ce-am putea spune, măria-ta ? HAMLET
Orice, numai să-mi răspundă la întrebare. Aţi fost chemaţi. E în ochii voştri ca o mărturisire pe care sfiala nu e în stare s-o ascundă. Ştiu că bunul nostru rege şi regina au trimis după voi.
ROSENCRANTZ în ce scop, măria-ta ?
HAMLET
Voi să mi-l spuneţi. Dar, vă rog din suflet, cu dreptul pe care mi-l dă prietenia noastră şi în numele înţelegerii depline din tinereţe, al făgăduinţelor de nestrămutată dragoste şi al tuturor nestematelor ce altul mai meşter la vorbă ca mine vi le-ar mai putea înşira, vorbiţi deschis, fără înconjur : fost-aţi chemaţi, sau nu ?
Tu ce zici ?
ROSENCRANTZ *(către Guildenstern)*
HAMLET *(aparte)*
Dacă e aşa, n-am să vă slăbesc din ochi. *(Tare.)* Dacă mă iubiţi, nu-mi ascundeţi nimic.
GUILDENSTERN Stăpîne, am fost chemaţi.
HAMLET
Să vă spun de ce. Astfel, cele ghicite de mine o să preîn-tîmpine mărturisirile voastre, iar taina voastră cu regele şi regina nu va fi jumulită de penele ei. De la o vreme - nu ştiu nici eu din ce pricină - mi-a pierit toată veselia şi m-am lăsat de toate deprinderile şi îndeletnicirile mele, şi mă simt atît de copleşit de această toană rea, încît şi minunata alcătuire care
206
e pămîntul îmi pare doar o stîncă stearpă. Vedeţi voi, acel prea frumos baldachin, văzduhul, mîndra boltă ce atîrnă asupră-ne, ca un acoperămînt falnic, bătut în scîntei de aur, nu e pentru mine altceva decît un vălmăşag de miasme spurcate şi rău mirositoare. Ce lucru desăvîrşit e omul ! Ce aleasă îi e cugetarea ! Şi cît de nemăsurate însuşirile ! Ce falnic şi minunat în portul şi mişcările sale ! întocmai ca un înger în fapte şi ca un zeu în năzuinţele lui. Podoaba luminii ! Pildă a vietăţilor ! Şi totuşi ce e pentru mine această mînă de lut ? Bărbatul nu mă încîntă, nici măcar femeia, deşi zîmbetul domniei tale ar vrea să spună că da.
ROSENCRANTZ
Stăpîne, nu mi-a trecut prin gînd o astfel de nerozie. HAMLET
Atunci de ce ai rîs cînd am spus că bărbatul nu mă încîntă ?
ROSENCRANTZ
Mă gîndeam, stăpîne, ce primire de post îi aşteaptă pe actori din partea măriei tale, dacă spui că omul nu te încîntă. I-am lăsat în urmă ; vin încoace să se pună în slujba măriei tale.
HAMLET
Cel ce joacă pe regele va fi bine primit. Am să-i plătesc tributul meu măriei sale. Cavalerul rătăcitor o să-şi poată folosi spada şi scutul, îndrăgostitul n-are să suspine de pomană, comicul o să-şi sfîrşească tirada lui nestingherit, măscăriciul o să stîmească hohotele celor al căror rîs porneşte ca din praştie. Iar domniţa îşi va spune fără teamă gîndul întreg, ca să nu şchiopăteze versul. Dar despre ce actori e vorba ?
ROSENCRANTZ
Sînt chiar cei care te făceau să petreci odinioară. Actorii de tragedie ai oraşului.
HAMLET
Prin ce întîmplare sînt pe drumuri ? Nu le pria mai bine să stea locului, atît pentru renumele lor, cît şi pentru cîştig ?
207
ROSENCRANTZ
Cred că piedica le vine de la o schimbare ivită în teatru de cîtăva vreme.
HAMLET
Faima le e aceeaşi ca atunci cînd eram eu în oraş ? Tot mai au căutare ?
ROSENCRANTZ La drept vorbind, nu prea.
HAMLET Cum se face ? Au prins rugină ?
ROSENCRANTZ
Ba de loc. Ei îşi dau toată silinţa. Dar s-au ivit, stăpîne o droaie de copilandri care ţipă cît îi ţin gura în toiul jocului şi sînt aplaudaţi nebuneşte tocmai din pricina asta. Ei sînt acum la modă. Şi teatrele de rînd - cum le spun ei - sînt atît de defăimate, încît mulţi din cei ce poartă sabie, speriaţi de cei cu pene de gîscă, de-abia mai îndrăznesc să se arate pe-acolo.
HAMLET
Cum ? Sînt doar nişte copilandri ? Dar cine-i sprijină ? Cu cine se însoţesc ? N-au să se ţină de meseria asta decît atîta vreme cît pot cînta ? N-au să spună mai tîrziu, ajungînd şi ei actori de rînd - cum o să li se întîmple dacă n-au alte mijloace - că le-au făcut mai mult decît bine scriitorii aceia care îi pun să ponegrească propria lor moştenire ?
ROSENCRANTZ
într-adevăr cele două tabere au avut de furcă împreună. Şi mulţimea socotea că nu-i un păcat să-i întărite în

cearta lor. Şi într-o vreme nu era rost de nici un cîştig de pe urma piesei pîraă ce poetul şi actorii nu-şi cărau cîţiva pumni.
Cum e cu putinţă ?
HAMLET

ROSENCRANT2 Au fost multe capete sparte.
HAMLET Şi au învins băieţandrii ăştia ?
ROSENCRANTZ
Mai întrebi, stăpîne ? Chiar şi pe Hercule cu globul său. HAMLET
Nu e de mirare. Unchiul meu e regele Danemarcei ; iar cei ce şi-ar fi bătut joc de el cîtă vreme trăia tatăl meu, dau astăzi douăzeci, patruzeci, cincizeci, o sută de ducaţi ca să-i aibă chipul zugrăvit. Pe legea mea, e ceva nefiresc într-asta, măcar de s-ar încumeta filozofia să-l dezlege.
(Sunete de trîmbiţe înăuntru.)
Au sosit actorii.
GUILDENSTERN
HAMLET
Domnii mei, bine-aţi venit la Elsinor ! Hai, daţi-mi mîna. Anumite forme şi ceremonii sînt nelipsite la o primire buna ; daţi-mi voie să mă supun acestui obicei în ce vă priveşte ; ca nu cumva bunăvoinţa mea faţă de actori, care vă spun dinainte că trebuie să se vădească tuturor, să vă pară mai mare decît faţă de voi. Fiţi bineveniţi ! însă unchiul care mi-e tată şi mama care mi-e mătuşă se înşală.
GUILDENSTERN Cum asta, scumpul meu stăpîn ?
HAMLET
Nu sînt nebun decît dinspre nord-nord-vest: cînd adie vîntul de la miazăzi, pot să deosebesc un şoim de un cocostîrc.
(Intră Polonius.)
POLONIUS Bine v-am găsit, domnii mei.

HAMLET
Ascultă, Guildenstern, şi tu de asemenea ; la fiecare ureche un ascultător : pruncul ăsta bătrîn pe care îl vedeţi încă nu a ieşit din scutecele cu care a fost înfăşat.
ROSBNCRANTZ
Pesemne că s-a întors din nou în ele : se spune doar că orice bătrîn e copil a doua oară.
HAMLET
Vă fac o prorocire : vine să-mi spună despre actori. Băgaţi de seamă. Bine zici, domnul jneu ; luni de dimineaţă, aşa e, fără-ndoială.
POLONIUS Stăpîne, ţi-aduc veşti.
HAMLET Stăpîne... ţi-aduc veşti. Pe cînd Roscius era actor la Roma...
POLONIUS Au sosit actorii, stăpîne.
Bîz... bîz...
Pe cinstea mea !
HAMLET
POLONIUS
HAMLET Fiece actor pe un măgăruş călare...
POLONIUS
Cei mai buni actori din lume, fie în tragedie, în comedie, piese istorice, pastorale, pastorale comice, pastorale istorice, tragico-istorice, pastorale tragi-comico-istorice, piese ce respectă regulile, şi poeme libere. Seneca nu poate fi prea greoi pentru ei, nici Plaut prea uşor. Sînt neîntrecuţi, atît în ce priveşte respectul celor scrise cît şi în uşurinţa exprimării.

HAMLET „O, Iefta, judecător al Israelului" - ce comoară ai avut !
POLONIUS Ce comoară a avut, măria-ta ?
HAMLET
„O fată încîntătoare şi alta nimic, la care ţinea ca la ochii din cap".
POLONIUS *(aparte)* Iar fata mea !
HAMLET
N-am dreptate, bătrîne Iefta ? POLONIUS
Dacă mie-mi zici Iefta, măria-ta, apoi am o fată la care ţin ca la ochii din cap.
Nu e asta urmarea.
Dar care-i urmarea ?
HAMLET

POLONIUS
HAMLET
„Şi soarta a făcut Şi Dumnezeu a ştiut, Şi mai departe,
A fost să fie, aşa precum se ştie".
Primul stih al acestui cîntec bisericesc are să te lămurească mai bine. Fiindcă, iată, sînt silit să mă întrerup.
(Intră patru sau cinci actori.)
Meşterilor, bine-aţi venit! Bine-aţi venit cu toţii! Mă bucur că vă văd sănătoşi. Bun venit dragii mei ! Oho ! Vechiul meu prieten ! De cînd nu ne-am văzut, ţi-ai pus o perdeluţa la bărbie. Oare vii în Danemarca să-mi pui şi mie o barbă ?

Ce văd ? Tînăra doamnă şi stăpînă ! Sfînta Născătoare J înălţimea voastră e mai aproape de cer decît ultima oară cînd ne-am văzut : a crescut cu un toc de pantof. Deie Domnul ca glasul tău, ca un galben tocit, să nu-şi fi schimbat sunetuL Meşterilor, fiţi bineveniţi cu toţii ! Să mergem drept la ţintă, întocmai ca şoimarii din Franţa, care se reped la tot ce le iese în cale. Să ascultăm pe loc o tiradă. Hai arătaţi-ne ce sînteţi în stare. Haide, o tiradă plină de patimă.
ÎNTÎIUL ACTOR Ce fel de tiradă, măria-ta ?
HAMLET
Te-am auzit spunînd de mult o tiradă, dar n-a fost jucata niciodată, sau să fi fost cel mult o dată, fiindcă, după cîte îmi amintesc, piesa nu plăcuse mulţimii. Era ca icrele negre pentru norodul de rînd. Dar după preţuirea mea şi-a altora mai vrednici ca mine să-şi spună răspicat părerea în astfel de pricini, era o piesă minunată, bine înjghebată, alcătuită cu măsură şi iscusinţă. Se spunea - mi-aduc aminte - că nu are destulă sare printre rînduri, ca să dea gust lucrării, dar nici fraze greoaie care să-l facă vinovat pe autor de pedanterie. Socotea că felul lui de a scrie e cinstit, puternic şi duios totodată, însă mai curînd măreţ decît meşteşugit. îmi plăcea mai cu seamă o parte : povestirea lui Eneas către Didona şi îndeosebi acolo unde pomeneşte de uciderea lui Priam. Dacă-ţi mai aduci aminte, începe cu stihul ăsta... Ia să văd... stai...
„Cumplitul Pirus, unei fiare-asemeni..." Nu, nu-i aşa : se-ncepe chiar cu Pirus
„Cumplitul Pirus cu-arme-ntunecate,
Ca gîndul lui de negre şi ca noaptea,
Pîndind pitit în blestematul cal,
Mînjitu-şi-a fioroasa-nfăţişare
Din cap în tălpi cu şi mai crunte steme.
Văpsit îngrozitor cu-atîta sînge
De mume, taţi, de fii şi fiice,
Cojit şi ars de-al străzilor pîrjol
Ce-ntinde-o crîncenă de iad lumină
Pe cei ce şi-au măcelărit stăpînii,
De foc şi de mînie mistuit
Şi năclăit de sîngele-nchegat,

Cu ochii lui de jar, drăcescul Pirus îl căuta pe Priam cel bătrîn." Acum, vi-e rîndul.
POLONIUS
Pe legea mea, stăpîne, bine recitat! Cu însufleţire şi cu pătrundere.
INTÎIUL ACTOR
„îl găseşte-ndată,
Izbind în greci nespornic. Vechea-i spadă,
Prea grea puterii lui, stă-nfiptă-n loc
Şi nu-l ascultă. O, nedreaptă luptă !
Dă iureş Pirus în bătrînul Priam,
Iar în turbarea lui, loveşte-n gol.
Dar vîntul cruntei săbii, şuierînd,
Trînti pe-acest moşneag fără de vlaga.
Atunci ne'nsufleţitul Uium, parcă
Simţind lovirea, se surpă deodată
Cu creştetul în flăcări la pămînt,
Şi vuietul năprasnic prinse-auzul

Lui Pirus. Sabia lui ce s-abătea
Pe capul dalb al regelui, păru
Oprită în văzduh, şi astfel Pirus
Stătu ca un tiran scris în icoană
Şi cumpănit de faptă şi voinţă
Rămase-ncremenit.
Dar acum, ades, nainte de furtună
Vedem în cer tăcere, pace-n neguri
Şi vîntul aprig astfel, fără glas,
Pămîntul mut de-o linişte de moarte,
Apoi un trăsnet despicînd văzduhul,
La fel şi Pirus, după scurtu-i preget,
Răzbunător s-a pus pe lucru iar :
Şi niciodată n-a căzut ciocanul
Ciclopilor pe zalele lui Marte
Ce pentru veşnicie-s făurite
Mai fără de cruţare decît spada
Cea crîncenă-a lui Pirus se-abătu
Pe creştetul lui Priam.
în lături, Soartă fără de ruşine,
Voi zei în plin zbor, să-i luaţi puterea,

'
Sfărmaţi-i spiţele şi-obada roţii, Şi-i prăvăliţi de sus din cer butucul Rotund în fundul iadului."
Prea lung !
POLONIUS
HAMLET
Am s-o trimit la bărbier cu barba domniei tale. Te rog, continuă ! Nu-i plac decît mascările, cîntecele de ruşine şi istorioarele piperate - altfel adoarme. Zi-i mai departe. Treci la Hecuba.
ÎNTÎIUL ACTOR
„Dar cine, o, cine a văzut regina îmbrobodită..."
HAMLET Regina-mbrobodită ?
POLONIUS
Bun ! Regina-mbrobodită e foarte bine. ÎNTÎIUL ACTOR
„Fugea desculţă-ameninţînd pîrjolul
Cu-al lacrimilor orbitor şuvoi,
Cu o basma pe capu-ncoronat
Odinioară, şi purtînd drept straie
Pe trunchiu-i supt de-a fi rodit atît,
O scoarţă smulsă-n grabă spaimei ei - ■
Acela care-ar fi văzut-o astfel,
Ar fi rostit cu glas 'necat de ură
Că soarta-i vinovată de trădare :
Dar dacă înşişi zeii-ar fi văzut-o,
Privind cum Pirus în fiorosu-i joc
Pe soţul ei îl ciopîrţea cu sabia,
O, urletul ce i-a scăpat atunci -
Afară doar de nu4 înduioşează
Nimic din ce se-ntîmplă pe pămînt -
Ar fi făcut şi stelele să plîngă
Şi zeii să se-ndure."

POLONIUS
>
Uite cum s-a îngălbenit la faţă şi are ochii plini de lacrimi. Rogu-te, e deajuns.
HAMLET
un ! ai să-mi reciţi în curînd şi ce urmează! Scumpul meu *i,* ia seama să fie bine îngrijiţi actorii. M-ai

auzit ? Vezi
Bun
domn, ia seama sa rie bine îngrijiţi
să fie cinstiţi cum se cuvine ; doar ei sînt cronica vie şi prescurtată a vremurilorJ.Mai bine să ai parte de un epitaf prost după moarte decît de bîrfeala lor cît eşti în viaţă.
POLONIUS Stăpîne, am să-i cinstesc aşa cum merită.
HAMLET
La naiba, omule : cu mult mai bine. Dac-ai cinsti pe fiecare după merit, cine ar mai scăpa de bici ? Poartă-te cu ei după cinstea şi nobleţea domniei tale. Cu cît merită mai puţin, cu atît mai vrednică de laudă ţi-e dărnicia. Arata-le calea.
Poftiţi, domnii mei.
POLONIUS
HAMLET
Urmaţi-l, prieteni. Mîine o să ne jucaţi o piesă.
(Ies Polonius şi toţi actorii, afară de primul.)
Ascultă, dragă prietene, ai putea juca *Omorul lui Gon-zago ?*
Da, stăpîne.
ÎNTÎIUL ACTOR
HAMLET
Să ni-l joci mîine seară. La nevoie, ai putea învăţa o tiradă de vreo douăsprezece pînă la şaisprezece rînduri, pe care aş scri-o eu şi pe care am adăuga-o la piesă ? Ce crezi ?

Cum nu, stăpîne.
1NTÎIUL ACTOR
HAMLET
Foarte bine. Du-te cu gentilomul acela. Dar vezi să nu-ţi baţi joc de el. *(Iese primul actor.)* Dragii mei *(către Roseti-crantz şi Guildenstern)* vă las pînă deseară. Şi bun venit la Elsinor.
ROSENCRANTZ Scumpul meu stăpîn !
(Ies Rosencrantz şi Guildenstern.)
HAMLET
Domnul să vă aibă în pază. Aşa, acum sînt singur. Ce ticălos, ce sclav becisnic sînt ! Să nu te-nfiori cînd vezi un comediant Doar într-un vis de chin, o-nchipuire, Că-şi poate sufletul supune minţii Atît de mult, că prin silinţa-i, chipul De-a binelea-i păleşte, ochii-i plîng Şi pare rătăcită-nfăţişarea-i, Şi glasu-i frînt e, şi cu-ntregu-i zbucium El cugetului potriveşte chipuri, Şi toate-acestea sînt pentru nimic ! Pentru Hecuba !
Ce-i lui Hecuba şi ce-i el Hecubei, De-o poate plînge-aşa ? Ce-ar face el C-un gînd ş-o pricină de suferinţă C-a mea ? Ar potopi cu lacrimi scena Şi l-ar înnebuni pe ucigaş, Cel fără vină s-ar îngălbeni, Pe cel neştiutor l-ar îngrozi Şi-ar tulbura vederile şi-auzul Oricui. Iar eu,
Un aiurit ş-un josnic ins, tînjesc, Lunatic şi nevrednic de-al meu ţel, Ne-nstare de-un cuvînt nici pentr-un rege Al cărui tron şi viaţă-au fost răpite Prin mîrşave mijloace. Nu cumva Sînt un mişel ? Şi cine oare-mi spune

i
Că-s doar un ticălos şi-mi sparge ţeasta Şi-mi smulge barba şi mi-o zvîrle-n faţă, îmi dă un bobîrnac şi-mi bagă-n gît Minciuna p*nă-n piept, o, cine oare ? Ha!
Aşa mi-ar trebui, pe legea mea, Căci nu-s decît un pui nesimţitor De-amarul unei asupriri, fiindc-altminteri Aş fi-ngrăşat ereţii-acestui cer Cu măruntaiele tîlharului Mişel, destrăbălat şi sîngeros, Pizmaş şi trădător şi crud tîlhar, O, răzbunare !
Asin ce sînt ! O, ce mai vitejie : Eu fiul unui drag părinte-ucis, 1 împins de cer în iad la răzbunarea-mi, l Să-mi vărs în vorbe focul, ca o tîrfă, \ Să-njur întocmai ca o tîrîtură, O slujnică !
Ruşine ! Puah ! Sus, cugete ! Se zice Că la teatru-odată-un vinovat A fost atît de răscolit de jocul Actoricesc, încît mărturisit-a Pe loc nelegiuirea săvîrşită, Omorul limbă n-are, dar grăieşte Prin alte mijloace mai minunate. Voi pune-aceşti actori să-mi joace-o piesă, Ceva cum tatăl meu a fost ucis, în faţa regelui. Am să-l pîndesc, Am să-l pătrund. Dacă măcar tresare, *A* Ştiu ce voi face. Duhul ce-am văzut E poate diavolul, că-i stă-n putere Să-şi dea cea mai plăcută-nfăţişare Şi folosindu-se de-a mea tristeţe Şi slăbiciune - că-i puternic foarte Pe-astfel de suflete - să m-amăgească Şi să mă ducă Ja pierzare. Vreau

I Dovezi rriuiţ_jnai_j^meinice_ca__._âStea:____-
1 Iar piesa mea-i capcana ce-n curînd ' Va prinde-n ea pe rege şi-al său gînd.

A G T U L III

SCENA 1

O *sală în castel. Intră regina, regele, Polonius, Ofelia, Rosencrantz şi Guil-denstern.*

REGELE
Şi n-aţi putea afla, far-a-l sili, De ce se înveşmîntă-n rătăcire Şi tihna-acestor zile şi-o sfîşie Cu-al nebuniei 2'bucium şi primejdie ?
ROSENCRANTZ
El recunoaşte că e tulburat,
Dar pricina nu vrea s-o dea-n vileag.
GUILDENSTERN
Nici nu se lasă iscodit de noi, Ci cu-aiurări şirete ne-ocoleşte Cînd vrem să-l facem să mărturisească Ceva-n privinţa lui.
REGINA
Cu voie bună ?
Şi v-a primit
ROSENCRANTZ Ca un gentilom.
GUILDENSTERN Dar cu o silnică bunăvoinţă

ROSENCRANTZ
Nimic nu-ntreabă, dar de-l întrebăm Răspunde din belşug.
REGINA
Nu l-aţi poftit La vreo petrecere ?
ROSENCRANTZ
întîmplător am întîlnit pe drum
O trupă, doamnă, de actori. I-am spus»
Şi parcă vestea l-a cam bucurat.
Ei sînt aici şi ştiu că au poruncă
Să joace-n faţa lui deseară.
POLONIUS
Aşa e
Şi m-a rugat să stărui să poftiţi Măria voastră amîndoi de faţă.
REGELE
Din toată inima. Sînt bucuros S-aud că se desfată. Voi, domnii mei, mereu să-l îndemnaţi Către plăceri călăuzindu-i gîndul.
ROSENCRANTZ Prea bine, doamne.
(Ies Rosencrantz şi Guildenstern.)
REGELE
Tu, regină, du-te,
Căci pe Hamlet chematu-l-am in taină S-o poată întîlni aci pe-Ofelia, Aşa, ca dintr-o simplă întîmplare. Eu însumi şi-al ei tată, ca iscoade îndrituite-a şti, am pus la cale Că stînd la pîndă făr-a fi văzuţi Să judecăm în voie, după fapte Şi după vorba şi purtarea lui, De-s chinurile dragostei de vină, Ori nu, în suferinţa-i.

REGINA
Mă supun.
Cît despre tine, aş dori, Ofelia, Ca frumuseţea ta să fie tîlcul Durerii lui Hamlet. Şi harul tău Să-l ducă iar pe-adevărata-i cale, Spre cinstea ta şi-a lui.
OFELIA
De-ar fi aşa ! *(Iese regina.)*
POLONIUS
Ofelia, plimbă-te pe-aci. Stăpîne
Cu voia ta, să ne pitim. *(Către Ofelia.)* Citeşte-n
Această carte,-a ta singurătate
Printr-o asemenea-ndeletnicire
Să pară cu atît mai potrivită.
Ades sîntem de-ocară pentru asta,
E mult prea dovedit că arătînd

Un chip smerit, cucernice purtări,
Putem să-l îndulcim chiar şi pe dracul.
REGELE *(aparte)*
O, asta este prea adevărat, Ce bici cumplit pe cuget, ţi-e cuvîntul ! Obrajii tîrfei dreşi cu iscusinţă Nu-s mai urîţi sub sulimanul lor Ca fapta mea sub vorbele-mi alese. O, grea povară !
POLONIUS L-aud venind. Să ne ascundem, sire !
(Ies regele si Polonius, intră Hamlet.)
HAMLET
A fi sau a nu fi : iată-ntrebarea, ' E oare mai de laudă să suferi
în sinea ta, săgeţile şi praştia
Norocului vrăjmaş, sau mai degrabă
Să te-narmezi în faţa unei mări
De zbucium şi prin luptă s-o răpui ?
Să mori, să dormi... nimic mai mult. Să ştii
Că printr-un somn poţi pune-odată capăt
Durerii sufleteşti şi-atîtor chinuri
Ce-s partea cărnii, iată o-ncheiere
Spre care năzuim. Să mori, să dormi ;
Să dormi poate visînd ? Aici stă totul.
Ce vise-n somnul morţii poţi visa
Cînd am scăpat vremelnicei strînsori ?
E tocmai ce ne-ndeamnă-a pregeta,
Şi-aici se află şi acea-ndoială
Ce dă restriştii-o viaţă - atît de lungă.
O, cine-ar mai răbda dispreţul, biciul
Acestor vremi şi-obida asupririi,
Jignirea-adusă numelui de om,
Durerea dragostei ne'mpărtăşite,
Trufia dregătorilor, dreptatea
Zăbavnică, bătaia din picior
Pe care vrednicia răbdătoare
O tot îndură de la nedestoinici,
Cînd liniştea şi-ar căpăta-o singur
C-un vîrf de jungher. Cine-ar sta să-şi ducă
Povara vieţii-n geamăt şi sudori,
De n-ar fi spaima de ceva de-apoi,
De ţărmul neştiut de unde nimeni
N-a mai venit şi care ne-ngrozeşte
Făcîndu-ne mai lesne să-ndurăm
Urgiile de-aici, decît să tindem
Spre altele pe care nu le ştim.
Şi cugetul ne schimbă-n bieţi mişei,
încît firescul chip al hotărîrii
Sub raza slabă-a gîndului păleşte,
Şi-avînturile cele mai măreţe
Sub semnu-acesta se abat din drum
Şi pier ca faptă. Dar tăcere, iat-o
Pe mîndra-Ofelia. Nimfă, pomeneşte
în ruga ta de mine, păcătosul.
OFELIA
Stăpîne scump, ce faci de-atîta vreme ?
HAMLET Smerite mulţumiri. Eu ? Bine, bine...
OFELIA
Păstrez, măria ta, din parte-ţi daruri, Şi vreau de mult să ţi le-napoiez. Primeşte-le, te rog.
HAMLET
Nu, nicidecum, Eu niciodată nu ţi-am dat nimic.

OFELIA
Mărite doamne, mi le-ai dat, ştii bine, Şi însoţite de atît de dulci Cuvinte,-ncît păreau şi mai bogate. De vreme ce mireasma le-a pierit, Ia-le înapoi, căci pentru-o fire-aleasă Bogatul dar îşi pierde-ntregul preţ Cînd cel ce-a dat se-arată rău la suflet. Stăpîne, iată-le aci.
HAMLET Ha ! ha ! Eşti cinstită ?
OFELIA Stăpîne ?
HAMLET Eşti frumoasă ?
OFELIA Ce vrei să spui, măria ta ?
HAMLET
Că dacă eşti cinstită şi frumoasă, cinstea ta nu trebuie să stea la sfat cu frumuseţea.
222
OFELIA
Dar stăpîne, cu cine oare s-ar putea mai bine însoţi frumuseţea decît cu cinstea ?
HAMLET
Adevărat ! Fiindcă puterea frumuseţii e mai curînd în stare să facă o codoaşă din nevinovăţie, decît nevinovăţia să facă frumuseţea sa-i semene. Lucrul acesta părea cîndva un paradox, însă vremurile de azi îi dau dreptate. Te-am iubit odată...
OFELIA Cel puţin, stăpîne, aşa m-ai făcut să cred.
HAMLET
N-ar fi trebuit să mă crezi. Fiindcă virtutea nu poate altoi un trunchi bătrîn pînă într-atît, încît să nu se mai simtă nici urmă din ce-a fost înainte.
Nu te-am iubit.
OFELIA Cu atît mai rău m-am înşelat.
HAMLET
Du-te la mănăstire ! De ce să dai naştere unor păcătoşi ? Eu însumi sînt oarecum cinstit, totuşi m-aş putea învinui de asemenea fapte, încît ar fi fost mai bine de nu ma aducea mama pe lume. Sînt prea semeţ, răzbunător, ambiţios şi atîtea păcate îmi stau la îndemînă, cîte nu am gînduri să le cuprind, închipuire să le dau viaţă, sau răgaz să le înfăptuiesc. La ce bun să se mai tîrască între cer şi pămînt unul ca mine ? Toţi sînteni nişte păcătoşi nemaipomeniţi. Să nu-l crezi pe nici unul dintre noi. Du-te la mănăstire ! Unde e tatăl tău ?
Acasă, măria ta.
OFELIA
HAMLET
închideţi uşile peste el, ca să nu facă pe nerodul decît la •el acasă. Rămîi cu bine !
223
OFELIA O, Doamne sfinte, ajută-i !
HAMLET
Dacă te măriţi, îţi dau ca zestre acest blestem : de-ai fi ca gheaţa de curată, ca zăpada de neprihănită şi de bîrfeală tot sa nu scapi. Du-te la mănăstire ! Du-te ! Adio ! Sau daca trebuie să te măriţi cu orice preţ, ia un nerod, căci oamenii cu. cap ştiu prea bine ce dihănii faceţi din ei. La mănăstire ! Du-te,. cît mai repede. Drum bun !
OFELIA
O, puteri cereşti ! Tămăduiţi-l ! HAMLET
Am auzit vorbindu-se destule şi despre sulimanurile voastre. Dumnezeu v-a dat un chip şi voi vă faceţi altul ; ţopăiţi,, umblaţi în buiestru, pociţi cuvintele, daţi felurite porecle făpturilor Domnului şi vă prefaceţi poftele în nevinovăţie. Pleacă. Nu mai vreau să aud nimic ; m-aţi înnebunit. îţi spun că n-o să mai fie căsnicii. Toţi cei care au apucat să se însoare mai de-\ mult o să trăiască, afară de unul. Ceilalţi să rămînă aşa cum. se află. Du-te la mănăstire !
(Iese.)
OFELIA
Cu minte-aleasă se destramă-aici ! El, ochi şi grai şi spadă totodată, Curtean şi cărturar şi-ostaş. Nădejdea Şi floarea-acestei mîndre ţări. Oglinda Şi pilda frumuseţii-n chip şi port. El, pilda tuturor, s-a prăbuşit ! Iar eu, din doamne cea mai oropsită, Ce supt-am mierea, cîntul şoaptei lui, Văd azi cum mintea-i ieri atotstăpînă, Cu aspru glas, din tonul lui clintit, Răsună-asemeni unui clopot spart. Făptura-i fără seamăn şi în floare De suflul nebuniei veştejită-i.
22 i
Vai mie, c-am văzut ce am văzut Şi văd acum ce mi-a fost dat să văd.
(Reintră Regele şi Polonius.) REGELE
Iubire ? Alta-i suferinţa lui,
Iar spusele-i, deşi-s cam fără şir,
Nu-s tocmai de nebun. în al său suflet
Tristeţea lui cloceşte-un gînd ascuns,
Şi de-o rodi, mă tem, de vreo primejdie.

Ca s-o pre'ntîmpin deci, am hotărît
Să plece-n mare grabă-n Englitera
Sa ceară-ntîrziatul ei tribut.
Şi poate-atîtea mări şi ţări străine
Cu noua lor privelişte s-alunge
Din inimă acel ceva ce-l roade
Şi-l scoate din sărite. Ce crezi oare ?
POLONIUS
Că bine-ar fi ! Cred totuşi că-nceputul Şi-izvorul suferinţei lui porneşte Dintr-o iubire neîmpărtăşită. Ofelia, tu nu mai eşti ţinută Să-mi povesteşti ce spusu-ţi-a Hamlet ; Aflat-am totul. Sire, cum ţi-e voia, Dar dacă socoteşti că-i nimerit, îngăduie-i reginei, mamei lui Ca singură, după sfîrşitul piesei, Să-l întîlnească, să-i asculte păsul. Reginei spune-i să-i vorbească neted. Voi sta la pîndă, cu-nvoirea ta, S'-aud tot ce-or vorbi. De nici regina Nu poate să-l descoase, atunci trimite-î în Anglia, sau poate-ntemniţează-l Oriunde gîndul tău cel prea-nţelept Va hotărî.
REGELE
Să fie precum zici. Sminteala cînd la cei de sus s-arată Nu trebuie în voia ei lăsată. *(Ies.)*

SCENA 2
O *sală în castel. Intră Hamlet şi actorii.* HAMLET
Te rog spune tirada răspicat şi curgător, aşa cum am ros-aat-o eu ; dacă însă te-apuci să răcneşti, cum fac mulţi actori de-ai voştri, pun mai bine pe crainicul tîrgului să-mi strige rstihurile. Nici să nu dai din mîini prea tare, aşa de pildă ca şi cum ai tăia aerul cu ferestrăul. Fii cît mai potolit. Chiar în mijlocul noianului, al furtunii ■ - ca să zic aşa - în vîrtejul pasiunii, trebuie să cauţi să păstrezi o măsură care s-o mai astîmpere puţin. Oh ! Mă doare în suflet cînd aud vreun vlăjgan cu căpăţîna vîrîtă într-o perucă, sfîşiind o pasiune în ibucăţi, făcînd-o zdrenţe, şi spărgînd urechile spectatorilor de la parter, care, de cele mai multe ori, nu sînt în stare să pre-ţuiască altceva decît pantomime de neînţeles şi gălăgia. Pe •unul ca ăsta, ce se crede mai grozav decît Termagant şi mai Irod decît Irod-împărat, aş pune să-l bată cu biciul. Te rog, fereşte-te de astfel de lucruri.
ÎNTÎIUL ACTOR Iţi făgăduiesc, măria-ta.
HAMLET
Să nu fii totuşi nici prea molatic. Dar lasă-te călăuzit de bunul simţ. Potriveşte fapta cu vorba şi vorba cu fapta ; ia aminte numai să nu depăşeşti măsura ; fiindcă tot ce întrece armura se abate de la scopul teatrului, acest scop fiind încă de la începuturile sale şi pînă astăzi să se păstreze ca o oglindă a firii ; să arate virtuţii adevăratele ei trăsături, păcatului icoana lui şi tuturor vremilor şi vîrstelor tiparul lor. Dacă depăşeşti acest ţel, sau dacă nu-l poţi atinge, chiar de-ai face să rîdă de prostănaci, nu poţi decît să nemulţumeşti un om cu mintea întreagă. Iar părerea unuia ca acesta trebuie, în preţuirea voastră, să atîrne tot atît de greu cît mulţimea întreagă care umple teatrul. Sînt şi unii actori, i-am văzut jucînd şi am auzit pe alţii ridicîndu-i în slava cerului, n-aş vrea să vorbesc cu patimă, care nu -mai aveau nimic creştinesc în spusa lor, nici măcar înfăţişarea de creştin, de păgîn, sau chiar de ■om n-o mai aveau. Se umflau în pene şi răgeau de am ajuns să •cred că i-a făcut oameni vreun salahor de-al creaţiunii şi că i-a făcut greşit, aşa de cumplit maimuţăreau tot ce e omenesc.

INT1IUL ACTOR
Trag nădejde că noi am îndreptat oarecum cusurul ăsta. HAMLET
îndreptăţii cu totul. Şi nu îngăduiţi celor ce fac pe paiaţele să spună mai mult decît e scris pentru ei. Sînt unii care se pornesc pe rîs, ca să facă să rîdă cîţiva spectatori nerozi, deşi între timp se joacă vreo scenă însemnată, pe care ar trebui s-o ^asculte. Urît obicei ! Şi trădează o ambiţie vrednică de milă la caraghiosul care se foloseşte de asemenea mijloace. Duceţi-vă să vă pregătiţi !
(Ies actorii, intră Polonius, Rosencrantz şi Guildenstern.)
HAMLET
piesa
Ce s-a întîmplat, domnul meu ? Doreşte regele să asculte
POLONIUS Da. Şi regina de asemenea. Chiar acum.
HAMLET
Roagă-i pe actori să se grăbească. *(Iese Polonius.)* Voi doi vreţi să daţi ajutor ca să fie gata mai repede ?
ROSENCRANTZ şi GUILDENSTERN Negreşit, măria-ta.
(Rosencrantz şi Guildenstern ies.)
HAMLET Hei, Horaţio !
(Intră Horaţio.) Aici sînt, stăpîne drag, la porunca măriei tale.
HAMLET
Horaţio, tu eşti omul cel mai drept Cu care am avut vreodat-a face __

15*
HORAŢ1O
O, scumpul meu stăpîn... HAMLET
Nu-i măgulire,
Căci ce folos aş trage de la tine, Tu care-ai numai voia ta cea bună Drept hrană şi veştmînt ? Ce linguşire Cuvine-se săracului ? Mai bine Mieroasa limbă s-o lăsăm să lingă Deşartă şi neroada strălucire, Genunchii să se-ndoaie din ţîţîni Cîştigului adus prin linguşire. M-auzi ? De cînd mi-e sufletul stăpîn, Şi ştie osebi pe-un om de altul, Pe tine te-am pecetluit şi-ales ; Ai fost ca unul ce tot suferind, Nu suferă nimic, bărbatul care Primea lovirea sau surîsul soartei Şi mulţumea la fel pentru-amîndouă. Să fie binecuvîntaţi acei în care sîngele şi judecata Se află-atît de bine contopite încît ei nu-s asemeni unui fluier Ce-n degetele soartei va să cînte Ce-i place ei. Dă-mi omul care Nu-i robul patimei, şi - 1 voi purta în miezul inimii,-n străfundul ei, Precum te port pe tine. Dar destul. Desează-n faţa regelui se joacă O piesă amintind împrejurarea De care ţi-am vorbit, aşa cum fost-a Ucis al meu părinte. Rogu-te, Pe cînd vei urmări desfăşurarea, Din răsputerea sufletului tău, Pîndeşte-l pe-al meu unchi. Şi dac-ascunsa Nelegiuire nu va fi stîrnită, Ca un vînat, de-anume amănunte, Atunci e necurată arătarea Pe care am văzut-o amîndoi, Iar ale mele-nchipuiri sînt negre Precum cuptorul lui Vulcan. Ia seama
La el, că ochii mei nu-l vor slăbi, Şi-apoi ne vom împărtăşi gîndirea, Să tălmăcim înfăţişarea lui.
HORAŢIO
Bine, stăpîne. Dacă mi-o fura Un cît de cît, pe cînd se joacă piesa Şi-mi scapă ochilor, atunci plătesc Eu paguba.
HAMLET ; ' ,
Ia-ţi locul. Iată-i vin. Eu trebuie acum să fiu nebun.]
(Marş danez. Fanfară. Intră regele,
regina, Polonius, Ofelia, Rosencrantz,
Guildenstern si alţii.)
REGELE 'Cum îi mai merge vărului nostru Hamlet ?
HAMLET
Cum nu se poate mai bine, pe legea mea ! Mă înfrupt din Tirana cameleonului : mă îndop cu aer, care e plin de făgăduinţe. N-ai putea îngraşă astfel un clapon.
REGELE
Răspunsul acesta nu mă atinge, Hamlet. Asemenea cuvinte nu sînt ale mele.
HAMLET
Nici ale mele nu mai sînt. *(Către Polonius.)* Domnul meu, după cîte mi-ai spus, ai jucat teatru pe vremuri, la universitate.
POLONIUS Am jucat, măria-ta, şi treceam drept un actor bun.
HAMLET Şi ce rol ai jucat ?
228
POLONIUS
Rolul lui Iuliu Ce2ar. Am fost ucis în Capitol. Mă ucidea Brutus.
HAMLET
Ce brutal din partea lui să omoare un cogeamite viţel. Sînt gata actorii ?
ROSENCRANTZ Da, stăpîne. Aşteaptă porunca voastră.
REGINA Vino încoace, scumpul meu Hamlet. Stai lîngă mine.
HAMLET
Nu, mamă dragă, e aici un magnet care mă atrage mai mult.
POLONIUS *(către rege)* Oho, Ai auzit, măria-ta ?
HAMLET
Domniţă, mă pot culca în poala ta ?
(Se aţază la picioarele Ofeliei.)
OFELIA Nu, măria-ta.
HAMLET Vreau să zic, cu capul pe genunchii tăi ?
OFELIA Da, măria ta.
HAMLET Crezi că m-am gîndit la lucruri necuviincioase ?
230
OFELIA 'Nu cred nimic, măria-ta.
HAMLET Straşnic gînd, să stai între picioarele unei fecioare.
OFELIA Ce anume, stăpîne ?
HAMLET Nimic.
Eşti vesel, stăpîne.
Cine, eu ?
Da, stăpîne.
OFELIA
HAMLET

OFELIA
HAMLET
Oh ! Nu sînt decît paiaţa ta. Ce poate face un om pe lume decît să se bucure ? Uită-te numai ce veselă arată mama. Şî tatăl meu a murit numai de două ceasuri.
OFELIA
Cum ? sînt de două ori două luni, stăpîne. HAMLET
E aşa de mult de-atunci ? Dacă-i aşa, dracul să mai poarte doliu, eu am să mă-mbrac în negru. O ! Ceruri ! E răposat de două luni şi încă n-a fost uitat. Atunci poţi să tragi nădejde că amintirea unui om mare va dăinui o jumătate de an după săvîrşirea sa din viaţă. Dar, pe Sfînta Născătoare, doar dacă a ctitorit biserici. Altminteri, o să aibă parte de uitarea tuturora, la fel cu calul de lemn, care poartă epitaful *t* Vai ! vai ! uitat e bietul căluşel !
231
(Trîmbiţele, sună. Urmează pantomima. Intră un rege şi o regină ce par foarte îndrăgostiţi. Regina îl îmbrăţişează şi el \ pe dinsa. Apoi ea îngenunchează şi
l arată că-i face făgăduieli. El o ridica
şi-şi pune capul pe umărul ei. Pe urma, el se culcă pe o pajişte înflorită. Cum îl vede adormit, ea îl lasă singur. Îndată după ea intră un bărbat, care-i scoate lui coroana şi o sărută, toarnă otravă în urechea regelui şi iese. Regina se întoarce, îl găseşte pe rege mort şi dă semne de deznădejde. Ucigaşul, împreună cu vreo două-trei personaje mute, se întoarce şi el şi pare că plînge alături de ea. Cadavrul este scos afară. Otrăvitorul o îmbie pe regină cu daruri; ea ; *se împotriveşte la început şi pare că-l*
dispreţuieşte, dar se înduplecă în cele din urmă şi îi primeşte dragostea. Actorii ies)
OFELIA Ce înseamnă asta, măria-ta ?
HAMLET **Hei, asta e** *miching mallecho,* şi înseamnă **nelegiuire.**
OFELIA
Pesemne că ni s-a înfăţişat subiectul **piesei.** *(Intră Prologul.)*
HAMLET
O să aflăm acum de la actorul **acesta.** Actorii nu **pot păstra** nici o taină. Spun totul.
OFELIA O să ne spună ce însemnează **scena aceea** mută ?
232
<
HAMLET
Da. Şi orice altă scenă mută pe care i-ai înfăţişa-o. Să nu te ruşinezi să-i arăţi orice şi nici el n-are să se ruşineze să-ţi spună ce înseamnă.
OFELIA
Eşti răutăcios, eşti răutăcios. **Vreau să ascult piesa.** PROLOG
Pentru a noastră tragedie Rugămu-ne de îndurare Şi vă cerem ascultare.
(Iese.)
HAMLET E oare un prolog sau deviza de **pe un inel ?**
OFELIA E scurt, măria-ta.
HAMLET
Ca şi dragostea femeii.
(Intră doi actori: un rege şi o regină.)
REGELE DIN PIESA
De treizeci de ori al lui Apollo car A dat ocol abisului sărat Al lui Neptun precum şi l-al lui Tellus Tărîm rotund. Şi treizeci de duzini De luni, cu-a lor lumină de-mprumut Trecut-au tot de-atîtea ori prin lume De cînd prin dragoste-ale noastre inimi Şi mîinile prin nuntă ni-s unite Cu cele mai sfinţite legături.
REGINA DIN PIESĂ
O, soarele şi luna de ne-ar da Să numărăm ocolurile lor,
233
De tot atîtea ori ca pîn-acum,
Nainte de-a se stinge dorul nostru !
Vai mie, însă : eşti bolnav de-o vreme
Şi-atît de abătut şi de schimbat,
Că mă-nspăimînt. Şi totuşi spaima mea
Nu trebuie, stăpîne, să-ţi dea grijă ;
Că frica şi iubirea la femei
Se cumpănesc întru nimic şi-n totul.
Tu ştii, iubirea mea ţi-a dat dovezi,
De-o seamă-mi sînt şi dragostea şi frica

Şi-acolo unde dragostea e mare
Se schimbă-n teamă cea mai mică grijă
Şi-acolo unde temerile cresc
Sporeşte şi iubirea deopotrivă.
REGELE DIN PIESA
Simt, dragoste, c-am să te las curînd ; Puterile treptat mă părăsesc, Iar după moartea mea tu vei trăi Pe lumea asta mîndră, prea cinstită Şi răsfăţată. Poate s-ai şi parte De-un soţ blajin.
REGINA DIN PIESĂ
O, cruţă-mă, te rog ?
O nouă dragoste ar fi trădare, Blestem asupră-mi soţ urmaş de^mi iau, Că nimeni nu nunteşte-a doua oară De n-a ucis pe mirele dintîi.
HAMLET *(aparte)* Amar pelin, amar pelin.
REGINA DIN PIESA
Temeiul unei cununii de-a doua Nu-i dragostea, ci numai socoteala, Pe soţul mort l-ucid a doua oară Cînd celalt soţ în pat m-o săruta.
234
REGELE DIN PIESA
Te cred că spui doar gîndul ce-l gîndeşti ;
Dar noi uităm ades ce-am hotărît.
Căci scopu-e doar un rob al amintirii ;
Pornit cu-avînt, dar prea plăpînd din fire :
Un fruct necopt, legat de creanga sa,
Ce cade singur cînd a dat în pîrg.
Căci noi pe noi uităm a ne plăti
De datoria ce ne-o datorăm.
Ce-n toiul patimii ne-am pus în gînd,
Cînd patima s-a stins, s-a dus şi gîndul.
în focul lor, dureri şi bucurii
îşi mistuie şi tîlcul şi fiinţa :
Cînd bucuria-n voie se răsfaţă,
Atunci durerea mai amarnic plînge,
Iar jalea rîde, rîsul jeluieşte
La cea mai ne-nsemnată întîmplare
Pămîntul nu-i ciudat, nici veşnic nu-i ;
Cum trece dragostea, norocul trece,
Nu ştim care din noi călăuzeşte.
Cînd cade-un om de seamă, ai lui zboară ;
Calicu-ajuns, duşmanii-l îndrăgesc.
Iar dragostea se ţine de noroc :
Nu duce lipsă de prieteni omul
Cînd el nevoie n-are de nimic,
Dar cel ce-i pune totuşi la-ncercare
Cînd e-n impas, duşmani şi i-a făcut.
Dar vorba ca să n-o schimb şi să-nchei,
Voinţa, soarta-aşa ni-s dezbinate :
întîi zadarnic stăm şi plănuim
Că tot ce plănuim e spulberat ;
Al nostru-i gîndul, nu şi-nfăptuirea-i
Dar moară-ţi soţul, mort îţi e şi gîndul.
REGINA DIN PIESĂ
Să n-am de pîine şi lumină parte,
De somn şi voioşie zi şi noapte,
Să-mi fie crez şi dor doar deznădejdea,
Şi-un trai de schivnic pus în fiare soarta-mi.
Năpasta-n faţa căreia păleşte

AI bucuriei chip, să iasă-n calea
A tot ce mi-am dorit, să-l nimicească.
235
Pedeapsă veşnică să cadă-asupră-mi Aci şi dincolo de lume, dacă O dată văduvă, mă fac mireasă.
HAMLET
Dar dacă nu se ţine de cuvînt ! REGELE DIN PIESA
Greu jurămînt. Mă lasă, dragă, singur, Mi-e duhul tulbure şi-aş vrea o clipă Să uit în somn povara zilei.
REGINA DIN PIESĂ
Dormi
Şi fie somnul leagăn minţii tale
Iar ceasul rău, departe-n veci de noi.
(Iese.)
HAMLET Cum vi se pare piesa, doamnă ?
REGINA Cred că regina face prea multe jurăminte.
HAMLET Da, dar îşi va ţine cuvîntul.
REGELE
Cunoşti subiectul piesei ? Nu e nimic supărător ? HAMLET
Nu, nu, ei nu fac altceva decît să glumească. O otrăvire tn gluma. Nu poate jigni pe nimeni.
REGELE
Cum se numeşte piesa ?
HAMLET
Capcana de şoareci. Cum ? Bineînţeles la figurat. Piesa înfăţişează un omor ce s-a întîmplat la Viena. Pe duce îl
236
cheamă Gonzago şi pe soţia sa Baptista. Veţi vedea îndată că e o ticăloşie fără seamăn. Dar ce ne pasă nouă ? Pe maiestatea-voastră şi pe noi, cei cu suflete curate, nu ne atinge cu nimic. Gloaba împunsă n-are decît să zvîrle, noi ne ţinem bine în şa.
(Intră Lucianus.) Acesta e un oarecare Lucianus, nepotul regelui.
OFELIA
Ce bine joci rolul corului, măria-ta. HAMLET
Aş putea tălmăci ce se petrece între tine şi iubitul tău numai de-aş vedea jocul păpuşilor.
OFELIA Vai ! ce înţepător eşti, stăpîne ! Ce înţepător !
HAMLET Te-ar costa un geamăt ca să-mi toceşti vîrful.
OFELIA încă şi mai bine şi mai rău.
HAMLET
Aşa sînt soţii... începe o dată, ucigaşule ! Lasă strîmbătu-rile astea, blestemate şi începe! Haide! Corbul răguşit cron-căne a răzbunare
LUCIANUS
Cînd negru, aprigi mîini, prielnic ceas,
Prilej sosi, otravă descîntată,
Şi-n preajmă nici un suflet viu rămas.
Tu, zeamă puhavă şi-amestecată,
Din buruieni culese-n miez de noapte,
De trei afurisenii-nveninată
Şi de trei ori spurcată de Hecate
Cumplita-ţi vrajă-n trup şi sănătate.
(Toarnă otravă în urechea celui adormit.) 237
HAMLET
îl otrăveşte în grădină, ca să-i ia coroana. îl cheamă Gon-2ago. Povestea e adevărata şi scrisă într-o italiană aleasă. Veţi vedea îndată cum cîştigă ucigaşul iubirea soţiei lui Gonzago.
OFELIA
Regele se ridica ?
HAMLET Cum ? Se sperie de un foc de paie ?
REGINA Cum se simte stăpînul meu ?
POLONIUS încetaţi jocul !
REGELE Aduceţi lumini ! Haideţi !
POLONIUS Lumină, lumină, lumina !
(Ies cu toţii în afară de Hamlet şi Horaţio.)
HAMLET
Tu laşi să geamă ciuta săgetată, Să zburde cerbul teafăr cît o vrea. Pe cînd plîng unii, alţii se desfată :
Aşa e lumea de cînd este ea.

Dacă soarta va fi vitregă cu mine de aci încolo, nu crezi oare, domnul meu, că stihurile acestea cu o pădure de pene la pălărie şi cu doi trandafiri de Provenţa pe pantofii mei m-ar putea face să fiu primit într-o trupă de actori ?
HORAŢIO
La partea jumătate.
HAMLET
Ba pe de-a-ntregul. Că tu, prietene, mă crezi, ţ Acest regat părăginit
Ce-a fost de Dumnezeu iubit E stăpînit de-o... bufniţă.
HORAŢIO Nu strica dacă-i punea-i o rimă.
HAMLET
O, dragul meu Horaţio, pun rămăşag o mie de galbeni pe spusele stafiei. Văzut-ai ceva ?
HORAŢIO Foarte bine, măria ta.
HAMLET Cînd a fost vorba de otravă.
HORAŢIO Am băgat de seamă.
HAMLET
Aha ! Haide, să vină muzica ! Să vie flautiştii !
Căci piesa dacă regelui nu-i place
Desigur că i-a displăcut şi pace ! Să vie muzica !
(Intră Rosencrantz şi Guildenstern.)
GUILDENSTERN Bunul meu stăpîn, îngăduie-mi să-ţi spun un cuvînt.
HAMLET Şi o întreagă poveste, domnul meu.
GUILDENSTERN Regele, stăpîne...

HAMLET
Ce i s-a întîmplat, domnul meu ? GUILDENSTERN S-a retras în odăile sale nespus de tulburat.
HAMLET Din pricina băuturii ?
GUILDENSTERN
Nu, măria ta, din pricina mîniei. HAMLET
Ar fi fost cu mult mai înţelept dacă ai fi împărtăşit aceasta medicului său, fiindcă nu m-aş încumeta eu să-i dau o curăţenie, s-ar putea să se înfurie şi mai rău.
GUILDENSTERN
Stăpîne, fii bun şi pune oarecare rînduială în vorbă şi nu te abate atît de tare de la cele ce am să-ţi spun.
HAMLET
Iată, m-am domolit, domnul meu ; vorbeşte. GUILDENSTERN
Regina, mama măriei tale, cu sufletul plin de durere, m-a trimis încoace.
Fii binevenit !
HAMLET
GUILDENSTERN
Nu, bunul meu stăpîn, curtenia aceasta nu e tocmai nimerită. Dacă binevoieşti să-mi dai un răspuns bine chibzuit, am să împlinesc porunca mamei măriei tale ; iar dacă nu, să-mi fie cu iertare, am să mă înapoiez, punînd capăt însarcină.-rii mele.
HAMLET
Nu pot, domnul meu.

GUILDENSTERN
Ce anume, stăpîne ?
HAMLET
Să-ţi dau un răspuns bine chibzuit. Nu sînt teafăr la minte. Dar, domnul meu, dacă-i vorba de un răspuns aşa cum sînt eu în stare, oricînd la porunca domniei tale, sau, mai bine zis, a mamei. Destul acum, să trecem la fapte. Ziceai că mama...
ROSENCRANTZ
Purtarea măriei tale a uimit-o şi a umplut-o de mîhnire. HAMLET
Nemaipomenit e fiul ăsta care e în stare să-şi uimească in aşa hal mama ! Dar această uimire a mamei nu are nici o urmare ? Spune !
ROSENCRANTZ
Doreşte să stea de vorbă cu măria-ta în iatacul său, înainte de culcare.
HAMLET
Ne vom supune, chiar de-ar fi de zece ori mama noastră. Mai doreşti şi altceva ?
ROSENCRANTZ Stăpîne, într-o vreme ţineai la mine.
HAMLET
Şi mai ţm şi acum, o jur pe aceste scule apucătoare şi hoaţe.

(Îşi arată mîinile.)
ROSENCRANTZ
Bunul meu stăpîn, care e pricina tulburării tale ? îţi fereci singur lanţurile, cînd îţi ascunzi necazurile faţă de un prieten.

HAMLET
Nu Înainte2 de loc, domnul meu. ROSENCRANTZ
Cum se poate ? Cînd regele însuşi te numeşte moşteni-**Sor** la tronul Danemarcei ?
HAMLET
Da, domnul meu, dar pînă ce creşte iarba... zicătoarea s-a **cam** învechit.
(Intră actorii cu flaute.)
HAMLET
Ah, flaute ! Daţi-mi unul să-l văd. Şi, ca să isprăvesc cu voi... ***(Ini** Guildenstern).* De ce tot îmi dai tîrcoale, de parc-ai vrea să mă prinzi în laţ ?
GUILDENSTERN
O, dacă datoria mă face prea îndrăzneţ, dragostea mă **face** nepoliticos .?
HAMLET Nu prea înţeleg. Vrei să cînţi cu flautul ăsta ?
GUILDENSTERN Nu pot, stăpîne.
HAMLET IFe rog eu.
GUILDENSTERN Crede-mă că nu pot.
HAMLET Te rog din suflet.
GUILDENSTERN -Nu ştiu nici măcar să-l mînuiesc, măria ta.

HAMLET
E la fel de uşor cum ar fi să minţi. Potriveşte degetul cel •mare şi celelalte patru degete pe aceste găurele ; pune-l la •:gură şi suflă în el ; şi flautul va viersui cea mai încîntătoare ■muzică. Uite, acestea sînt clapele.
GUILDENSTERN
Dar nu-i pot smulge nici un sunet armonios. HAMLET
Vrei să mă faci să cînt, vrei să arăţi că-mi cunoşti stru-'nele ; vrei să smulgi pînă şi inima tainei mele, vrei să mă faci să vibrez de la nota cea mai joasă pînă la cea mai înaltă. Acest micuţ instrument e plin de melodii, de sunete minunate, şi totuşi nu-l poţi face să vorbească. La naiba, cum îţi închipui că sînt mai uşor de mînuit decît un fluier ? Poţi să mă iei i drept orice fel de instrument, oricît m-ai suci, tot n-ai să mă faci să cînt. Dumnezeu să te aibă în pază, domnul meu.
(Reintră Polonius.)
POLONIUS Stăpîne, regina vrea să-ţi vorbească numaidecît.
HAMLET Vezi norul acela în chip de cămilă ?
POLONIUS Pe sfînta liturghie, într-adevăr, e întocmai ca o cămilă.
HAMLET Eu găsesc că seamănă cu o nevăstuică.
POLONIUS Este adus de spate ca o nevăstuică.
HAMLET Sau ca o balenă ?
POLONIUS Chiar ca o balenă.

HAMLET
Atunci, am să vin îndată la mama. Oamenii ăştia mă scot din sărite. Vin îndată.
POLONIUS
Mă duc să-i spun.
(Iese Polonius.)
HAMLET
îndată, e uşor de zis. Prieteni, lăsaţi-mă singur. *(Ies Rosencrantz, Guildenstern, Horaţio etc.)*
HAMLET
Acum e ceasul vrăjilor de noapte, Cînd cască cimitirile, cînd iadul Răsuflă-a molimă-ntr-această lume Acum aş bea şi sînge cald, aş face Vreo faptă-atît de rea, că ziua însăşi, Văzînd-o, s-ar cutremura. Tăcere. M-aşteaptă

mama. Inimă, nu-ţi pierde Adevărata fire. Nu lăsa Să intre sufletul lui Nero-n pieptu-mi. Pot fi chiar crud, dar nu neomenos : Să am pumnale-n glas, dar nu şi-n mîini. Făţarnic fie-mi sufletul şi graiul Şi-oricît de aspru-n vorbe-aş veşteji-o, Tu, suflete, nu-ngădui vreodată Cuvîntu-mi să-l pecetluiesc prin faptă.
(Iese.)
SCENA 3
O *sală în castel. Intră regele. Rosencrantz şi Guildenstern*
REGELE
Nu-mi place şi găsesc că nu-i cuminte Să las frîu slobod nebuniei lui.
Fiţi gata deci. Vă pregătesc solia,
Iar el vă va-nsoţi în Englitera ;
Nu pot să-ngădui ceas de ceas în preajmă-mi
Ameninţările smintelii lui.
GUILDENSTERN
Ne pregătim de drum. E pentru noi O sfîntă şi pioasă datorie Să ne-ngrijim de mîntuirea-atîtor Şi-atîtor inşi a căror vieţi şi pîine Sînt strîns legate de măria-ta.
ROSENCRANTZ
Şi-un om de rînd şi singur e ţinut
Din toată vlaga sufletului său
Să-şi apere de nimicire viaţa.
Cu-atît mai mult acelui de-a cărui soartă
Fiinţa tuturora-i strîns legată.
Cînd moare-un rege, el nu moare singur :
Ca o vîltoare, trage după sine
Tot ce-i prin jur. E-o roată uriaşă
De culmea celui mai nalt munte prinsă
Şi de-ale cărei spiţe mari lipite-s
Mărunte amănunte fără număr.
Cînd cade roata, micile făpturi
Se prăvălesc - urmare ne'nsenmată -
în vuietul ruinii. Totdeauna,
Cînd regele suspină, ţara geme.
REGELE
Gătiţi-vă pentru-acest grabnic drum, Vă rog ; am hotărît să stăvilesc Această spaimă care prea de tot A luat-o razna.
ROSENCRANTZ şi GUILDENSTERN Vom fi gata, sire.
(Rosencrantz şi Guildenstern ies. Intră Polonius.)
244
245
POLONIUS
Se-ndreaptă spre iatacul mamei sale,
Stăpîne. Eu voi sta după perdea
S-aud tot ce-şi vorbesc. Mă ţin chezaş
Ca ea-l va dojeni cu mare-asprime.
Dar cum ai spus - şi prea-nţelept grăit-ai -
Un alt ascultător, nu numai mama
 - Căci mama e firesc părtinitoare -
Să tragă cu urechea din loc sigur.
Rămîi cu bine, ocrotitorul meu ;
Nainte de ora stingerii mă-ntorc
Să-ţi spun tot ce-am aflat.
REGELE
îţi mulţumesc. *(Iese Polonius.)*
Păcatu-mi rîncezit la cer duhneşte.
Blestemul cel mai vechi apasă asupră-i :
Uciderea de frate ! Să mă rog
Aş vrea şi nu pot. Tare mi-e dorinţa
Şi vrerea mi-e la fel de tare, totuşi
Păcatul îmi înfrînge năzuinţa
Şi ca un om aflat între ispite

Potrivnice, nu-ncep nu-ncep nimic şi preget,
Din două n-alegînd nici una. Cum ?
De-ar fi această blestemată mînă
De sîngele de frate îngroşată,
Au n-are cerul blînd destule ploi
S-o spele albă ca zăpada ? Oare
La ce-o fi bună mila dacă nu
Să-nfrunte chipul crimei ? Ce e ruga,.
De nu-i puterea ceea îndoită
De-a ne feri nainte de păcat
Şi-a ne ierta apoi după cădere ?
Să cercetez. Am săvîrşit păcatul.
Ce fel de rugă mi se potriveşte ?
„Şi iartă-mi, Doamne, mîrşava mea crimă."
Dar asta nu se poate, cîtă vreme
Mai sînt în stăpînirea-acelor lucruri
Ce-mpinsu-m-au să fac omor, şi-anume
Regina mea, trufia-mi şi coroana.

Pcţi fi iertat păstrîndu-ţi rodul crimei, *t*
Pe căile piezişe ale lumii
Păcatul poate, cu-aurita-i mînă,
S-abată şi dreptatea de la ţelu-i-,.
Şi-ades văzut-am mîrşavu-i cîştig,
A legii hotărîre cumpărînd-o.
Acolo sus nu-i însă tot aşa,
Nu-ncap acolo măshueli, acolo
Se merge fără greş cu cercetarea,
Iar noi, de faţă cu-ale noastre fapte
Ce rînjetul şi chipul şi-l arată,
Siliţi sîntem a ne mărturisi.
Atuncea ? Ce mai am ? Doar pocăinţa ?
S-o-ncerc ce poate. Ce nu poate oare ?
De însă nu mă pot căi, e vană.
Cît sînt de slab ! O, gînd ca moartea negrui-
O, suflet încleiat care te zbaţi
Să scapi, şi totuşi tot mai mult te-nclei !
O, îngeri, ajutor ! fie-vă milă ;
Jos, voi, genunchi semeţi, pînă-n pămînt,
Tu inimă de-oţel, te fă plăpîndă
Ca trupuşorul unui nou-născut.
Dar poate totul va fi bine.
(Ingenunche şi se roagă. Intră Hamlet.)) HAMLET
j Acum ar fi s-o fac. E-n rugăciune..
Acum e clipa. Şi se duce-n ceruri. j Şi astfel mă răzbun. Să chibzuiesc.
Un ticălos ucisu-l-a pe tata
Şi singurul său fiu, eu, îl trimit
Pe ticălos în cer. i
Nu-i răzbunare "asta, ci răsplată.
El l-a răpus, cumplit, pe tatăl meu
îngreuiat de masă, cu păcate
în plină floare, ca-nflorirea-n mai,
Şi cît de mari, o ştie numai cerul,

Dar după-mprejurări, şi-a mea părere
Sînt grele foarte, atunci, drept răzbunare,..
. Cînd tocmai sufletu-i, curat prin rugă,\
De moarte-i pregătit, eu îl ucid.
Nu.
247
Stai, spadă, că vei fi cu mult mai cruda Beat-mort sau în turbare cînd o fi, în patu-i de incest şi desfătare La jocuri, blestemînd, şi-n orice stări Ce nu-l gătesc de mîntuire, - atunci îl Izbeşti să dea cu tălpile de cer, Iar sufletu-i cel blestemat să fie Mai negru decît iadu-n care intră. M-aşteaptă mama. Leacul ăsta doar JDe-ţi mai lungeşte zilele bolnave. *(Iese.)*
REGELE *(ridicîndu-se)*
'Cuvîntu-mi zboară, gîndul mi-e stingher, Cuvinte fără gînd n-ajung la cer.
(Iese.)
SCENA 4
Iatacul reginei. Intră regina şi Polonius
POLONIUS
Soseşte-ndată. Spune-i răspicat Că poznele-i au întrecut măsura. Că scut ai stat între-a măriei sale Mînie şi Hamlet. M-ascund acolo. Te rog, fii aspră.
HAMLET *(în culise)* Mamă, mamă, mamă !
REGINA
N-ai grijă. Ţi-am făgăduit. Acum Retrage-te. L-aud că vine.
(Polonius se ascunde după perdea. Intră Hamlet.)
248
HAMLET Ei, mamă, despre ce e vorba ?
REGINA Hamlet, jignit-ai greu pe tatăl tău.
HAMLET Jignit-ai, mamă, greu, pe tatăl meu,
REGINA Ia seama, nu-mi răspunde fără rost.
HAMLET Ia seama, nu-ntreba fără ruşine.
REGINA Hamlet, ce-nseamnă asta ?
HAMLET Care asta ?
Uiţi cine sînt ?
REGINA
HAMLET
Pe sfînta cruce, nu ! Regină eşti, iar azi nevasta chiar A fratelui bărbatului dintîi, Iar din păcate, însăşi mama mea.
REGINA
Prea bine, atunci am să-ţi trimit pe cei Ce se pricep cum trebui să-ţi vorbească.
HAMLET
Şezi jos şi n-ai să mişti din loc nainte Să-ţi^pun **în faţă** o oglindă-n care Ai să te vezi aproape-aşa cum eşti.
249
REGINA Ce vrei să faci ? Să mă omori ? Săriţi, săriţi !
POLONIUS Ce s-a-ntîmplat ? Săriţi, săriţi !
HAMLET *(scoţînd sabia)* Un şobolan ! Pe-un galben, că e mort !
(Împunge cu sabia prin draperie.)
POLONIUS Am fost ucis!
REGINA O, Doamne, ce-ai făcut ?
HAMLET \ Nici eu nu ştiu. Nu-i regele, cumva ?
REGINA Ce crîncenă şi ce cumplita faptă !
HAMLET
Aproape-aidoma, o, scumpă mamă, Cît să ucizi un rege şi pe urmă Să te măriţi cu însuţi al său frate.
REGINA
Cît
sa ucizi un rege
HAMLET
Doamnă, da,
Aşa am spus. Iar tu, rămîi cu bine, Biet prost, cutezător şi nepoftit. Te-am luat drept altul, care ţi-e stăpînul. Primeşte-ţi soarta. Te-ai încredinţat Că-i primejdios să prea te afli-n treabă.
250
De ce-ţi frîngi, mamă, mîinile ? Destul.

Şezi la un loc, şi lasă-ma să-ţi frîng
Eu inima. Şi-aşa voi face dacă
Făcută nu-i din prea vîrtos aluat
Şi dacă blestemata-obişnuinţă
N-a oţelit-o în aşa măsură
Că nu-i fior s-o poată-nduioşa.
REGINA
Dar ce-am făcut că-ngădui limbii tale Să-mproaşte-n mine cu venin ?
HAMLET
O faptă
Ce veştejeşte harul şi bujorii Sfielii, iar virtutea o numeşte Făţărnicie, smulge şi coroana De trandafiri a dragostei curate Şi-n locul ei aşază doar buboaie. Din sfîntul legămînt al cununiei Un jurămînt de cartofor ea face, E-o faptă care smulge însuşi duhul Din trupul legii, şi-n şirag de vorbe Credinţa ne-o preschimbă. Se-nroşeşte Şi faţa cerului şi chiar această Plămadă deasă cu-al ei jalnic chin Doar auzind de ea se-mbolnâveşte Ca-n faţa judecăţii de apoi.
REGINA
Vai mie, oare ce am săvîrşit
De tuni şi fulgeri astfel împotrivă-mi ?
HAMLET
Priveşte-acest portret şi-acestălalt,
în care cei doi fraţi sînt zugrăviţi.
Cît farmec, vezi-l, e pe chipu-acesta :
Cu părul inelat al lui Hiperion,
Cu fruntea parcă a lui Jupiter,
Cu ai lui Marte ochi poruncitori
Şi plini de-ameninţare, şi-o statură
Asemeni celei a lui Hermes, crainic
Văzut sub cer, pe-o culme pogorît.
O-ntruchipare şi o plăsmuire
De parcă zeii toţi şi-au pus pecetea
S-arate lumii ce-nsemnează-un om.
Acesta fost-a soţul râu. Şi-acum
Priveşte-l şi pe celalt : ca neghina-i
Ce creşte-n spicul-frate şi-l usucă.
N-ai ochi ? Ai f@st în stare să cobori
Măreţul munte dătător de viaţă
Şi-n mlaştina-asta să te-nfunzi ? N-ai ochi ?
Nu poţi să spui că-i vorba de iubire,
C-al sîngelui pojar, la vîrsta ta
S-a stins, s-a cuminţit. Ce cuminţenie
E asta însă care te-a-ndemnat
Să cazi de unde-ai fost la ce-ai ajuns ?
Desigur, ai simţire, căci altminteri
Nu te-ai putea mişca. Simţirea-ţi însă
Lovită-i de dambla. Nici nebunia
Nu poate rătăci-n aşa măsură,
"Căci niciodată simţul nu-i robit
Cu totul, ci-şi păstrează oarecare
Putinţă de-a alege, ce-i slujeşte
Să poată osebi măcar atît.
Ce drac a fost cel ce te-a păcălit
De parcă te-ai jucat de-a baba oarba ?
Ochi fără simţuri, simţuri fără văz.
Auz lipsit de mîini, de ochi, mirosul
Lipsit de toate, nici chiar un crîmpei
Beteag al unui simţ nevătămat
Nu poate-n gropi să dea aşa !
O, tu, ruşine ! unde ţi-e roşeaţa ?

Tu, iad în răzvrătire, dacă poţi
Şi-n oasele unei femei trecute
Să clocoteşti aşa, dă voie-atunci
Şi-nflăcăratei tinereţi, în focu-i
Virtutea ca pe-o ceară s-o topească.
Ruşinea nu mai este nicăieri
Cînd patima-asmuţită, dînd năvală,
Aprinde chiar şi gheaţa, care arde
Atît de tare-ncît din judecată
îşi face o codoaşa.
252
REGINA
încetează
Hamlet. Ai îndreptat a mea privire Spre-adîncurile sufletului meu Şi văd în el atîtea negre pete, Ce n-au să iasă.
HAMLET
Nu, dar să trăieşti în rînceda sudoare-a unui pat Soios şi puhav, să mi te dezmierzi, Să te desfeţi în cocina spurcată...
REGINA
Nu-mi mai vorbi aşa, Hamlet, o, nu ! în sufletu-mi cuvintele-ţi pătrund, De parcă sînt pumnale ascuţite. O, drag Hamlet, nu-mi mai vorbi aşa !
HAMLET
Un ticălos şi-un ucigaş, un rob Ce nici a mia parte nu-i din cel Ce-a fost stăpînul tău. Un măscărici De regi, pungaş de sceptre şi de tronuri, Şi care fură de pe raft coroana Cea fără preţ şi-o bagă-n buzunar !
REGINA O, cruţă-mă, Hamlet !
HAMLET
Un rege De Vicleim, în petice şi zdrenţe...
(Intră Duhul.)
O, scapă-mă, şi-asupra mea deschide ţi
Aripile, ceresc ocrotitor.
Sfinţita-ţi faţă, spune-mi, ce doreşte ?
REGINA
Vai mie, e nebun.
253
HAMLET
^
Nu vii cumva să-ţi mustri fiul care Tot zăbovind îşi iroseşte vremea Şi patima, lăsînd neîndeplinită Cumplita faptă a poruncii tale ? O, spune-mi !
DUHUL
Nu uita că vin la tine Doar ca s-ascut imboldul tău tocit.^ Dar iată deznădejdea mamei tale : Fii scut între-al ei suflet zbuciumat Şi-a ei fiinţă. în trupurile slabe Gîndirea bîntuie mai cu putere. Vorbeşte-i, Hamlet.
HAMLET
Ce-i cu tine, mamă ? REGINA
Cu tine ce-i, vai mie !
Că stai aşa cu ochii ţinta-n gol
Vorbind văzduhului cel fără trup ?
Sălbatic gînd în ochii tăi pîndeşte
Şi ca ostaşii-n somn cînd sună-alarma
Stau firele-ţi de păr în cap zbîrlite.
De parcă-au prins viaţă. Dragă Hamlet,
Pe arşiţa şi focul urii tale
Revarsă unda rece a răbdării.
La ce te uiţi ?
HAMLET
La el mă uit, la el ! Priveşte-l cum ne fulgeră din ochi Şi cît de palid e ! Dreptatea lui Unită cu-al său chip, ar fi în stare, De ar vorbi, să mişte şi o piatră. I O, nu, nu te uita la mine. Nu vreau j Să fiu clintit din aspra-mi hotărîre De ochii-ţi trişti. Iar ce-am de gînd să fac Şi-ar pierde-atunci adevărata-i faţă. Şi-n loc de sînge-ar curge numai lacrimi.
254
REGINA Dar cui îi spui acestea toate, Hamlet ?
HAMLET Nu vezi nimic ?
REGINA

Nimic, şi totuşi văd In jurul nostru tot ce-i de văzut.
HAMLET
Şi nici n-ai auzit nimic ? REGINA
Nimic, Afară de noi înşine şi-atît.
HAMLET
Dar uite-l, vezi cum se depărtează, Pe tatăl meu, ca-n viaţă-nveşmîntat, Şi cum se duce, iată-l, prin portal.
(Iese Duhul.) REGINA
E născocirea minţii tale doar : în astfel de deşarte plăsmuiri E foarte iscusită nebunia.
HAMLET
Cum ? Nebunia ?
Dar pulsu-mi bate aidoma cu-al tău,
Măsura lui e-a însăşi sănătăţii
Şi ce-am rostit nu-s vorbe de nebun ;
încearcă-mă, să vezi că-ţi spun din nou
Aceleaşi spuse fără să-mi pierd şirul.
Pe sfîntul har, o, mamă, nu-ţi aşterne
Acest balsam adormitor pe suflet,
Că nu păcatul tău, ci nebunia-mi
Vorbeşte aşa. Pe locu-nsîngerat
O pieliţă subţire-ar prinde coajă,

Sub care însă nevăzut puroiul Ar cotropi lăuntrul putrezit. Tu spovedeşte-te dumnezeirii, Fereşte-te de-a mai cădea-n ispită Şi pocăieşte-te. Gunoiul nu-l întinde Pe bălării ca să le-ngraşi mai tare.
j Şi, mamă, îţi mai cer să-mi ierţi virtutea»
j Că-n aste vremi ce gîfîie-n plăceri, Virtutea însăşi trebuie să ceară
| Iertare viciului şi să-ngenunehe
\ în faţa lui s-o lase să-l ajute.
REGINA O, Hamlet, mi-ai frînt inima în două,
HAMLET
Aruncă partea-i rea, ca să trăieşti O viaţă mai curată cu cealaltă. Deci, noapte bună. Nu te duce însă în patul unchiului. Fii ca şi cum Ai fi virtuoasă, chiar de n-ai virtute, Căci monstru-acesta-obişnuinţa, care Simţirea toată ne-o mănîncă, este Un diavol nărăvit, dar şi un înger. Ce faptelor frumoase deopotrivă Le dă veşminte lesne de purtat. Tu stăpîneşte-te la noapte. Mîine Cu-atît mai lesne te vei stăpîni, Şi-aşa-ţi va fi mereu tot mai uşor, Căci stă-n puterile obişnuinţii Să schimbe-aproape şi tiparul firii, Chiar şi pe diavol să îl stăpînească, Sau ca prin farmec chiar să îl alunge. Deci înc-o dată, noapte bună, mamă, Iar cînd nevoia binecuvîntării Se va trezi şi-n tine, am să-ţi cer La rîndu-mi binecuvîntarea ta.
(Arătîndu-l pe Polonius.)
Cît despre domnu-acesta, mă căiesc ; Dar asta-a fost a cerului voinţă :

Prin el pe mine şi pe el prin mine
Să ne lovească. Fost-am slujitorul
Şi biciul hotărîrilor cereşti.
Mă voi griji de el şi-am să răspund
De moartea lui. Deci noapte bună iar,
Şi de-am fost crud, am fost spre-a fi milos...
începe rău - dar fi-va şi mai rău.
O vorbă încă, mamă.
REGINA
Ce să £ao ?
HAMLET
Nimic din tot ce te-am rugat, fireşte. Tu lasă-l iar pe regele cel puhav în patul său să te ademenească, De-obraji să te ciupească ştrengăreşte, Să-ţi zică şoricelul lui iubit, Şi-n schimbul unor scîrnave sărutури Sau pipăieli prelinse pe grumaz Cu degetele lui afurisite, Destăinuieşte-i adevărul tot Şi-anume că nu sînt nebun de loc, Ci numai mă prefac. I-ar prinde bine. Căci numai o regină cumpătată, Frumoasă şi cuminte, n-ar fi în stare S-ascundă de-un motan, de un liliac Şi de-un broscoi o ştire ca

aceasta. Că altul cine-ar mai putea s-o facă ? Şi-n ciuda judecăţii şi a tainei De care eşti şi tu legată, suie Pe-acoperişuri şi deschide coşul, Dă drumul păsărilor să-şi ia zborul Şi-asemenea maimuţii din poveste Tu bagă-te în coş, să vezi cum e, Şi frînge-ţi gîtul.

REGINA

Fii sigur : dacă vorbele-s făcute Din răsuflare, iar suflarea dacă Din viaţă e făcută, nu am viaţă Să pot sufla o vorbă din ce-ai spus.

HAMLET

Eu trebuie să plec în Englitera. Ştiai ?

REGINA Uitasem, vai ! S-a hotărît aşa.

HAMLET

Scrisorile au fost pecetluite, Cei doi colegi ai mei, în cari mă-ncred Ca-n două vipere colţate, duc solia. Ei trebuie să-mi netezească drumul De-a dreptul în capcană. Treaba lor. Căci jocul e să-i faci să sară-n aer Cu pocnitoarea lor cu tot pe meşteri Şi rău mi-ar merge de n-aş izbuti Să sap de-un cot pe dedesubtul minei Şi-n lună pe mineri să-i năpustesc. O, ce plăcut să vezi că se-ntîlnesc Pe-aceeaşi matcă două vicleşuguri.

(Arată spre Polonius.)

Cu omul ăsta-ncep să-mi fac de drum, Să-l duc tîrîş deci pe burtos alături. Cu bine mamă. Sfetnicul acesta Ce-n viaţă-a fost flecar şi nătărău Şi cam mişel, acum, într-adevăr, E liniştit, tăcut şi foarte grav. Pofteşte, domnul meu, să isprăvim Iar ţie, noapte bună, mamă.

(Ies imul într-o parte, celălalt într-alta, Hamlet tîrîndu-l pe Polonius.)

CORTINA

ACTUL IV

SCENA 1

O *sală în castel. Intră regele, regina, Rosencrantz şi Guildenstern*

REGELE

Suspinele şi gemetele tale Au tîlc. împărtăşeşte-mi-l şi mie : Sînt dornic să-nţeleg. Dar fiu-ţi unde-i ?

REGINA

(către Rosencrantz şi Guildenstern) Lăsaţi-ne, vă rog, o clipa singuri.

(Rosencrantz şi Guildenstern ies.) Stapîne drag, ah, ce-am văzut azi-noapte !

REGELE Gertrudo, ce-ai văzut ? Hamlet ce face ?

REGINA

Nebun ca marea şi ca vîntul cînd Dezlănţuite se măsoară-n luptă : în furia lor oarbă, auzind Ceva mişcîndu-se după perdele, Şi-a tras din teacă sabia strigînd : „Un şobolan, un şobolan !" şi-n spaima-i Descreierată, l-a ucis pe bietul Bătrîn, pe care nici nu l-a văzut.

17*

REGELE

Cumplită faptă, - aveam aceeaşi soartă In locul lui dacă eram acolo. Dar libertatea lui ne ameninţă Pe amîndoi, pe mine, pe-orişicine. Cum oare voi răspunde de această Ispravă sîngeroasă ? Toată vina Asupră-mi va cădea, că n-am ştiut Să-l ţin din scurt, sâ-l depărtez la vreme Pe tînărul acesta scos din minţi. Dar dragostea mi-era atît de mare, Că seama nu mi-am dat ce trebuia Să fac. întocmai cum un om bolnav De-o boală ruşinoasă şi-o ascunde Pe cînd ea-i roade măduva fiinţei. Dar unde oare s-o fi dus Hamlet ?

REGINA

S-ascundă trupul cel ucis de el, Pe care-l plînge-n nebunia lui ; Căci sufletul, ca aurul în zgură, Se-arată-n toată curăţia lui.

REGELE

Să mergem, o, Gertruda mea,
Şi-n zori îl vom porni de-aci-n corabie,.
Cînd soarele de munte se atinge
Iar fapta-i mîrşavă o voi ierta
Şi-o voi acoperi cu dibăcia
Şi cu puterea-mi toată. Guildenstern !

(Reintră Rosencrantz şi Guildenstern.)]

Prieteni, mergeţi, luaţi-vă-ajutoare : Hamlet, în nebunia-i, pe Polonius L-a omorît şi l-a tîrît afară Din camera reginei. Căutaţi-l Vorbiţi-i blînd şi duceţi mortul trup în Capelă. Dar vă rog, cît mai degrabă. Şi-acum, Gertrudo, cheamă din prieteni: Pe cei mai înţelepţi, să le-arătăm Ce-avem de gînd şi ce s-a întîmplati

Atît^de făr' de veste. Defăimarea, A cărei şoaptă lumea o străbate Precum şi-atinge tunul ţinta lui Cu-mpuşcătura sa ucigătoare, De data asta numele să-mi cruţe, Lovind zadarnic în văzduh. O, vino ; Mi-e sufletu-ngrozit şi dezbinat.
(Ies.)
SCENA 2 O *altă sală în castel. Intră Hamlet.*
HAMLET L-am. pus la păstrare.
ROSENCRANTZ, GUILDENSTERN
(de afară) Hamlet ! Prir.ţe Hamlet!
HAMLET
^ Ce e larma asta ? Cine-l strigă pe Hamlet ? A ! Iată-i ca vm.
(Intră Rosencrantz şi Guildenstern.)
ROSENCRANTZ Stăpîne ce-ai făcut cu trupul mort ?
HAMLET
Ce ? Una cu pămîntul ; era rudă Cu pulberea, căci se trăgea din ea.
ROSENCRANTZ
Ne spune unde e, să-l luăm de acolo Şi să-l depunem în capelă.

Să nu credeţi...
Ce anume ?
HAMLET
ROSENCRANTZ
HAMLET
Că aş putea urma sfatul vostru şi nu pe al meu. Şi de altfel, la întrebarea unui burete, ce răspuns poate da fiul unui rege ?
ROSENCRANTZ
Mă iei drept un burete, măria-ta ? HAMLET
Da, domnul meu ; ceva care suge hatîrurile, răsplata şi puterea de la rege. La urma urmelor, astfel de curteni îl slujesc cel mai bine pe rege. li ţine între fălci, cum ţine o maimuţă nucile ; mai întîi îi mestecă şi mai pe urmă îi înghite. Cînd are nevoie de ce aţi cules, vă stoarce puţin, şi voi, ca bureţii, o să fiţi iar uscaţi.
ROSENCRANTZ Nu te înţeleg, stăpîne.
HAMLET Mă bucur. O vorbă isteaţă adoarme într-o ureche bleaga.
ROSENCRANTZ
Măria-ta, trebuie să ne spui unde e trupul şi să mergi cu noi la rege.
HAMLET
Trupul e cu regele, dar regele nu e cu trupul. Măria-sa e un lucru mic.
GUILDENSTERN Un lucru mic, stăpîne ?

HAMLET
Mic şi de nimic. Duceţi-mă la el. Hai să ne jucăm de-a v-aţi ascunselea. Gata !
(Ies cu toţii)
SCENA 3
O *sală în castel, Intră regele însoţit de curteni,*
REGELE
Poruncă-am dat să fie căutat Şi leşul să mi-l afle. Ce primejdie ! Un om ca el e rău să fie slobod. Şi nu-l putem supune asprei legi : Căci prea e drag nesocotitei gloate, Ce nu cu minte-alege, ci cu ochii. Şi dac-aşa-i, nu vina, ci pedeapsa Acestui vinovat atîrnă greu. Dar ca s-o liniştim şi s-o-mpăcăm, Această grabnică plecare-i bine Să pară chibzuită pe-ndelete. Iar răul ce-a crescut fără cruţare Se vindecă prin leac necruţător, Sau nu se vindecă de loc.
(Intră Rosencrantz.)
Ce est.; ? ROSENCRANTZ
Nu vrea să spună unde-i leşul ascuns.
REGELE Dar unde-i el ?
ROSENCRANTZ Stăpîne. aşteaptă-afară a ta poruncă.

REGELE Aduceţi-l aici.
ROSENCRANTZ Ei ! Guildenstern ! Să vie prinţul !
(Intră Hamlet şi Guildenstern.)
REGELE Ei, Hamlet, unde e Polonius ?
HAMLET
La ospăţ.

La care ospăţ ?
REGELE
HAMLET
Acolo unde nu mănîncă, ci e mîncat ; o anumită adunare de viermi politici e împrejurul lui. Viermele e împăratul mîncăilor. îngrăşăm toate vieţuitoarele, ca să ne îngrăşăm noi. Şi noi ne îndopăm pentru viermi. Un rege pîntecos şi un cerşetor costeliv nu sînt decît două feluri de mîncare, servite «deosebit la acelaşi ospăţ ! Acesta-i sfîrşitul.
Vai ! Vai !
REGELE
HAMLET
Un om poate pescui cu un vierme care a mîncat dintr-un rege ; şi poate mînca apoi din peştele care s-a hrănit cu acel ^vierme.
Ce vrei să spui ?
REGELE
HAMLET
Nimic decît să vă arăt cum poate un rege să facă o călătorie în măruntaiele unui cerşetor.
264
Unde e Polonius ?
REGELE
HAMLET
în ceruri. Trimite să vezi. Dacă solul tău nu-l găseşte pe acolo, caută-l singur prin partea cealaltă. Dar, de bună seamă, dacă nu-l descoperi pînă într-o lună, ai. să-i simţi mirosul cînd urci scările spre galerie.
REGELE
(către slujitori) Duceţi-vă şi - 1 căutaţi acolo.
HAMLET Vă aşteaptă pînă ce veniţi.
(Slujitorii ies.)
REGELE
Hamlet, a ta scăpare după fapta-ţi Ce-adînc ne-a îndurerat, precum şi grija Ce-avem de paza ta, ne porunceşte Să pleci la drum ca fulgerul de iute. Fii gata deci. Te-aşteaptă la corabie însoţitorii tăi. Şi-un vînt prielnic Spre Anglia vă va purta.
HAMLET
Spre Anglia ? REGELE
Da, Hamlet.
HAMLET
Bine.
REGELE Tot bine ai zice, de mi-ai cunoaşte gîndul tot.
265
HAMLET
Eu văd un înger care-l vede. Rămîi cu bine, mamă dragă-Deci, haidem, în Anglia !
REGELE
Tatăl tău care te iubeşte, Hamlet. HAMLET
Ba mamă ! Tatăl şi mama sînt soţ şi soţie ; soţul şi soţia sînt un singur trup. Deci, îmi eşti mamă. Să mergem îi* Anglia.
(Iese.)
REGELE
Urmaţi-l pas cu pas. Şi la corabie L-ademeniţi degrab' ! Nu pregetaţi. Să-l ştiu la noapte chiar pornit de-aci. La drum ! Căci totul pentru-această faptă E bine ticluit şi sub pecete. Vă rog să vă grăbiţi !
(Ies Rosencrantz şi Guildenstern.)
Tu, Engliteră !
De pui vreun preţ pe-a mea prietenie, Aşa precum puterea mea o cere Şi rana ta ce încă sîngerează De paloşul danez pricinuită Şi teama ce mi te-a îngenuncheat, Să nu respingi porunca-mi suverană, Cuprinsul căreia stă în scrisori Stăruitoare, care cer ca Hamlet Să piară de îndată. Engliteră, Fă ce îţi cer, căci Hamlet, ca o boală îmi clocoteşte-n sînge ; să mă vindeci ! Eu nu am parte, pîn's-o-nfăptui, De nici o bucurie, orice-ar fi.
(Iese.) 266
SCENA 4
O *cimţie în Danemarca. Intra Fortin-bras, un căpitan şi soldaţi în marş.*
FORTINBRAS
Du regelui danez salutul meu Şi spune-i, căpitane, că, cu voia Măriei sale, Fortinbras îi cere Făgăduita încuviinţare De-a trece prin împărăţia lui Ştii unde-i locul de-ntîlnire. Dacă Măria-sa doreşte să mă vadă, Sosesc în grabă-n faţă-i să mă-nchin. Aşa să-i spui.
CĂPITANUL Stăpîne, la poruncă !
FORTINBRAS Să fii cu luare-aminte.
(Ies. Intră Hamlet, Rosencrantz, Guildenstern şi alţii.)

HAMLET A cui e oastea-aceasta, domnul meu ?
CĂPITANUL E, domnul meu, a regelui norveg.
HAMLET Şi, rogu-te, în ce scop e-adunată ?
CĂPITANUL In contra-unui ţinut de prin Polonia.
HAMLET Şi, cine-i, domnul meu, în fruntea ei ?
267
CĂPITANUL
E Fortinbras, al regelui nepot. HAMLET
Se-ndreaptă chiar spre inima Poloniei ? Sau spre-un ţinut al ei de la hotar ?
CĂPITANUL
La drept vorbind, şi ca să nu mă laud, Vrem doar să luăm un petic de pămînt, Nu pentru vreun cîştig, ci pentru faimă. N-aş da pe el nici cinci ducaţi arendă. Polonul sau norvegul n-ar lua Mai mult pe el vînzîndu-l chiar pe veci.
HAMLET Atunci polonul nu-l va apăra.
CĂPITANUL A şi trimis acolo întăriri.
HAMLET
Nici două mii de morţi, nici douăzeci De mii de galbeni nu vor fi de-ajuns Acestei vrăjbi pentru-o nimica toată, Aceasta-i buba care obrinteşte Din pace şi prea mult belşug şi sparge Pe dinăuntru făr-a da alt semn Decît prin moartea omului bolnav. Smerite mulţumiri, cinstite domn.
CĂPITANUL Cu Dumnezeu nainte, domnul meu.
ROSENCRANTZ Stăpîne, pot pleca ?
HAMLET Porniţi, v-ajung. *(Ies cu toţi, afară de Hamlet.)*
268
Cum fiece prilej mă-nvinuieşte ,
Dînd pinteni răzbunări-mi amorţite !l
Ce^i omul, dacă n-are alt gînd pe lume
De<4t să doarmă şi să se hrănească ?
Un dobitoc şi alt nimic mai mult.
Desigur, cel ce ne-a făcut cu-atîta
Cuprindere de minte să vedem
Ce-a fost şi ce va fi, nu ne-a-nzestrat
Cu-această judecată şi putere
Dumnezeiască, pentru-a le lăsa
Să prindă mucegai în sinea noastră.
Şi fie că-i becisnică uitare,
Sau poate doar sfială mişelească
Aceea ce mă face-a cumpăni
Prea mult asupra faptei plănuite,
Un gînd ce-i doar pe-un sfert înţelepciune,
Şi numai mişelie pe trei sferturi,
Nici eu nu ştiu de ce trăiesc spunîndu-mi :
(„Lucrul acesta trebuie să-l fac Şi am de ce să-l fac, şi îl voiesc
• Şi am puteri şi mijloace să-l fac.
j Mă-ndeamnă pilde mari cît tot pămîntul,. Şi-această oaste-mi stă de mărturie Cu numărul şi greutatea ei, C-un prinţ firav şi blînd care-o comandă» Al cărui duh purtat de-o sfîntă rîvnă îşi bate joc de piedicile sorţii, Iar tot ce-i nestatornic şi vremelnic într-însul, el le-aruncă-acum în faţa Norocului, primejdiei şi-a morţii, Spre cucerirea unei coji de ou". A fi om mare într-adevăr nu-nseamnă Să te frămînţi, doar pentru pricini mari,, Ci să te baţi chiar pentr-un fir de pai, Atunci cînd cinstea-ţi însăşi este-n joc, De ce mai stau pe gînduri, cînd un tată Ucis şi-o mamă pîngărită sînt îndemn pentru-al meu gînd şi pentru sînge. Şi las s-adoarmă tot, pe cînd privesc - Spre-a mea ruşine - douăzeci de mii De-ostaşi ameninţaţi să moară-ndata. Şi care numai pentru-o-nchipuire
269
\
Şi numai pentru umbra unei glorii Se duc la groapă cum s-ar duce-n pat, Se bat pentru un petic de pămînt în care nici n-au loc toţi să se lupte, Şi-n care nu-s nici locuri de mormînt Destule să-şi înmormînteze morţii. O, de-azi nainte, gîndurile-mi pline Să-mi fie, ori de sînge-ori de ruşine.
(Iese.)
SCENA 5
La Elsinor. O sală în castel. Intră regina, Horaţio.
REGINA Nu vreau s-o văd.
HORAŢIO
Dar stăruie. I-e mintea-i rătăcită ; S-o vezi, mai mare mila.

REGINA
Ce doreşte ? HORAŢIO
Vorbeşte mult de tatăl ei şi spune
Că lumea-i trădătoare, şi oftează,
îşi dă mereu cu pumnii-n piept, se-ncruntă
Şi bate din picior pentru nimica,
Vorbeşte în doi peri şi fără şir,
Dar cei care-o aud răstălmăcesc
Cuvintele-i lipsite de-nţeles,
Le cercetează şi le potrivesc
Cu-adaosuri pe bănuiala lor.
Cum dă din mîini, din cap, şi cum clipeşte,
îţi vine-a crede-n minte-i că se iscă
Şi gînduri limpezi, totuşi tare triste. Şi bine-ar fi sa i se mai vorbească, Ca nu cumva să semene gînd rău La cei cu-nchipuiri răuvoitoare.
REGINA Lăsaţi-o să se-apropie.
(Iese Horaţio.)
v, Mi-e sufletul bolnav. Cel cu păcat în orice semn se vede-ameninţat ; De-o veşnică nelinişte cuprins, Fugar mereu, se lasă singur prins.
(Intră Horaţio şi Ofelia.) OFELIA
Dar unde e regina prea frumoasa A Danemarcei ?
REGINA Draga mea Ofelia !
OFELIA *(cîntă)*
Cine-i vieţii tale drag Ţi-l ghicesc după toiag, După cuşma cu mărgele Şi-ncălţarea-i de-opincele.
REGINA
Domniţa mea, ce rost au vorbele-^astea ? OFELIA
i spus ceva ? ascultă numai :
A murit şi mi s-a dus,
Iarbă i s-a pus la căpătîi,
A murit şi mi s-a dus
I s-a pus o piatră de călcîi. f, of !
REGINA Dar, dragă Ofelia...
OFELIA
Rogu-te, ascultă : Cu giulgiu-i alb ca neaua de pe munte...
(Intră regele.)
REGINA Priveşte-o, vai, stăpîne...
OFELIA
Cu flori dalbe-mpodobit Şi la groapă, plîns l-au dus Şi cu lacrimi l-au stropit.
REGELE Ce-ai tu, gingaşă domniţă ?
OFELIA
Mulţumesc. Domnul vă aibă în pază. Se zice că bufniţa a fost odată fată de brutar. Doamne, noi ştim ce sîntem, dar nu ştim ce putem fi. Domnul fie-ţi oaspete.
REGELE
Tot cu gîndul la tatăl ei.
OFELIA
Rogu-te, nici un cuvînt despre asta. Dar dacă te-ntreaba cineva ceva, spune-i aşa :
Mîine-i sfîntul Valentin
Dis-de-dimineaţă,
La fereastră-ţi iată vin
Ca să-ţi fiu mireasă.
S-a sculat, s-a îmbrăcat,
I-a deschis îndată
Fata-n casă i-a intrat
N-a mai ieşit fată.
Draga de Ofelia !
REGELE
OFELIA
într-adevăr, să nu vorbesc cu păcat, mai are şi-un sfîrşit r.

Pe domnul nostru Isus Hristos,
E vai şi-amar de mine,
Băieţii toţi sînt nişte hoţi,
Zău, fie-le ruşine.
Mi-a spus nevastă c-am să-i fiu
Şi m-a pus jos, şl - i prea tîrziu. Iar el îi răspunde :
Pe soare jur că te-aş fi luat,
Dar ce-ai cătat la mine-n pat ?
REGELE De cînd e în starea asta ?
OFELIA
Nădăjduiesc că totul va fi bine. Trebuie s-avem răbdare,, dar nu pot să nu plîng la gîndul că o să-l culce în pămîntut rece. Fratele meu o să afle şi el : aşa că vă mulţumesc pentru bunele voastre sfaturi. Să-mi vie trăsura. Noapte bună,, doamnelor, noapte bună, dragele mele doamne, noapte bună,, noapte bună.
(Iese Ofelia.)
REGELE
Vă rog, purtaţi-i grijă. Urmăriţi-o De-aproape. *(Iese Horaţio.)* O, acesta e veninul Durerii ei adînci. El izvorăşte Din moartea lui Polonius. O, Gertrudo, Cînd vin răstriştile, nu vin în chip De singuratice iscoade, ci-n legiuni. Bătrînul omorît. Iar fiul tău, Năprasnic vinovat de ce păţeşte, E surghiunit. Şi drojdia răscolită A gloatei şuşoteşte nişte gînduri Urîte despre moartea lui Polonius ; Cît despre noi, am fost prea uşuratici Cînd ne-am pripit să-l ducem pe furiş La groapă. Şi Ofelia, rătăcită De sine şi de mintea-i fără care Un om e doar chip zugrăvit sau fiară. La urmă, şi-asta pune vîrf la toate,

întors pe-ascuns din Franţa, fratele-i, De veste zăpăcit, cu capu-n nori, E-ntărîtat de fel de fel de zvonuri Şi vorbe care-i ţiuie-n urechi De moartea lui Polonius şi tinzînd, Din gură-n gură, să mă-nvinuiască Pe mine însumi. O, regină scumpă, Asemeni unei ţinte vii-n bătaia T\Tecontenită-a unei guri de foc, Mă simt ucis de mii şi mii de ori.
REGINA Vai mie, ce e larma asta-afară ?
REGELE închideţi poarta. Unde mi-este garda ?
(Intră un gentilom.) Dar ce se-ntîmplă ?
GENTILOMUL
Fugi, măria ta.
Nici marea revărsată peste ţărmuri Nu cotropeşte-ogoarele mai lacom In graba-i aprigă, decît Laertes 'Ce-n fruntea unor cete răzvrătite Răstoarnă-mpotrivirea gărzii tale. în cale, gloata şi l-a pus stăpîn, Şi ca şi cum cu ea se-ncepe lumea, Uitînd de datină şi de trecut, Ea strigă : „L-am ales ! Laerte-i rege !" Căciuli şi guri şi mîini îl saltă-n slava : „Laert să fie rege, el e rege !"
REGINA
Ce vesel strigă ei pe căi greşite ! Aţi luat-o razna, cîinilor danezi !
REGELE Au spart şi porţile.
(Zgomot. Intră. Laertes înarmat şi cîţiva danezi cu el.)

LAERTES
Dar unde-i regele **? Staţi, domnii mai,** Vă rog afară.
DANEZUL Nu, mai bine-aici.
LAERTES
Vă rog, lăsaţi-mă o clipă. DANEZUL
Bine, bine. *(Ies ţe uşă.)* LAERTES
Vă mulţumesc. De pază staţi la poartă. O, rege josnic, dă-mi pe tatăl meu !
REGINA
O, fii pe pace, dragul meu Laertes. LAERTES
De-ar fi în mine doar un pic de sînge împăciuit, el mi-ar striga : „Bastard !" Pe tatăl meu, încornorat l-ar face, Iar dalba şi neprihănita frunte A mamei mele-atît de credincioase, Ar înfiera-o ca pe-a unei tîrfe.
REGELE
Ce te-a făcut, Laert, să te ridici Cu răzvrătire-atît de uriaşă ? Gertrudo, lasă-l. Pentru viaţa mea Nu-ţi fie teamă. De atîta har Dumnezeiesc e apărat un rege, încît trădarea nu poate răzbi La el, ci doar să îl întrezărească. Laertes, spune-mi, ce te-a-nverşunat ? Gertrudo, lasă-l. Vino, drag prieten, Şi spune-mi mie...

LAERTES Unde-i tatăl meu ?
REGELE
E mort.

REGINA Dar nu din vina lui.
REGELE
Tu, lasă-l
Să-ntrebe tot ce are de-ntrebat.
LAERTES
De ce-a murit ? Cu mine nu te joci ! în iad cu legămîntul de-nchinare, Şi ducă-se la dracu ce-am jurat ! Străfund de-abis să-nghită har şi suflet, Să fiu afurisit: că de-unde sînt înfrunt osînda veşnică, nu-mi pasă Nici de-astă lume, nici de cea de-apoi, întîmplă-se ce s-o-ntîmpla ! Vreau numai Pe tatăl meu să mi-l răzbun, şi-atît !
REGELE Şi cine oare te-ar putea opri ?
LAERTES
Nici lumea toată, doar voinţa mea. Mijloacele-mi, ca să vorbim de ele, Le voi gospodări atît de bine Că mult-puţine-mi voi atinge ţinta.
REGELE
Prietene, de vreme ce doreşti
Să afli adevăru-adevărat
Asupra morţii scumpului tău tată,
De ce stau scrişi în răzbunarea ta
Şi cei ce pierd şi cei ce trag foloase.
Şi duşmani şi prieteni deopotrivă,
Şi-i faci la fel răspunzători ?
278
LAERTES Pe duşmani doar !
REGELE
Atunci, vrei să-i cunoşti ? LAERTES
Acelor care mi-s prieteni buni Atît de drag eu braţele-mi deschid -Şi-asemeni pelicanului milos De viaţă dătător, am să le dărui Şi sîngele din vine.
REGELE
Ai vorbit
Ca nobil gentilom şi vrednic fiu. Că vină n-am în moartea lui Polonius De care sînt adînc îndurerat, Vei înţelege tot atît de bine Cum vezi cu ochii tăi lumina zilei.
(Zgomot în culise.)
DANEZUL Deschideţi-i să intre.
LAERTES
Asta ce-i ? Ce-nseamnă zgomotul acesta iar ?
(Intră Ofelîa.)
O, arşiţă, usucă-mi mintea ! Lacrimi De şapte ori sărate-orbiţi-mi ochii, Să nu mai ştiu, să nu mai văd cu ei. Pe cer, sminteala ta va fi plătită în cumpăna dreptăţii-atît de greu, Că talerul va-ncovoia vergeaua. O, floare-a primăverii, scumpă fată, Duioasă soră, dulcea mea Ofelia ! O, ceruri, cum e oare cu putinţă, Lumina duhului unei fecioare
277
Să fie pieritoare tot atît Ca suflul vieţii unui om bătrîn ? Că firea omului se subţiază în dragoste şi-n destrămarea ei Trimite pe-urma celui prea iubit Tot ce-i de preţ în sine-şi.
OFEL1A *(cînta)*
Cu capul gol în raclă mi l-au pus3 Vai, puiu mamii, nani, nani, nani, Şi-n groapă lacrimi multe-au curs. Rămîi cu bine, porumbelul meu.
LAERTES
Şi-n toate minţile de-ai fi, şi-ai vrea Să-mi dai imbold n-ai izbuti mai bine !
OFELIA *(cînta)*
Să-i tot cînţi, vin' jos, vin' jos Şi să-i strigi să cadă jos.
O cît e de potrivit refrenul ăsta. E povestea unchiului necredincios care a furat pe fata stăpînului.
LAERTES
Nimicurile astea au totuşi un tîlc.
OFELIA
Uite flori de rosmarin ca să-ţi aduci aminte ; te rog, iubitule, să nu mă uiţi. Şi iată şi panseluţe, florile gmdului ca să te gîndeşti.
LAERTES
învăţătură trasă din nebunie : gîndul şi amintirea îmbinate.
OFELIA
Uite şi sulfină pentru tine şi căldăruşe, uite şi floarea raiului pentru tine. Şi uite am ceva şi pentru mine, să le zicem florile harului sfintei duminici. Şi tu trebuie să porţi

floarea raiului, dar nu ca mine. Uite şi o mărgărită. Aş fi doiit să-ţi dau şi cîteva viorele, dar toate s-au veştejit cînd a murit tata. Se zice că a murit de moarte bună.
(cînta) Că doar dragul de Robin e bucuria mea...
LAERTES
Durere, patimi, gînd şi chiar şi iadul Prin ea se schimbă-n har şi-n gingăşie.
OFELIA *(cînta)*
Şi n-are să mai vie ? Şi n-are să mai vie ? E mort şi îngropat Culcat pe-al morţii pat. Nicicind n-o să mai vie. Cu barba-i colilie, Cu pletele lui sure, Departe mi s-a dus ; Amarul mi-e nespus Şi domnul pază-i fie.
Şi tuturor sufletelor creştineşti ! Pre tine, Doamne, te rog. Domnul fie cu voi.
LAERTES Vezi tu asta, Dumnezeule ?
REGELE
Laertes, vreau să-mpărtăşesc durerea-ţi,
Altminteri îmi tăgăduieşti un drept;
Te du acum, şi-alege-ţi din prieteni
Pe cei ce-i socoteşti mai înţelepţi
S-asculte şi să judece-ntre noi.
Şi de-or găsi că am avut amestec
Cu mîna mea sau printr-o altă mînă, *(,*
îţi dau regatul meu, coroana, viaţa,
Şi tot ce am, spre-a te despăgubi.
Dar dacă nu, spre mine-atunci îndreaptă-ţi
279
Cu mulţumire-a ta răbdare-ntreagă, Şi-mi voi uni strădania cu-al tău suflet Să-i pot da cuvenita mîngîiere.
LAERTES
Aşa să fie. Moartea lui ciudată, Şi tainica-i înmormîntare, fără Podoabe, spadă, stemă pe-al lui trup, Şi nici alai măreţ şi nici prohod, îmi strigă de se-aude ca un glas Pornit din ceruri pînă la pămînt Că trebuie să aflu.
REGELE
Vei afla.
Şi unde-i vina, cadă şi securea !
Te rog, urmează-mă.
(Ies.)
SCENA 6
Altă sală în castel. Intră Horaţio şi un slujitor.
HORAŢIO
Cine sînt cei care vor să-mi vorbească ? SLUJITORUL
Nişte marinari, stăpîne ; şi spun că ar avea scrisori pentru •domnia ta.
HORAŢIO Lasă-i să intre.
(Slujitorul iese.)
N-aş şti din care parte-a lumii pot Primi salut, de nu-i de la Hamlet.
(Intră marinarii.) 280
1NT1IUL MARINAR Domnul să te binecuvînteze, stăpîne.
HORAŢIO Şi pe tine de asemenea.
ÎNT1IUL MARINAR
Aşa o să şi facă, stăpîne, dacă vrea el. Am o scrisoare pentru domnia-ta - e de la solul trimis în Englitera - dacă te cheamă Horaţio, după cum mi s-a spus.
HORAŢIO *(citeşte)*
„Horaţio, după ce vei fi citit acestea, înlesneşte acestor oameni să ajungă pînă la rege; îi aduc nişte scrisori. Eram abia de două zile în largul mării cînd se luă după noi o corabie de piraţi, bine înarmată. Şi cum înaintam destul de încet, n-am avut altă scăpare decît în vitejie. în încăierare, am sărit pe puntea lor. Dar chiar în clipa aceea s-a desprins de corabia noastră şi astfel, singur, am rămas prizonier. S-au purtat cu mine ca nişte tîlhari plini de omenie. Ştiau ei ce fac! Le dau prilejul să încheie un tîrg bun. Fă în aşa fel ca să-i ajungă regelui scrisorile ce i-am trimis şi aleargă la mine cu graba cu care ai fugi de moarte. Am să-ţi şoptesc la ureche cîteva vorbe care au să te lase mut. Sînt totuşi prea nevinovate pentru, greutatea faptelor. Oamenii aceştia de treabă te vor aduce la mine. Rosencrantz şi Guildenstern călătoresc înainte spre Englitera. Am multe să-ţi spun despre ei. Rămîi cu bine Acela pe care-l ştii al tău, Hamlet".
Veniţi cu mine şi-nmînaţi de grabă Scrisorile, şi fiţi-mi călăuze Spre cel ce v-a trimis.
(Ies.) 281
SCENA 7
O *sală în castel. Intră regele* ***şi Laertes***
REGELE

Acuma conştiinţa ta nu poate Să nu-mi pecetluiască izbăvirea. Păstrează-mi deci în inimă un loc De bun prieten, căci ai auzit Şi te-ai încredinţat că omul care L-a omorît pe tatăl tău a vrut Să-mi ia viaţa.
LAERTES
Pare-a fi a$u.
Dar spune-mi din ce pricină n-ai luat Măsuri în contr-acestor fapte-atît De sîngeroase şi nelegiuite, Aşa cum grija ta de tine însuţi Şi gîndu-ţi înţelept şi cîte toate Ţi le cereau ?
REGELE
Din două-anume pricini Ce poate-ţi vor părea neînsemnate, Dar pentru mine-s foarte cu temei. Regina, mama lui, prin el trăieşte. Cît despre mine - pacoste, sau poate Norocul meu - mi-s sufletul şi viaţa De ea legate atît de strîns, încît, Ca steaua ce nu-şi iese din orbită, Nu pot fără de ea. Pe lîngă asta - Şi-i tocmai ce mă-mpiedică să-i cer în public socoteală - e iubirea Pe care tot poporul meu i-o poartă Şi scaldă-n ea greşelile-i, scoţînd Ca apa ce preschimbă lemnu-n piatră Podoabe din chiar lanţurile lui. Aşa încît săgeţile-mi, tăiate

Din lemn prea slab să-şi poată face drum Pe-un vînt năprasnic, s-ar întoarce-n arcu-mî, în loc s-ajungă unde le-am ţintit.
LAERTES
Eu am pierdut un tată-atît de vrednic Şi-o soră-n stare deznădăjduită, Şi care - dacă lauda mai poate Să-ntoarcă-n loc ce nu mai e - a fost în vremea de-azi o pildă fără seamăn Prin meritu-i. Dar răzbunarea vine !
REGELE
Să nu-ţi strici somnul pentru grija asta. Nu trebuie să crezi că sînt croit Dintr-un ţesut atît de rar şi moale Că pot fi zdravăn zgîlţîit de barbă Şi să îmi pară glumă. Mai mult *încă :* Iubeam pe tatăl tău ; dar mă iubesc Pe mine însumi. Şi nădăjduiesc Că asta te va face să-nţelegi...
(Intră un sol cu scrisori.)
G
e veşti
SOLUL
Scrisori de la Hamlet, stăpîne. Reginei, una. Regelui, cealaltă.
REGELE
Scrisori de la Hamlet ? Dar cin' le-aduce ? SOLUL
Se 2ke că-s matrozi. Nu i-am văzut. Horaţio mi le-a dat. El le-a primit Din mîna celui care le-a adus.
REGELE
Laertes, vei şti tot. *(Către sol.)* Ne lasă singuri
(Citeşte.)

I
„înalt prea puternic stâpîne, află că am fost lăsat gol şi despuiat pe. ţărm, în regatul tău. Mîine voi cerşi învoirea să pot vedea regeasca-ţi faţă : şi după ce mai întîi îţi voi fi cerut iertare, îţi voi povesti pricina neaşteptatei şi prea ciudatei mele întoarceri. Hamiet."
Ce-nseamnă asta ? 'Ntorsus-au cu toţii ? Să fie-nşelăciune, sau nimic ?
LAERTES
Scrisu-l cunoşti ?
REGELE
E a lui Hamiet: Iar sub iscălitură scrie „singur". Ce sfat îmi dai ?
LAERTES
Nici eu nu ştiu. însă lasă-l să vie, Că inima-mi bolnavă clocoteşte La gîndul că-i voi spune în obraz : „Ştiu, tu ai făcut asta !"
REGELE
De-i aşa -
Şi cum n-ar fi aşa, şi cum, altminteri ? -Vrei tu s-asculţi de sfatul meu, Laertes ?
LAERTES Stăpîne, doar de nu mă-ndemni la pace.
REGELE
La pacea sufletului tău, Laertes De Hamiet s-a întors din drum cu gînd Să nu mai plece, atunci îl voi supune La o-ncercare ce-mi rnijeşte-n minte Şi-n care fără greş îşi află moartea. Şi nici un zvon nu va zvoni de rău La moartea-i. însăşi mama lui va spune 'Că nimeni alt n-a fost de vină, afară De ceasul rău.
LAERTES
Stăpîne-am să te-ascult. Cu-atît mai mult, de faci aşa încît Să-ţi fiu unealtă.
REGELE
Se şi potriveşte.
De cînd cu lipsa ta, s-a tot vorbit, De faţă cu Hamiet, de-o-ndemînare în care zice-se, că n-ai pereche. Din

meritele-ţi toate laolaltă Pe-acesta numai ţi - 1 invidiază, Şi-i tocmai cel mai ne-nsemnat în ochii-mk
LAERTES Stăpîne, care-i meritul acesta ?
REGELE
O panglică-n tichia tinereţii, Dar şi folositoare, tineretul Se-mbracă în veşmîntul cel uşor Al nepăsării, cum cei vîrstnici poartă Samuru-ntunecat, în potrivire Cu sănătatea şi-ncruntarea lor. Sînt două luni de cînd a fost pe-aci Un gentilom normand. Eu pe francezi I-am cunoscut, m-am războit cu ei; Sînt straşnici călăreţi. Viteazul ăsta Părea un vrăjitor ; înfipt în şa, Ştia să-şi joace-atît de minunat Frumosu-i cal, încît părea crescut Şi ca turnat pe el. Eram atît De uluit, că tot ce născoceam : Galopuri, salturi, jocuri, să-l întrec, Era-n zadar.
LAERTES Şi zici, era normand >
REGELE Normand era.
284
2£5
LAERTES Pe viaţa mea,-i Lamord !
REGELE Chiar el !
LAERTES
îl ştiu de mult. E-într-adevăr podoaba Şi piatra nestemata-a-ntregii naţii.
REGELE
Ne-a spus ce crede despre tine,
Că ai atîta măiestrie-n jocul
Şi meşteşugul luptei, mai ales
La spadă-ncît a spus în gura mare
C-ar fi nemaivăzut să fie vr'unul
Să-ţi ţie piept. Şi s-a jurat că-n ţară
La el nu se găseşte spadasin
Cu ochiul, garda, şi-agerimea-n stare
Să-ţi stea-mpotrivă. Iar de-aceste spuse,
Hamlet, în pizma lui, e-atît de-acrit,
Că nu mai are-alt dor şi altă rugă
Decît să vii-napoi cît mai curînd,
Cu tine să se poată măsura.
Din treaba asta...
LAERTES
Care ni-i folosul ? REGELE
Laert, iubitu-l-ai pe tatăl tău ? Sau eşti doar o icoană a durerii, Un chip lipsit de suflet...
LAERTES
Ce mă-ntrebi ? REGELE
Nu vreau să spun că pun la îndoiala Că l-ai iubit pe tatăl tău. Dar ştiu Că dragostea se naşte-n timp şi văd
286
Din fel de fel de fapte cu temei
Că timpu-i suflă-n focu-i şi-n scînteia-i.
In chiar văpaia dragostei trăieşte
Ceva pe care vremea-ncet îl stinge ;
Nimic nu-i tot mereu desăvîrşit ;
Desăvîrşirea-mpinsă prea departe
Sortită-i morţii prin prea plinul ei.
Iar ceea ce noi vrem să facem, trebui
Făcut atunci cînd vrem. Iar „vrem" acesta,
Se schimbă, şovăie,-ntîlneşte piedici
La fel de multe cîte braţe, guri
Şi cîte lucruri se găsesc pe lume,
Iar „trebuie" acesta este-asemeni
Suspinului bolnav care te doare
în clipa cînd răsufli. Dar să punem
Pe rană degetul : Hamlet se-ntoarce.
Tu ce-ai de gînd să faci ca să te-arăţi
Al tatălui tău fiu cu-adevărat,
Nu numai în cuvinte ?
LAERTES
Să-i tai gîtul în timpul sfintei slujbe.
REGELE
Pentru-omor

Altar pe lume nu-i ca să-l oprească Nici stăvili nu-s în faţa răzbunării. Dar, dragul meu Laert, de vrei s-asculţi, închide-te o vreme-n casa. Hamlet întors aci, va şti că eşti în ţară. Voi face să fii ridicat în slăvi Cu el de faţă, ca maestru al spadei, Ca faima ta, făcută de francez, Să strălucească înc-o dat-atîta Şi faţă-n faţă-ajunşi, într-un sfîrşit Vom pune rămăşag pe capul vostru. Mărinimos şi lăsător din fire, Hamlet, nebănuind nimic, nu are Să cerceteze spadele, şi-atunci Va fi uşor, cu vreo scamatorie,

S-alegi o sabie cu vîrful slobod Şi dintr-o lovitură măiestrită, Plăteşte-i !

LAERTES

îi plătesc - şi pentru asta Voi unge spada mea cu o unsoare Pe vremuri cumpărată la un vraci, Atît de-otrăvitoare-ncît de-nmoi în ea un ascuţiş, cînd dă de sînge, Nu-s oblojeli pe lume-alcătuite Din ierbi de leac culese-n nopţi cu lună, Să vindece pe-un ins de-abia zgîriat. îmi ung al spadei vîrf cu-acea unsoare, Uşor apoi îl zgîrii şi e mort.

REGELE

La treaba asta să ne mai gîndim,
Să cumpănim şi mijlocul şi clipa
Prielnice ca să ne-atingem ţinta.
Că greş de-om da şi sîntem luaţi la ochi,
Mai bine nici să nu mai fi-ncercat.
De-aceea s-ar cădea la planul nostru
Să adăugăm un altul, ca să poată
Să fie-nlocuit la trebuinţă.
Ia stai. Ia să vedem. Un rămăşag
De mare preţ vom pune pe voi doi ;
Da, asta-i :
în focul luptei, cînd veţi fi-nsetaţi,
- Tu vei zori din răsputeri spre asta -
Şi-o cere de băut, eu voi fi gata
Cu-o cupă anume. E de ajuns o gură,
Şi de-a scăpat de spada-ţi otrăvită,
Noi treaba ne-am făcut-o. Ce se-aude ?
(Intră regina.) Regină scumpă, ce s-a întîmplat ?

REGINA

Nenorocire una după alta. Laertes, sora ta s-a înecat.

LAERTES

S-a înecat ? Cum ? Unde ? REGINA

E lingă rîu o salcie plecată Ce frunza-i sură-n ape şi-oglindeşte. Purtînd cununi ciudate de urzici, De margarete şi de gălbinele Şi floarea roşie căreia păstorii îi zic c-un nume de ruşine, dar Fecioarele sfioase-i spun cervană - Acolo ea-ncercînd să se agate, S-anine ierburile-i împletite De ramurile plîngătoare,-o creangă Vrăjmaşă ruptu-s-a şi dintr-o dată, Cu-ale ei podoabe cîmpeneşti Cu tot, căzut-a-n rîul plin de lacrimi. Veşmintele-i, umflmdu-se de ape, O duseră, o vreme, ca pe-o nimfă. Cînta-ntre timp frînturi de cîntec Nedîndu-şi seama de răstrişte, ea, De parcă se găsea în lumea ei Născută şi crescută chiar acolo. Dar asta nu putea să ţină mult. La urmă, valurile-i, grele de-apă Au tras la fund în nămolos mormînt Pe biata fată, smulsă de la cîntu-i Cel prea duios.

LAERTES Vai mie, s-a-necat ?

/echi

Da, s-a-necat !

REGINA

LAERTES

Te plîng destule ape-acum, Ofelia,
Şi lacrimile mele-s de prisos.
Aşa ni-i dat. Şi chiar de ni-i ruşine,
îşi are firea legile. Mă duc
Să plîng, s-alung din mine slăbiciunea.

Adio, rege. Vorbele-mi de foc
Ar izbucni să pîrjolească totul,
De nu le-ar stinge deznădejdea **mea.**

(Iese.)

REGELE

Să-l urmărim, Gertrudo. Anevoie Am potolit cumplita lui mînie Şi teamă mi-i că izbucneşte **iar.** De-aceea, să-l urmam.

(Ies.)

ACTUL V

SCENA 1

La Elsinor. Un cimitir. Intră doi gropari cu bîrleţe.

ÎNTÎIUL GROPAR

Şi-o să mai aibă ea parte de întnormîntare creştinească, dacă şi-a făcut seama singură ?

AL DOILEA GROPAR

Păi dacă-ţi spun eu ! Aşa că apucă-te de-i sapă groapa. Judecătorul a văzut cum stau lucrurile şi a găsit că trebuie s-o îngroape creştineşte.

ÎNTÎIUL GROPAR

Cum se poate una ca asta? Doar dacă s-a înecat fără să vrea, apărîndu-şi viaţa.

Aşa o fi.

AL DOILEA GROPAR

ÎNTÎIUL GROPAR

Mai degrabă şi-a făcut seama, altcum nu se poate. Aci stă tot şiretlicul : dacă mă înec de bună voie, s-a întîmplat o faptă. Şi o faptă are trei părţi : adică să înfăptuieşti, să împlineşti, şi să duci la bun sfîrşit. Aşa că tragem confuzia că s-a înecat de bună voie.

AL DOILEA GROPAR Ia ascultă cumetre...

ÎNT1IUL GROPAR

Stai să vezi ! Apa e aici. Bun !... Omu-i acolo ? Bun !... Dacă omul merge spre apă şi se îneacă, asta înseamnă, vrînd-nevrînd, că el singur s-a dus. Bagă la cap ! Dar dacă apa vine la el şi - 1 îneacă, va să zică nu s-a înecat singur. în confuzie, acela nu-i vinovat de moartea sa, nu-şi scurtează viaţa.

AL DOILEA GROPAR

Oare aşa sună legea ?

ÎNTÎIUL GROPAR

Păi sigur. Legea judecătorului de construcţie. AL DOILEA GROPAR

Vrei să ştii cum vine treaba ? Dacă n-ar fi fost femeie de neam mare, n-ar fi îngropat-o în pămînt sfinţit.

ÎNTÎIUL GROPAR

Că bine zici ! Ţi-e mai mare mila să vezi că cei sus-puşi pe lumea asta au mai mult drept să se înece sau să se spânzure decît bieţii creştini de rînd. Hai ! Dă-mi lopata. Nici nu-i pe lume nobil mai de soi decît grădinarul, muncitorul cu sapa şi groparul. Ei au moştenit meseria lui Adam.

AL DOILEA GROPAR Şi ce, Adam era boier de neam ?

ÎNTÎIUL GROPAR A fost cel dintîi care a purtat arme ca nobilii.

AL DOILEA GROPAR Cum asta ? Că n-avea arme de loc.

ÎNTÎIUL GROPAR

Ce, eşti păgîn ? Cum tălmăceşti sfînta scriptură ? Scriptura spune că Adam săpa. Dar ce, sapa nu-i o armă ? Să te mai întreb ceva ; dacă nu eşti în stare să-mi răspunzi la întrebare., spune-o fără înconjur.

AL DOILEA GROPAR

Zi!

ÎNTÎIUL GROPAR

Cine clădeşte mai trainic decît zidarul, dulgherul şi meşterul de corăbii ?

AL DOILEA GROPAR

Cel care face spînzurători. Prin clădirea lui se perindă chiriaşii cu miile.

ÎNTÎIUL GROPAR

Pe legea mea, îmi place că eşti deştept. Bună-i spînzură-toarea, dar în ce fel e bună ? E bună pentru cei care fac râu. Tu rău faci cînd spui că spînzurătoarea e mai trainic zidită decît biserica : în confuzie, spînzurătoarea ar fi bună şi pentru tine. Hai, mai caută.

AL DOILEA GROPAR

Cine clădeşte mai trainic ca zidarul, meşterul de corăbii şi dulgherul ?

ÎNTÎIUL GROPAR Dar spune o dată, fără glumă.

AL DOILEA GROPAR Iaca, acuma spun...

ÎNTÎIUL GROPAR

Ei?

AL DOILEA GROPAR Zau ca nu pot !

(Intră Hamlet şi Horaţiu, care ranân la o parte.)

ÎNTÎIUL GROPAR
Nu-ţi mai frămînta creierii de pomană. Că măgarul îndărătnic tot nu-şi schimbă năravul dacă-l baţi. Cînd ţi-o mai pune cineva întrebarea asta, să-i spui că groparul. Locuinţele pe care le face el ţin pînă la judecata de apoi. Hai, du-te pîn' la cîrciumă de adă o cană de rachiu.
(Iese al doilea gropar.) 293 i
INTÎIUL GROPAR *(sapa şi cîntă)*
în tinereţe cînd iubeam, iubeam, Ce dulce în braţe strîngeam, Ce vremuri pline de folos, Cînd pe toate le întorceam pe dos.
HAMLET
Omul ăsta nu-şi dă seama ce face ? Cîntă în timp ce sapă un mormînt.
HORAŢIO Obişnuinţa l-a făcut nepăsător.
HAMLET
Aşa e ! Mîna nemuncită e mai simţitoare. INTÎIUL GROPAR *(cîntă)*
Dar bătrîneţea cu pas mic în gheara ei m-a înhăţat Şi sub pămînt m-a îngropat Ca pe un lucru de nimic.
HAMLET
Hîrca aceasta avea şi ea o limbă şi putea cînta. Şi cum o mai dă de-a rostogolul nemernicul cela, de parcă ar fi falca lui Cain, cel care a săvîrşit întîiul omor. Şi asta, de care îşi bate joc dobitocul, poate că o fi căpăţîna unui politician ; vreunul care era în stare să-l tragă pe sfoară şi pe bunul Dumnezeu.
HORAŢIO
Se prea poate, măria ta.
HAMLET
Sau al vreunui curtean, care se pricepea să zică : „Bine v-am găsit, scumpul meu stăpîn ! Cum vă mai merge, bunul meu stăpîn ?" Ar putea fi al seniorului cutare, care lăuda
294
calul seniorului cutare, cu gîndul că o să-i fie dăruit. Şi de ce nu ?
HORAŢIO
Fără îndoială, măria ta.
HAMLET
Chiar aşa e. Iar acum a luat-o în primire jupînul Vierme, scofîlcită şi lovită peste falcă de sapa unui gropar. Ce adîncă prefacere, dacă am fi noi destul de iscusiţi ca s-o vedem. Oare aceste oseminte nu au preţuit nimic atunci cînd au fost făcute, dacă ajungi să joci arşice cu ele ? Numai la gîndul ăsta, ale mele mă dor.
INTÎIUL GROPAR
Sapa şi hîrleţul, şi hîrleţul,
Şi giulgiul...
0 groapă-n cimitir
E de-ajuns pentru-aşa musafir.
(Scoate la iveala o hîrcă.) HAMLET
încă una ! De ce n-ar fi aceasta căpăţîna unui avocat ? Unde i-or fi acum vicleşugurile, chiţibuşurile, pricinile, cîşti-gurile, şi toată iscusinţa ? Cum de poate îndura ca ticălosul cela mojic să-l pocnească peste scăfîrlie ou lopata lui murdară şi nu-l dă în judecată pentru loviri şi răniri ? Hm ! Fîrtatul asta poate că era pe vremuri un mare cumpărător de pămîn-turi, cu zapise, ţidule, amenzi, privilegii şi garanţii. Cu atîta privilegiu s-a ales din toate privilegiile lui : capul lui care nu visa decît pămînturi, îi e plin cu pămînt. Oare martorii şi răsmartorii lui o să-i poată garanta din toată agonisita lui măcar atît cît ai întinde cîteva contracte ? Toate actele moşiilor sale ar încăpea cu greu în cutia asta. Şi sigur că nici chiar moştenitorul n-o să aibă parte de mai mult. Hai, ce zici ?
HORAŢIO Nici o iotă mai mult, măria ta.
HAMLET Oare nu se fac pergamentele din piele de oaie ?
295
HORATIO
Da stăpîne, ca şi din piele de viţel. HAMLET
Oi şi viţei sînt cei ce-şi pun încrederea în ele. Am să vorbesc cu omul cela. A cui e groapa asta, prietene ?
1NTÎIUL GROPAR
A mea, domnule.
(cîntă)
O groapă-n cimitir
E de-ajuns pentru-ăst musafir.

HAMLET
Adevărat o fi a ta. Doar stai într-însa. ÎNTÎIUL GROPAR
Dumneata stai deasupra, domnule, aşa că nu e a dumitaie. Cît despre mine, chiar dacă nu stau în ea, tot a mea e.
HAMLET
Stai în ea, fiindcă eşti în ea şi zici că e a ta. Doar e pentru morţi nu pentru cei vii. Aşa că minţi !
ÎNTÎIUL GROPAR
Şi minciuna mea e vie, domnule, o să vie înapoi de la mine la dumneata.
HAMLET Cine-i omul căruia îi sapi groapa ?
ÎNTÎIUL GROPAR
Nu-i nici un om.
HAMLET Atunci, cine-i femeia ?
ÎNTÎIUL GROPAR Nu-i nici o femeie.
296
HAMLET
Atunci, cine o să fie îngropat într-însa ? ÎNTÎIUL GROPAR
Cineva care a fost femeie, domnule ; dar a răposat. Dumnezeu s-o odihnească.
HAMLET
încăpăţînat mai e hoţomanul ! Trebuie să-i vorbeşti ca din carte, altfel te omoară cu glumele lui în doi peri. Doamne, Horaţio, am băgat de seamă de trei ani încoace că vremea noastră s-a făcut atît de subţire, încît ţăranul se ţine în pas cu nobilul de la curte şi - 1 calcă pe picioare. De cîtă vreme eşti gropar ?
ÎNTÎIUL GROPAR
Din toate zilele anului. Am început să sap în *ziua.* în care răposatul rege Hamlet l-a învins pe Fortinbras.
Cît e de-atunci ?
HAMLET
ÎNTÎIUL GROPAR
Nici atîta lucru mu ştii ? Orice nătărău ştie asta. Era în *ziua* cînd s-a născut Hamlet cel tînăr, cel **care-i** nebun şi l-au trimis în Englitera.
HAMLET
Ce spui ? Şi de ce l-au trimis în Englitera ? ÎNTÎIUL GROPAR
Ei, fiindcă era nebun ; acolo o să-i vină mintea la cap ; şi dacă nu-i vine, nu e nici o pagubă.
De ce?
HAMLET
ÎNTÎIUL GROPAR
Acolo n-o să se bage de seamă, fiindcă pe-acolo oamenii sint tot asa de nebuni ca el.
297
HAMLET Şi cum de-a înnebunit ?
INTÎIUL GROPAR Se zice că într-un chip foarte ciudat.
HAMLET Cum anume ?
INTÎIUL GROPAR Păi... pierzîndu-şi minţile.
HAMLET Dar de unde i-a venit nebunia ?
INTÎIUL GROPAR
De unde să-i vie ? De aici, din Danemarca. Am fost aci gropar, ca om în toată firea şi ca băiat tînăr, vreme de treizeci de ani.
HAMLET
Cît timp zace un om în pămînt, pînă ce putrezeşte ? ÎNTÎIUL GROPAR
De ! Cînd nu e gata putrezit înainte de moarte - că. vedem în zilele noastre multe mortăciuni descarnate care abia de mai ţin pînă le bagi în pămînt - apoi trebuie să ţină vrea opt, nouă ani. Un tăbăcar ţine nouă ani.
HAMLET De ce el mai mult decît altul ?
ÎNTÎIUL GROPAR
Apăi, domnule, pielea îi e aşa de argăsită de meseria lui, că nu primeşte apa multă vreme. Şi apa e prăpădul cel mai grozav pentru păcatele astea de hoituri. Uite o căpăţînă ! Căpăţîna aceasta a stat în pămînt douăzeci şi trei de ani.
HAMLET
A cui era ?
298
ÎNTÎIUL GROPAR A unui smintit de fecior de lele. A cui crezi ?
HAMLET Habar n-am.
ÎNTÎIUL GROPAR
Mînca-l-ar ciuma de zănatec i O dată **mi-a turnat în cap** o sticlă de vin de Rin. Hîrca asta, domnule, **e a lui Yorick**
măscăriciul regelui.

Asta?
Chiar asta !
HAMLET
ÎNTÎIUL GROPAR
HAMLET
Dă-o încoace ! *(Ia hîrca în mină.)* Vai, bietul Yorick *X* L-am cunoscut, Horaţio. Era un om plin de haz şi de **o** minunată fantezie. De mii de ori m-a dus în cîrcă şi acum cît mi se îngrozeşte mintea ! **îmi** vine rău. Aci se deschideau buzele, pe care le-am sărutat de atîtea ori. Unde-ţi sînt poznele ?• Tumbele ? Cîntecele ? Sclipirile acelea de veselie, care stîrneau hohote^ la masă ? N-a mai rămas nici una, ca să-şi rîdă de strîmbătura ta de-acum ? Stai cu fălcile încleştate ? Du-te pînă în iatacul frumoasei doamne şi spune-i că, chiar de i-ar fi sulimanul de un deget de gros, tot aci o să ajungă. Fă-o să rîdă de gluma asta bună. Dar, te rog, Horaţio, spune-mi **un** lucru.
HORAŢIO
Ce anume, măria-ta ?
HAMLET Crezi oare că Alexandru arăta ìa fel în pămînt >
HORAŢIO întocmai.
299
HAMLET Şi tot aşa mirosea ? Puah !
(Pune jos tidva.) HORAŢIO
Tot aşa, stăpîne.
HAMLET
La ce josnice întrebuinţări putem coborî, Horaţio ! Şi de ce n-am putea să căutăm cu închipuirea urma nobilei ţărîne a lui Alexandru, pîna ce o găsim astupînd o vrană de butoi?
HORAŢIO
Ar însemna să priveşti lucrurile într-un chip prea neobişnuit.
HAMLET
Nicidecum, pe legea mea. Poţi urmări asta, cu gîndul plin •de sfială şi ţinînd seama de ceea ce pare cu putinţă. Cam în felul acesta : Alexandru a murit, Alexandru a fost îngropat, Alexandru s-a prefăcut în ţărînă. Ţărîna e pămînt. Din pămînt facem lut. Şi cu lutul acesta în care s-a preschimbat el, ■de ce n-ar putea cineva să astupe un butoi cu bere ?
Cezarul mort şi-ajuns niţel pămînt Azi umple-o bortă şi-apără de vînt. Ast pumn de lut, mai ieri a lumii falã, Cu viscolul se luptă-n tencuială ! Dar sst ! La o parte : vine regele.
(Intră o procesiune de preoţi. Trupul Ofeliei purtat în sicriu deschis, urmat de Laertes şi de bocitoare. Regele, regina, suita lor etc.)
HAMLET
Regina, curtea. Cine-i dus la groapă Şi c-un tipic atît de mult trunchiat ? Pesemne răposatul şi-a pus singur, Cu mîna deznădejdii, capăt vieţii, Era un om de seamă. Să ne-ascundem, Şi să vedem.
(Hamlet şi Horaţio se ascund.) 300
LAERTES Ce rugăciuni urmea2ă ?
HAMLET
E Laertes. Un foarte vrednic tînăr. Să vedem.
LAERTES Ce rugăciuni urmează ?
1NTIIUL GROPAR
I s-a slujit atît cît s-a putut Căci moartea ei a dat de bănuit, Şi dacă n-ar fi fost porunca-naltă Ce-a-nfrînt canonul cel bisericesc, în groapă nesfinţită-ar fi fost pusă S-aştepte pîn' la trîmbiţa de-apoi. în loc de milostive rugăciuni, Pietriş, tăciuni şi cremeni ar fi fost Asupră-i aruncate. Iată însă Că feciorelmcele-i cununii I-au fost îngăduite şi tot astfel Podoabele-i de fată şi-nsoţirea Cu clopote la locul cel de veci.
LAERTES Atît şi alt nimic ?
ÎNTÎIUL PREOT
Atîta tot.
Ar fi să pîngărim sfinţita slujbă A morţilor, de i-am cmta prohodul Ca celor duşi cu sufletu-mpăcat.
LAERTES
Culcaţi-mi-o-n pămînt dacă-i aşa Şi din frumosu-i trup neprihănit Să crească viorele. Află-acum, Tu, preot nemilos, ca sora mea L^Tn înger fi-va-n cer cînd ai să urli Tu-n iad.
301
HAMLET
Cum, e chiar Ofelia ? REGINA *(punîndu-i flori)*
Pllpînde flori pentru plăpînda floare : Rămîi cu bine. Am nădăjduit Să fii a lui Hamlet al meu soţie.
•Credeam s-aştern cu flori un pat de nuntă, Iar nu mormîntul tău, fecioară blîndă.
LAERTES

Năpastă întreită sa se-abată
De zeci de ori pe blestematul cap
A cărui faptă ucigaşă-a scos
Din minţi gîndirea ta cea cumpătată !
O clipă încă, n-aruncaţi pămînt
Asupră-i. S-o mai ţin o dată-n braţe.
(Sare-n groapă.)
Acum zvîrliţi pe mort şi viu ţărînă, Din şesu-acest un munte să-nălţaţi Mai sus ca Pelionul sau cerescul Şi-albastrul vîrf al muntelui Olimp.
HAMLET *(înaintînd)*
Dar cine-i cel ce-n marea lui durere Se vaită în ouvinte-atît de-umflate, Cel care-amestecă-n jelania lui Chiar stelele pribege şi le-opreşte Ca să-l asculte buimăcite ? Iată, Sînt eu, Hamlet al Danemarcii.
(Sare în mormint.) LAERTES
Dracul **Să-ţi** ieie sufletul.
(Se încaieră cu el)
302
HAMLET
Ce strîmb te rogi. Ia-ţi mîna, rogu-te, din gîtul meu, Că făr-a fi aprins, nici mînios, Ceva e-n mine totuşi de primejdie, Şi-ai fi cuminte dacă ţi-ar fi teamă. Jos mîna.
REGELE
Despărţiţi-i.
REGINA
O, Hamlet... TOŢI Dar, domnilor...
HORAŢIO
Fii liniştit, stăpîne !
(Ii despart. Hamlet şi Laertes ies din groapă.)
HAMLET
Mă voi lupta cu el pentru acest lucru Cît timp din pleoape-am sa mai pot clipi.
REGINA Să lupţi, dar pentru ce ?
HAMLET Eu o iubeam
Pe Ofelia. Chiar zece mii de fraţi
Şi n-ar iubi-o atît ca mine
Ce-ai fi tu-n stare-a face pentru ea ?
E, vai, nebun !
REGELE
REGINA
Pe Dumnezeu, lăsaţi-l !
303
HAMLET
La naiba, spune-mi ce-ai de gînd să faci ?
Să plîngi, să lupţi, să te sfîşii ? Faci post ?
Sau bei oţet ? înghiţi un crocodil ?
Şi eu ! Sau vii să gemi ? Sau să mă-nfrunţi
Sarmd în groapa-i ? Fii-ngropat de viu Cu ea cu tot : voi fi şi eu ! Şi dacă îndrugi de munţi, lasă-i să îşi prăvale Asupră-ne pogoane-ntregi, să-şi ardă Mormanu nostru piscu-n soare, -ncît Pe lîngă el, nu neg să pară Ossa, Iar dacă zbieri, am să răcnesc şi eu !
REGINA
Aceasta e curată nebunie. Aşa-l apucă şl - 1 frămînt-o vreme, Şi-apoi mai blînd deeît o porumbiţă Cînd pun ei de aur ies din ou, Reintră-n mohorîta lui tăcere.
HAMLET
Ascultă, domnul meu, pe ce temei Te porţi cu mine-aşa ? Eu te-am iubit întotdeauna - ce folos - cînd Hercul El însuşi n-ar putea nimic : pisica Tot miorlăie, iar cîinele tot muşcă.
(Iese.)
REGELE Fii bun, te rog, Horaţio, însoţeşte-I.
(Horaţio iese.) Laertes, ai răbdare. Nu uita Şi crede-n cele hotărîte-azi-noapte, Grăbi-voi totul catre-un bun sfîrşit, Gertrudă dragă-ai grijă de-al tău fiu. Pe acest mormînt se cade să-nălţăm Un falnic monument spre pomenire. Curînd ne sună ceasul de odihna ; Dar pîn-atunci, răbdare şi veghere,
(Ies amîndoi.)

SCENA 2
(O *sală în castel. Intră Hamlet şi Horaţio.)*
HAMLET
Destul cu asta. Trecem la cealaltă. Ţii minte-mprejurarea ?
HORAŢIO Da, stăpîne. HAMLET
în mine se dădea un fel de luptă Ce somnul mi-alunga. Mă f rămîntam Ca ră2vrătiţii-n lanţurile lor, în chip pripit - şi fie lăudată Pripeala mea, că uneori, ia seama, Nesocotinţa ne slujeue bine Atunci cînd socotelile dau greş, Şi-ar trebui de-aicea să-nţelegern Că soarta ni-i de Dumnezeu croită, Oricît ne-am strădui s-o peticim...
HORAŢIO Nu-ncape îndoială.
HAMLET
Sării din pat
înfăşurat în manta-mi şi prin beznă Pe dibuite-i caut, îi găsesc, Inşfac pachetul şi-n sfîrşit mă-ntorc La locul meu. Mi-am îngăduit. Căci temerile m-au făcut să uit De buna-cuviinţă,-am rupt pecetea Cumplitei lor solii. Şi-n ea găsit-am - Horaţio, vai, regească mişelie - Poruncă straşnică şi împănată Cu fel de fel de argumente despre A Engliterii şi a Danemarcii

Prosperitate, iar pe seama mea
Atîtea sperietori şi scîrnăvii,
Incît fără o clipă de zăbavă
Nu, nici măcar pentru-ascuţit securea -
Să mi se taie capul.
HORAŢIO
Cu putinţă-i !
HAMLET
Porunca iat-o. Cînd ai timp, citeşte-o.
Dar vrei acum să ştii ce-am mai făcut ?
Cuprins într-o reţea de mîrşavii
Pe care nici n-o bănuiam, cînd ei
Se şi puseseră pe lucru, eu
M-aşez şi ticluiesc un nou răvaş
Şi-l scriu frumos. Pe vremuri socoteam,
Ca orice om de stat, că-i de ruşine
Să scrii frumos, şi deci m-am străduit
Să uit ce-am învăţat - dar, domnul meu,
Am tras, acum, din asta mari foloase.
Nu vrei să ştii cuprinsul celor scrise ?
Stăpîne-ascult.
HORAŢIO
HAMLET
O cerere fierbinte A regelui, cum că, „de vreme ce" Englezu-i este tributar supus ; „De vreme ce" iubirea care leagă Menită-i a-nflori ; „de vreme ce" Sub spicele-mpletite ale păcii Unirea lor sortită-i veşniciei, Şi cîte altele „de vreme ce" De mare-nsemnătate, e ţinut De-ndată ce-a văzut şi a citit Acest cuprins, la moarte să-i trimită Pe-aducătorii lui, fară-ntrebare Şi nici răgaz de a se spovedi.

HORAŢIO Şi ce pecete pus-ai ?
HAMLET
Cerul, iată
Mi-a fost din nou prielnic. Am în pungă Sigiliul tatei, după care-a fost Turnată şi pecetea Danemarcei, îndoi scrisoarea-asemeni celeilalte, Semnez, pecetluiesc, o pun la loc, Şi nimeni n-a băgat de seamă pruncul C-a fost schimbat. A doua zi s-a dat Pe mare, lupta. Ce-a urmat, ştii tot.
HORAŢIO Deci Guildenstern şi Rosencrantz... s-au dus !
HAMLET
Ei, frate, au cerşit această slujbă ; Nu-i am pe suflet. Ce-au căutat, găsît-au. ' E vai de-un om mărunt prins între două Cumplite săbii ale-unor vrăjmaşi Puternici.
HORAŢIO Dar, ce fel de rege-i ăsta ?
HAMLET

Nu crezi că sînt dator să pedepsesc Cu braţul meu pe cel ce-a omorît Pe regele-mi şi-a pîngărit pe mama, Pe cel ce-a stat între nădejdea mea Şi tron, şi-a-ntins o cursă vieţii mele Cu-atîta viclenie - nu-i drept oare ? Şi^n-aş fi bun de-osînda cea de veci Să las un vierme de-ăsta-n trupul meu Să roadă mai departe ?

HORAŢIO
Curînd el va afla din Englitera Deznodămîntu-acestei întîmplări.
HAMLET
Curînd va şti : răstimpul însă-al meu, e, Şi-o viaţă de-om se curmă cît zici „unu". Horaţio, însă-mi pare rău c-am fost Nestăpînit în faţa lui Laertes ; în propriul meu chin eu văd icoana Durerii lui ; cerca-voi să-l îmbun, Dar, singur, plînsul lui plin de-nfruntare M-a scos din minţi. Tăcere. Cine vine ?
(Intră Osric.)
OSRIC Fii binevenită înălţimea ta întoarsă în Danemarca.
HAMLET
Smerite mulţumiri, domnul meu. îl cunoşti pe ţînţaruî ăsta ?
HORAŢIO
Nu, bunul meu stăpîn.
HAMLET
Ferice de tine ; e păcat să-l cunoşti. Are moşii multe şi foarte mănoase : o vită ajunsă stăpînă peste viţei, vălăul lui e la masa regelui. E un filfizon ; dar cum îţi spun, e stăpîn peste mari întinderi de noroaie.
OSRIC
Scumpul meu stăpîn, dacă înălţimea ta îmi dă răgaz, îi voi împărtăşi ceva din partea măriei sale.

HAMLET
Am să ascult, domnul meu, cu toată agerimea minţii mele. Pune pălăria la locul ei, e făcută pentru cap.

mea...
OSRIC Mulţumesc înălţimii tale dar e foarte cald.
HAMLET Nu, crede-mă, e foarte frig. Vîntul bate de la
OSRIC Adevărat, stăpîne, e cam frig.
HAMLET Şi totuşi, mi se pare că e zăpuşeală şi cald, sau poate firea
miazănoapte.
OSRIC
Din cale-afară, stăpîne ; este mare zăpuşeală, de... parcă nici nu ştiu cum să spun. Dar, stăpîne, măria-sa m-a trimis să te înştiinţez că a pus o prinsoare mare pe capul înălţimii tale : iată despre ce e vorba...
(Hamlet îl pofteşte să-ţi pună pălăria.)
HAMLET Te rog din suflet, nu uita...
OSRIC
Nu, pe legea mea ; mă simt mai bine aşa, pe legea mea ! înălţimea ta, Laertes a sosit de curînd aici la curte. Crede-mă, un gentilom absolut, plin de cele mai distinse detalii, foarte delicat în societate, şi de mare exterior ; într-adevăr, ca să vorbesc în mod sensibil despre el, e manualul şi harta nobleţei, şi vezi în el compendiul a ceea ce în mod parţial ar trebui iă arate un gentilom.
HAMLET
Domnul meu, circumscrierea lui nu suferă nici o lacună de la dumneata ; deşi ştiu că disociindu-l exhaustiv, am tulbura matematica memoriei ; şi chiar dac-am face doar o schiţă, atît e de veloce. Dar în veridicitatea elogiului, îl socotesc un suflet de mare esenţă ; în concocţiunea lui e de asemenea preţ şi raritate, încît ca să-l formulăm adecvat, unicul semn al său 11 e oglinda ; şi oricine i-ar călca pe urme doar umbra.

OSRIC
înălţimea voastră vorbeşte de el deosebit de fără greş.
HAMLET
Dar semnificaţia, domnul meu ? De ce să învăluim pe acest gentilom în răsuflarea noastră atît de grosolană ?
OSRIC
Stăpîne ?
HORAŢIO
Nu e oare cu putinţă să ne înţelegem într-altă limbă ? încearcă, 2ău, domnul meu !
HAMLET
Ce rost are menţionarea acestui gentilom ?
OSRIC
A lui Laertes ?

HORAŢIO
I s-a şi golit punga ; toate vorbele aurite şi le-a cheltuit. HAMLET
A lui, domnul meu.
OSRIC
Ştiu că nu ignoraţi...
HAMLET
Aş vrea sa ştii ; la drept vorbind, da:ă ai şti, nu prea mi-ar folosi la ceva. Ei, domnul meu ?
OSRIC Nu ignoraţi eminenţa lui Laertes în...
HAMLET
Nu îndrăznesc să mărturisesc acest lucru, de teamă că m-aş lua cu el la întrecere. Dar ca să cunoşti bine un om, înseamnă că te ştii pe tine însuţi.
310
OSRIC
Vreau să spun că e eminent în mînuitul armelor. Din imputaţia ce i-au făcut, reiese că măiestria lui în această privinţă e fără pereche.
Ce armă mînuieşte ?
Spada şi pumnalul.
HAMLET
OSRIC
HAMLET
Atunci sînt două ; dar fie... Mai departe ?
OSRIC
Stăpîne, regele a pus rămăşag şase cai din Barbaria, împo* triva cărora Laertes a pus, după cum am aflat, şase spade şi pumnale franceze cu tot ce le însoţeşte, adică : cingători, agăţători şi celelalte. Trei dintre afeturi sînt într-adevăr de o bo gata fantezie, în totul demne de mînerele lor, afeturi pline de gingăşie şi de o concepţie cît se poate de originală.
HAMLET Ce numeşti domnia ta afeturi ?
HORAŢIO
Ştiam eu că o să fie nevoie să recurgeţi la note marginale, ca să înţelegi textul, şi iată că aşa s-a şi întîmplat.
OSRIC Afeturile, stăpîne sînt agăţătorile.
HAMLET
Cuvmtul ar fi mai înrudit cu faptul, dacă am purta la şold un tun. Pînă atunci, îmi place mai mult „agăţători". Dar, mai departe ! Şase cai de Barbaria, împotriva a şase spade franceze cu tot ce le însoţeşte şi trei afeturi de o originalitate bine concepută. lata rămăşagul francezului faţă de cel danez. Şi pentru ce oare au fost „impuse", cum zici domnia-ta, toate acestea ?
311
OSRIC
Stăpîne, regele a pus rămăşag că într-o duzină de asalturi între înălţimea ta şi Laertes, el nu te va întrece decît cu trei lovituri. Iar el s-a prins pe nouă lovituri din douăsprezece şi e gata să se înfăţişeze la o întrecere, dacă înălţimea voastră binevoieşte a-i răspunde.
HAMLET Şi dacă răspund nu ?
OSRIC
Vream să zic, stăpîne, a răspunde cu persoana înălţimii tale în această întrecere.
HAMLET
Domnul meu, eu am să mă plimb acum prin sala asta ; cu voia măriei sale, e ceasul meu de odihnă ; să se aducă floretele, şi dacă acel gentilom se învoieşte şi regele îşi ţine rămăşagul, am să-l cîştig, de-mi va fi cu putinţă ; iar de nu, am să mă aleg doar cu ruşinea şi cu loviturile date înainte.
OSRIC
Să transfer răspunsul acesta întocmai ?
HAMLET
întocmai, domnul meu ; şi cu toate înfloriturile cerute de firea dumitale.
OSRIC
Mă recomand înălţimei tale cu tot devotamentul.
(Ies.)
HAMLET
Şi eu, şi eu, domniei tale. Bine face că se recomandă singur. Nu s-ar găsi nimeni altul care s-o facă.
HORAŢIO
Guguştiucul acesta fuge cu găoacea oului pe cap.
312
HAMLET
Asta făcea temenele şi sfîrcului înainte de a suge. Şi el şi mulţi alţii de o seamă cu el - cu care văd că se

împăunează veacul nostru decăzut - prind doar tonul modei şi spoiala obiceiurilor de lume : un fel de spumă uşoară, care-i poartă de colo pînă colo, ciugulind părerile cele mai zvînturate. Dar e de ajuns să sufli asupra lor şi băşicile de spumă se sparg.

(Intră un curtean) CURTEANUL

Stăpîne, măria-sa ţi-a trimis salutul său prin tînărul Osric, care i-a adus răspunsul că-l aştepţi în această sală. Doreşte să afle dacă ţi-e voia să te iei acum la întrecere cu Laertes, sau dacă vrei o amînare.

HAMLET

Sînt nestrămutat în hotărîrea mea : ea urmează bunul plac al regelui ; dacă e gata, sînt şi eu, acum sau oricînd altă data, numai să-mi fie tot de la îndemînă.

CURTEANUL Regele şi regina cu toată curtea se îndreaptă încoace.

HAMLET într-un ceas bun !

CURTEANUL

Regina doreşte să-i spui cîteva vorbe prietenoase lui Laertes, înainte de-a începe asaltul.

HAMLET îmi dă povaţă bună.

HORAŢIO Ai să pierzi prinsoarea asta, stăpîne.

HAMLET

Nu prea cred. De cînd a plecat el în Franţa, m-am pregătit într-una. Am să cîştig cu punctele care mi s-au dat înainte. Dar nici nu-ţi închipui ce ciudat mă simt pe-aci pe la inimă. Dar nu-i nimic.

HORAŢIO

Cum să nu, scumpul meu stăpîn. HAMLET

E o prostie. Totuşi e un fel de presimţire, de care s-ar tulbura poate o femeie.

HORAŢIO

Dacă mintea ta e împotrivă, ascult-o. Am să le ies înainte cînd vin încoace şi am să le spun că nu eşti gata.

HAMLET

Ba de loc. Sfidez prevestirile. Nu moare nici măcar o vrabie fără ştirea Proniei. Dacă mi-a sunat ceasul acum, n-o să-mi sune altă dată, şi dacă n-o fi să fie altă dată, trebuie să fie acum ; acum sau mai tîrziu, tot o să sune o dată. Totul e să fii gata. De vreme ce nu-ţi mai dai seama de cele ce laşii după tine, ce-ţi pasă dacă pleci mai curînd ? Fie ce-o fi.

(Intră regele, regina, Laertes, seniori, Osric, şi slujitorii cu spade etc.)

REGELE

Te-apropie, Hamlet, şi-această mînă Primeşte-o de la mine-n mîna ta.

(Regele pune mîna lui Laertes în mîna lui Hamlet.)

HAMLET

Iertare, domnul meu, că te-am jignit ;
Dar iartă-mă cum iartă-un gentilom.
Toţi cei de faţă ştiu
Şi-ai auzit fără-ndoială
Că sînt lovit de-o rătăcire grea.
Ce-am făcut
Şi ţi-a trezit brutal onoarea, firea,
N-a fost, o spun deschis, decît sminteală.
Hamlet jignit-a oare pe Laertes ?
El ? Niciodată. Dacă, scos din minţi,
Atunci cînd nu mai este el, Hamlet
Jigneşte pe Laert, nu el jigneşte.

Hamlet reneagă. Cine-i deci de vină ? Sminteala lui. Şi dacă este-aşa, Hamlet e dintre cei jigniţi, sărmanul, Căci nebunia e vrăjmaşul lui. De faţă, domnul meu, cu toată curtea Mă lepăd de-orice rea precugetare, Şi-n gîndul tău mărinimos, mă iartă Că fără voie mi-am ucis un frate Zvîrlind săgeata pe deasupra casei.

LAERTES

Mi-e sufletu-mpăcat. El mă-ndemna La răzbunare. Cît priveşte cinstea, Mă ţin deoparte, nu vreau împăcare, Şi-aştept ca meşteri vechi şi respectaţi Să-mi spună dacă f ost-au şi-n trecut Asemenea-mpăcări - ca să-mi păstrez Un nume nepătat. Dar pînă-atunci Primesc şi cred în dragostea pe care Mi-o-mbii acum şi n-o dispreţuiesc.

HAMLET

Primesc cu drag şi voi lupta cu cinste-In acest asalt frăţesc. Să mi se dea O spadă. Gata.

Da, şi mie una.

LAERTES

HAMLET

Voi fi unealta biruinţii tale, Laert. Pe lîngă neştiinţa mea, îndemînarea ta va străluci Ca steaua-n beznă, cu atît mai viu..

LAERTES Stăpîne, rîzi de mine !
HAMLET
Nu, ţi-o jui-
315
REGELE
Osric, dă spadele. Nepoate Hamlet, Cunoşti prinsoarea ?
HAMLET
Foarte bine, sire ; Ai pǎrtinit în joc pe cel mai slab.
REGELE
N-am teama. V-am văzut. Laert fiind Şi mai maestru, ţi-am dat înainte.
LAERTES Aceasta-i mult prea grea. Să văd şi alta.
HAMLET îmi place asta. Sînt la fel de lungi ?
OSRIC Da, bunul meu stăpîn.
REGELE
Pe masă puneţi cupele cu vin. Şi dacă la întîia lovitură, Sau la a doua, Hamlet îl atinge Sau de-o răspunde bine la a treia. Să tragă toate gurile de foc. Iar regele va bea în sănătatea-i Şi-n cupă un mărgăritar va pune Mai scump decît acela din coroana Purtată-n şir de patru regi danezi. Voi daţi-mi cupele. Vorbească toba Trompetelor, trompeta către tunuri :Şi tunurile către cer şi cerul Pămîntului, că regele acum Bea-n cinstea lui Hamlet. începeţi lupta, Iar voi, judecători, luaţi bine seama.
316
HAMLET Să-ncepem, domnul meu.
LAERTES Stăpîne-ncepem
HAMLET O dată !
LAERTES Nu!
HAMLET
Ce spun arbitrii ? OSRIC
Atins. E ne'ndoios atins.
LAERTES
Să-ncepem iar.
REGELE
Staţi. Daţi-mi de băut. Hamlet, al tău e Acest mărgăritar. Fii sănătos !
(Sună trîmbiţele. Salve de artilerie afară.)
Să-i daţi o cupă.
HAMLET
Pune-mi-o deoparte ;
întîi să isprăvim. *(Se luptă.)* Atins din nou. Ce zici ?
LAERTES Atins. E drept, am fost atins.
317
REGELE
Cîştigă fiul nostru.
REGINA
Şi-i gras. Năframa mea-i aici. Tu ia-o, Hamlet, şi şterge-ţi tîmplele. Regina închină pentru biruinţa ta.
HAMLET O, bună doamnă !
REGELE
Nu bea, nu, Gertrudo !
REGINA
Cu voia ta, stăpîne, vreau sa beau. *(Bea.)*
REGELE *(aparte)* E cupa cu venin. E prea tîrziu.
HAMLET O clipă, doamnă. Nu cutez să beau.
REGINA Dar vino să-ţi şterg faţa.
îl voi lovi.
LAERTES
Sire-acum
REGELE
Nu cred. LAERTES
Şi totuşi parcă-i Ceva-mpotriva cugetului meu.
318
HAMLET

Laertes, hai, e pentru-a treia oară, Dar luptă-te, te rog, din răsputeri : Te porţi, mă tem, de parc-aş fi copil.
Aşa-ţi par ? Hai !
LAERTES
(Se luptă.) OSRIC Nimic, de nici o parte.
LAERTES Acum, ia seama !
(Laertes răneşte pe Hamlet. în încăierare îşi schimbă spadele şi Hamlet răneşte pe Laertes.)
REGELE
Opriţi-i ! Se-ntăiîtă. HAMLET A nu ! Să începem iar.
(Regina cade.)
OSRIC I-c rău reginei !
HORAŢIO Sînt plini de sînge. Cum îţi e, stăpîne ?
OSRIC Laertes, cum te simţi ?
LAERTES
Precum sitarul prins în lanţul său, Ucis de drept, prin chiar trădarea mea.
319
HAMLET Dar ce e cu regina *t*
REGELE
A leşinat Văzîndu-i plini de sînge pe-amîndoi.
REGINA
O, nu ! e cupa, dragul meu Hamlet, E cupa, cupa... fost-am otrăvită.
(Moare.)
HAMLET
O, ce ticăloşie ! -Ncmdeţi poarta ! Trădare. *(Laertes cade.)* Unde e trădarea ?
LAERTES
Aicea e, Hamlet, Hamlet, eşti mort ;
Nu-i leac pe lume-n stare să te scape,
Şi viaţă n-ai mai mult de-un sfert de ceas.
în mîna ta-i unealta trădătoare
Cu vîrful slobod şi-n venin muiată.
Ticăloşia-ntorsu-s-a-mpotriva-mi
Şi zac aci, dar n-am să mă mai scol,
Iar mama ta, şi ea e otrăvită,
Ah, nu mai pot... regele e de vină...
HAMLET
Şi vîrfu-i otrăvit ! Atunci, la lucru, otrava !
(7/ *străpunge pe rege.)*
TOŢI Trădare! Trădare I
REGELE Săriţi, prieteni ! Nu-s decît rănit.
320
HAMLET
Danez tu, incestuos şi ucigaş Şi blestemat, bea din fiertura as tar,. Vezi, nu e-n ea mărgăritarul tău ?• Te du pe urma mamei !
(Regele moare.);
LAERTES
E o dreaptă^
Răsplată. Căci i-ai dat să bea otrava-Pe care-a pregătit-o însuşi el. Noi, unul altuia să ne iertăm, O, vrednicule Hamlet. Moartea mea, Şi-a tatei să nu cadă-asupra ta, Şi nici a ta, asupră-mi.
HAMLET
Te izbăvească cerul. Te urmez.
Eu mor, Horaţio. Tu, rămîi cu bine,
Nefericită doamnă. Voi, ce-n tremur,.
Palizi priviţi l-acest prăpăd, muţi martori;
Ai celor petrecute, de-aş avea
Doar vreme - aspra moarte însă este
Un temnicer ce nu ştie s-aştepte -
V-aş spune... las' să fie-aşa ; eu mor,
Horaţio, tu trăieşti... fi-mi mie martor
Şi vieţii mele, spre-a mă-ndreptaţi"

în faţa celor ce s-ar îndoi.
HORAŢIO
Nu crede asta niciodată, sînt
Mai mult un vechi roman decît *danez:*
Mai e ceva pe fund.
HAMLET
Bărbat eşti oare ?
Dă-mi cupa. Las-o. Jur, o voi avea Horaţi©, dragul meu, ce nume veşted Las după mine, cîtă vreme totul Rămîne-o taină. Dacă m-ai purtat

Vreodată-n a ta inimă, atunci Te mai lipseşte-un timp de fericire Şi-n lumea asta hîdă tu mai poartă-ţi Durerea, ca să-i spui povestea mea.
(Se aud un marş militar şi salve.) Dar ce-i această larmă de război ? HORAŢIO
E Fortinbras cel tînar, care dă, întors cu biruinţa din Polonia, Salut războinic solilor englezi.
HAMLET
Horaţio, mor. Năpraznica otravă Gîndirea-mi covîrşeşte. Nu mai pot Trăi s-aud din Englitera veşti. Dar Fortinbras, vă spun, va fi alesul, Şi glasul meu ce moare-i pentru el ; Aşa să-i spui, şi cam ce a dus La aceste întîmplări. Restu-i tăcere. *(Moare.)*
HORAŢIO
O mare inimă se f rînge-acum. O, noapte bună, blînde prinţ. Să cînte Un stol de îngeri spre odihna ta. Dar ce bat tobele tot mai aproape ?
(Intră Fortinbras şi solii englezi, cu tobe, steaguri şi suită.)
FORTINBRAS Vrem să vedem ce-a fost.
HORAŢIO
Ce-ai vrea să vezi ? O jale-adîncă, sau cumplită groază ? Te-opreşte-atunci şi nu mai căuta.

FORTINBRAS
Grămada asta strigă a măcel. Trufaşă moarte, ce ospăţ găteşti în veşnicu-ţi celar, de-ai doborît Atîţia principi, cu o lovitură Atît de sîngeroasă, la pămînt ?
SOLUL
Priveliştea-i de spaimă. Prea tîrziu
Sosim cu veştile din Englitera,
Şi-urechea celui ce-ar fi vrut s-audă
E surdă-acum la ştirea că porunca-i
A fost adusă la îndeplinire.
Că Guildenstern şi Rosencrantz sînt morţi.
Dar cine să ne mulţumească ?
HORAŢIO
El, cel de-aici, chiar viaţă de-ar avea Să-ţi poată mulţumi, el niciodată N-a dat poruncă pentru moartea lor. Dar fiindc-aţi nimerit aci în toiul Acestei sîngeroase întîmplări, Voi cei sosiţi din Anglia, voi din Războiul cu Polonia, daţi poruncă Să fie aşezate-aceste leşuri Pe-un catafalc înalt, în văzul lumii. Iar pentru cei ce nu cunosc povestea, Lăsaţi-mă să spun cum s-a-ntîmplat. Veţi auzi de fapte sîngeroase Şi scîrnave şi nefireşti, de-omoruri Nevrute şi de strîmbe judecăţi, De inşi ucişi prin vicleşug şi silnic, Şi-n tot acest sfîrşit, de-o cursă-n care Căzut-au înşiri cei ce au întins-o. Aceste toate pot să le destănui Cu-adevărat.
FORTINBRAS
Să-l ascultăm îndată, Şi pe cei mari să-i adunăm s-asculte - Iar eu salut norocu-mi cu mîhnire ;

Am drepturi vechi pe-acest regat, pe care Prilejul mă-nlesneşte să le cer.
HORAŢIO
Şi eu, aici, am de vorbit din parte-i, Iar glasul lui va cîntări mai greu. Dar astea toate-acum să le-ncheiem, Cît minţile sînt încă răvăşite, Ca nu cumva greşeli sau uneltiri Să se întîmple.
FORTINBRÂS
Patru căpitani
Să-l poarte pe Hamlet ca pe-un ostaş Pe catafalc. El ar fi fost, sînt sigur, Un rege mare dac-ar fi domnit ; în calea lui, războinice saluturi Şi muzicile ostăşeşti să cînte Spre-a lui cinstire. Luaţi morţii. Potrivite-n bătălii, Privelişti de-astea nu-şi au rostu-aci. Să mergem ; comandaţi foc.
(Marş funebru. Ies toţi, luînd trupurile. Se aud salve de artilerie.)